

* पंचतारांकित उत्तुंग-क्षमताशील विद्यापीठ *

पुणे विद्यापीठ

नेक अधिकृत

परीक्षा कामकाज पुस्तिका सन २०१०

परीक्षा विभाग,
पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७

मा. परीक्षा नियंत्रक व कार्यकाळ

अ.क्र.	नांव	कार्यकाळ
१.	डॉ. सं. रा. दास्ताने	सप्टें. १९९५ ते फेब्रु. २०००
२.	श्री. मा. गो. शिंदे	फेब्रु. २००० ते सप्टें. २०००
३.	श्री. मा. शा. फिरंगे	ऑक्टो. २००० ते जून २००९
४.	सीए (डॉ.) शि. मो. आहिरे	जुलै, २००९ पासून

संकल्पना :

सीए (डॉ.) शि. मो. आहिरे

परीक्षा नियंत्रक,
पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७.

मुद्रक :

डॉ. मा. ल. जाधव

कुलसचिव,
पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७.

मुद्रण-स्थळ : पुणे विद्यापीठ मुद्रणालय, पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७.

[१०००-८-२०१० (११४८)(१)]

अनुक्रमणिका

अ.क्र.	तपशील	पृष्ठ क्र.
१.	परीक्षा विभागाविषयी माहिती ...	१
२.	सत्रपूर्तता कालावधी ...	१३
३.	परीक्षा केंद्राविषयी ...	२४
४.	परीक्षा आयोजन ...	२५
५.	विविध परीक्षांच्या परीक्षा-अर्जाबाबत ...	२९
६.	द्वितीय वर्ष कला व वाणिज्य परीक्षेच्या सत्रान्त व विद्यापीठ लेखी परीक्षेस बसण्यासंदर्भात ...	४६
७.	प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्ष बी.एस्सी. व बी.एस्सी. संगणकशास्त्र - सत्रपद्धत या वर्षांच्या उत्तीर्णतेच्या प्रमाणाबाबत ...	४७
८.	गुणांचा रूपांतरित सांख्यिकीकरणाचा तक्ता (६०, ८० व १०० पैकी) ...	४८
९.	पर्यावरणजागृती संदर्भात ...	५०
१०.	टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांबाबत ...	५५
११.	अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) विद्यार्थ्यांना परीक्षांसंबंधात विशेष सवलती ...	५७
१२.	विशेष परीक्षांसंबंधी ...	५६
१३.	विद्यापीठ परीक्षांच्या कामाच्या अनिवार्यतेबाबत ...	६०
१४.	परीक्षा निकालासंदर्भातील महत्त्वाचे अध्यादेश ...	६२
१५.	केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्प योजना ...	७२
१६.	पुनर्मूल्यांकन व फेरतपासणी ...	७५
१७.	परीक्षा गैरप्रकार प्रकरणे कार्यवाहीबाबत ...	८०
१८.	अध्यादेश क्र. १८२ - परिपत्रक क्र. १२३/२००८ उत्तरपत्रिकांची छायांकित प्रत देण्याबाबत ...	८२
१९.	अध्यादेश क्र. १०४अ - परिपत्रक क्र. १७८/२००८ ...	८५
२०.	प्रथम वर्ष कला, वाणिज्य, विज्ञान, परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग करण्याबाबत ...	८६
२१.	संकेतस्थळावर माहिती उपलब्धतेबाबत. ...	९५

पुणे विद्यापीठ

परीक्षा विभागाविषयी माहिती

प्रस्तावना :

विद्यापीठाने प्रस्थापित केलेल्या निरनिराळ्या पदवी, पदव्युत्तर अभ्यासक्रमांच्या परीक्षा घेण्याचे, त्यांचे निकाल जाहीर करण्याचे व उत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना पदविका, पदवी प्रमाणपत्रे देण्याचे काम प्रामुख्याने विद्यापीठ परीक्षा विभागात चालते. त्यामुळे परीक्षा विभाग हा विद्यापीठाचा केंद्रबिंदू/पाठीचा कणा मानला जातो. विद्यापीठाची विश्वासाहता ही परीक्षा विभागाच्या कामकाजावर अवलंबून असते. अशा प्रकारे परीक्षा विभाग हा विद्यापीठ प्रशासनाची महत्त्वाची भूमिका बजावतो. परीक्षा विभागाचे संपूर्ण काम हे महाराष्ट्र विद्यापीठे कायदा, १९९४ मधील तरतुदी व त्याअनुषंगाने केलेले परिनियम, अधिनियम आणि विविध नियमांच्या अधीन राहून चालते.

परीक्षा विभागाची रचना आणि कार्यपद्धती :

परीक्षा विभागाच्या कामाची व्याप्ती व स्वरूप लक्षात घेऊन, परीक्षा विभागाच्या कामाच्या सोयीसाठी, परीक्षा विभागाचे कार्यानुरूप (on functional basis) तीन विभाग करण्यात आलेले आहेत :

- १) परीक्षापूर्व कामे
२. प्रत्यक्ष परीक्षेची व परीक्षा निकालाची कामे
३. परीक्षोत्तर कामे.

(१) परीक्षापूर्व कामे :

परीक्षापूर्व कामांमध्ये प्रामुख्याने महाराष्ट्र विद्यापीठे कायदा, १९९४, कलम ७१ अन्वये, परीक्षेची कार्यक्रमपत्रिका, कलम ३२(५)(ए) नुसार प्राश्निक, परीक्षक, मॉडरेटर यांच्या नियुक्त्या करणे, कलम ३२(८) नुसार वरिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या नियुक्त्या, परीक्षेचे अंदाजपत्रक तयार करणे, दक्षता समितीच्या नियुक्त्या, केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाच्या संचालकांची नियुक्ती करणे, सर्व परीक्षांचे वेळापत्रक तयार करणे, केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाचे ठिकाण निश्चित करणे, विद्यार्थ्यांची बैठकव्यवस्था करणे, महाविद्यालय व विद्यापीठ शैक्षणिक विभाग यांना परीक्षा आयोजनासाठी उचल रकमा देण्याबाबतची कार्यवाही करणे, सर्व परीक्षा केंद्रांना परीक्षा आयोजनासाठी लागणाऱ्या उत्तरपत्रिका आणि इतर साहित्य पुरविणे, प्राश्निकांकडून प्रश्नपत्रिकांची गोपनीय पाकिटे स्वीकारणे, प्रश्नपत्रिकांची छपाई करून घेणे, प्रश्नपत्रिकांची सीलबंद पाकिटे संबंधित परीक्षा केंद्रांना पोहोचविणे, इत्यादी कामांचा समावेश होतो.

(२) प्रत्यक्ष परीक्षेची व परीक्षा निकालाची कामे :

या विभागात प्रामुख्याने परीक्षा अर्ज स्वीकारणे, नेमलिस्ट, समरी व विद्यार्थ्यांची प्रवेशपत्रे महाविद्यालयांना पाठविणे, प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी समन्वयकांची सभा आयोजित करणे, परीक्षा पार पडल्यानंतर सर्व परीक्षा केंद्रांवरून उत्तरपत्रिका गोळा करणे, त्या केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाचे ठिकाणी पोहोचत्या करणे, दक्षता पथकाने गैरप्रकारांसंबंधी सादर केलेले अहवाल स्वीकारणे, प्रात्यक्षिक परीक्षांच्या गुणयाद्या त्या त्या विषयाचे अध्यक्ष/परीक्षकांकडून स्वीकारणे,

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

उत्तरपत्रिकांची तपासणी करून घेणे, त्या तपासून झाल्यानंतर विषयनिहाय गुण केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाकडून सीडीमध्ये घेणे आणि निकाल जाहीर करण्यासंबंधीची संगणकीय प्रक्रिया करून घेणे आणि निकालसंबंधित महाविद्यालये/संस्थांना पोहोचविणे, मा. कुलपती, विद्यापीठ अनुदान आयोग व राज्य सरकार यांना वेळोवेळी लागणारी सांख्यिकी व परीक्षासंबंधीची इतर माहिती पुरविणे, अशी कामे चालतात.

(३) परीक्षोत्तर कामे :

गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकनासाठी महाविद्यालय/विद्यार्थ्यांकडून आलेले अर्ज स्वीकारणे, उत्तरपत्रिकांची गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकन करून घेऊन त्यासंबंधीचा निकाल महाविद्यालय/विद्यार्थ्यांना पाठविणे, उत्तरपत्रिकांची छायांकित प्रत उपलब्ध करून देणे, पदवी, पदविका, प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम, इत्यादींचे प्रमाणपत्र मिळण्यासाठी विद्यार्थ्यांनी केलेले अर्ज स्वीकारणे, या सर्वांची प्रमाणपत्रे तयार करून घेऊन त्यांचे वाटप करणे, परीक्षा/केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाच्या ठिकाणावरून प्राप्त झालेल्या उत्तरपत्रिका स्वीकारणे व त्यांचे जतन करणे, दुय्यम गुणपत्रके देणे, ट्रान्सक्रिप्ट, रॅक सर्टिफिकेट देणे, विद्यार्थ्यांनी केलेले परीक्षा गैरप्रकार तसेच शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांकडून घडलेल्या प्रमादांबाबतच्या (लॅप्सेस) प्रकरणांची दखल घेऊन पुढील कार्यवाही करणे, गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकनानंतर सुधारित गुणपत्रके देणे, इत्यादी कामे या विभागात चालतात.

सत्रपूर्तता कालावधी

सत्रपूर्तता

परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३

विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या निर्णयानुसार सर्व संबंधितांच्या माहितीसाठी कळविण्यात येते की, कोणत्याही विद्याशाखेतील विद्यार्थ्यांने त्याची शैक्षणिक सत्रपूर्तता केल्यानंतर ठेवलेली सत्रे (टर्म्स) सत्रपूर्तता केल्यानंतर त्या त्या विद्याशाखेच्या नावासमोर दर्शविलेल्या कालावधीसाठी वैध (Valid) ठरविण्यात येत आहे. विद्याशाखा व वैध कालावधी यांचा तक्ता खालीलप्रमाणे :

अ.क्र.	विद्याशाखा	वैध कालावधी
१.	कला, ललितकला व प्रयोगजीवी कला	६ वर्षे
२.	मानस, नीती व समाजविज्ञान	६ वर्षे
३.	विधी	६ वर्षे
४.	वैद्यक	३ वर्षे
५.	अभियांत्रिकी	३ वर्षे
६.	आयुर्वेद	३ वर्षे
७.	वाणिज्य	६ वर्षे
८.	शिक्षणशास्त्र	६ वर्षे
९.	व्यवस्थापनशास्त्र	६ वर्षे

सर्व संलग्न महाविद्यालयांचे मा. प्राचार्य व मा. संचालक, मान्यताप्राप्त संस्था यांना विनंती की, या परिपत्रकातील आशय सर्व विद्यार्थी व प्राध्यापक यांच्या नजरेस आणावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.
जा.क्र. सी.बी./१५३१,
दिनांक : २७.११.१९९३.

सही/- XXX
कुलसचिवांकरिता.

सत्रपूर्तता

परिपत्रक क्र. १६५/१९९६

संदर्भ : परिपत्रक क्र. १७/१९९६, दिनांक २२.१.१९९६

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, सत्रपूर्ततेसंदर्भातील परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३, दि. २७.११.१९९३ मध्ये बदल करण्यात आलेला नाही. सोबत परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३ ची प्रत पुनश्च माहितीसाठी पाठविली आहे. सदर परिपत्रकाची अंमलबजावणी सन १९९६-९७ या शैक्षणिक वर्षापासून करण्यात येईल.

पुढे असेही कळविण्यात येते की, विद्यार्थ्यांना या निर्णयाची पुरेशा प्रमाणात माहिती होण्यासाठी महाविद्यालयांनी, मान्यताप्राप्त संस्थांनी व विभागांनी त्यांच्या माहितीपत्रकात सदर माहिती छापून विद्यार्थ्यांच्या वेळोवेळी निदर्शनास आणावी व त्या संदर्भात स्पष्ट सूचना विद्यार्थ्यांना देण्यात याव्यात.

मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये व मा. संचालक, मान्यताप्राप्त संस्था आणि मा. विभागप्रमुख, शैक्षणिक विभाग, पुणे विद्यापीठ यांना विनंती की, या परिपत्रकातील आशय सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापकांच्या नजरेस आणून द्यावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.
जा.क्र. सीबीए/४९४,
दिनांक : २७ मे/३ जून १९९६. }

सही/- XXX
कुलसचिवांकरिता.

सत्रपूर्तता

परिपत्रक क्र. ३७३/१९९९

विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या घेतलेल्या निर्णयानुसार सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, विद्यार्थ्यांनी शैक्षणिक सत्रपूर्तता केल्यानंतर ठेवलेली सत्रे (टर्म्स) सत्रपूर्तता केल्यानंतर किती कालावधीसाठी वैध ठरविण्यात यावीत यासंबंधी परिपत्रक क्र. ३७६/९३ व परिपत्रक क्र. १६५/९६ यांनुसार अंमलबजावणी करण्यात यावी.

पुढे असेही कळविण्यात येते की, शैक्षणिक वर्ष १९९६-९७ पूर्वी ज्यांनी प्रवेश घेतलेला आहे अशा सर्व विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक सत्रे वरील परिपत्रकाच्या मर्यादेप्रमाणे वैध मानण्यात यावीत. म्हणजेच १९९६-९७ पूर्वीच्या विद्यार्थ्यांची सत्रे १९९६-९७ हे प्रथम वर्ष मानून त्या त्या विद्याशाखेनुसार वैध मानण्यात यावीत.

पुढे असेही कळविण्यात येते की, परिपत्रक ३७६ मध्ये ज्या विद्याशाखांचा उल्लेख नाही, त्या विद्याशाखांकरिता खालीलप्रमाणे वैध कालावधी शैक्षणिक वर्ष १९९९-२००० प्रवेशाचे पहिले वर्ष मानून ठरविण्यात यावा :

- १) विज्ञान विद्याशाखा - ६ वर्षे
- २) औषधनिर्माणशास्त्र विद्याशाखा - ३ वर्षे
- ३) शारीरिक शिक्षणशास्त्र विद्याशाखा - ६ वर्षे
- ४) होमिओपॅथी विद्याशाखा - ३ वर्षे

मा. विभागप्रमुख, विद्यापीठ विभाग, पुणे-७, मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये व मा. संचालक, सर्व मान्यताप्राप्त संस्था, यांना विनंती की, वरील परिपत्रकाचा आशय सर्व संबंधित शिक्षक व विद्यार्थी यांच्या नजरेस आणून द्यावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७. }
जा.क्र. सीबी/५५८४, }
दिनांक : १६.११.१९९९. }

सही/- XXX
कुलसचिवांकरिता.

सत्रपूर्तता

संदर्भ : परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३, दि. २७.११.९३.

परिपत्रक क्र. १६५/१९९६, दि. ०३.०६.९६.

परिपत्रक क्र. ३७३/१९९९, दि. १६.११.९९.

महोदय,

उपरोक्त विषयासंदर्भात विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार कळविण्यात येते की, परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३ मध्ये नमूद केलेले वैद्यक, अभियांत्रिकी व आयुर्वेद, या विद्याशाखांचा सत्रपूर्ततेचा कालावधी तीन वर्षांऐवजी सहा वर्षे असा समजण्यात यावा.

आपणास विनंती की, सदर पत्राचा आशय सर्व संबंधितांच्या नजरेस आणून द्यावा.

आपला विश्वासू,

गणेशखिंड, पुणे-४११००७. }
जा.क्र. सीबी/१५२९, }
दिनांक : ७.३.२०००. }

सही/- XXX
कुलसचिवांकरिता.

सर्व विद्याशाखांतर्गत (विज्ञान व शारीरिक शिक्षणशास्त्र विद्याशाखांव्यतिरिक्त)
शैक्षणिक वर्ष १९९६-९७, १९९७-९८ व पूर्वीच्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना
(Repeater Students) पुन्हा परीक्षेस बसण्यास विशेष बाब म्हणून
संधी मिळण्याबाबत...

परिपत्रक क्र. ३७३/२००४

- या परिपत्रकाद्वारे सर्व संबंधितांना विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार कळविण्यात येते की, शैक्षणिक वर्ष १९९६-९७ व १९९७-९८ तसेच त्यापूर्वी प्रवेश घेतलेल्या सर्व विद्याशाखांतर्गत (विज्ञान व शारीरिक शिक्षणशास्त्र विद्याशाखांव्यतिरिक्त) सत्रपूर्तता करणाऱ्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) यापूर्वीच्या परिपत्रक क्र. १३/२००४ अन्वये एप्रिल /मे २००४ पर्यंत परीक्षेस बसण्यास शेवटची संधी दिलेली होती. या संदर्भात पुढे कळविण्यात येते की, अशा पुनःपरीक्षार्थ्यांना ऑक्टोबर/ नोव्हेंबर २००४ आणि मार्च/एप्रिल २००५ पर्यंत होणाऱ्या परीक्षेस बसल्यास पुनश्च अंतिम संधी विशेष बाब म्हणून देण्यात येत आहे. (याची माहिती परीक्षा/समन्वय/१०३१, दि. २५.८.२००४ अन्वये यापूर्वीच कळविण्यात आलेली आहे.)
- या संदर्भात पुढे असेही कळविण्यात येते की, मार्च/एप्रिल २००५ च्या शेवटच्या संधीनंतर अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना ते ज्या वर्गात (Class) अनुत्तीर्ण होतील त्या वर्गात संपूर्ण विषयांचे त्यांनी (लेखी, प्रात्यक्षिक, इ.) संपादित केलेले काम (Performance) रद्द समजण्यात येईल व त्यांना पुन्हा त्याच वर्गात नव्याने प्रवेश घ्यावा लागेल. म्हणजेच, एप्रिल २००५ मध्ये होणाऱ्या परीक्षेत जो पुनःपरीक्षार्थी विद्यार्थी अनुत्तीर्ण होईल, त्या विद्यार्थ्यांस त्या वेळेला अस्तित्वात असलेल्या अभ्यासक्रमास पुन्हा नव्याने प्रवेश (Rejoining of Fresh / New Syllabus Course) घ्यावा लागेल. तसेच, या पुनःप्रवेशापासून पुढे पुन्हा नव्याने सत्रपूर्तता वैध कालावधी मोजण्यात येईल. असे पुनःप्रवेशार्थी मंजूर प्रवेशक्षमतेमध्ये धरण्यात येऊ नयेत.
- सर्व विद्यार्थ्यांना सत्रपूर्ततेबाबत यापूर्वी निर्गमित केलेले परिपत्रक क्र. ३७६ / १९९३, ३७३ / १९९९ मध्ये केलेले नियम लागू राहतील. (सोबत : सदर परिपत्रके त्वरित संदर्भासाठी जोडण्यात आली आहेत.) या सत्रपूर्तता परिपत्रकांनुसार विद्याशाखानिहाय नमूद केलेला वैध कालावधी संपुष्टात आल्यानंतर वरील क्र. २ अनुसार संबंधित विद्यार्थ्यांस प्रवेश घ्यावा लागेल.

पुणे विद्यापीठ व पुणे विद्यापीठाच्या सर्व संलग्न महाविद्यालयांचे प्राचार्य यांना विनंती की, सदर परिपत्रकाचा आशय सर्व संबंधितांच्या, प्राध्यापक व विद्यार्थी यांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

सोबत : परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३ व ३७३/१९९९.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.
जा. क्र. सीबीए /५८२४,
दिनांक : १/१६ ऑक्टोबर, २००४.

सही/- XXX
संचालकांकरिता
(म.वि.वि.मं.)

अभियांत्रिकी विद्याशाखेअंतर्गत सत्रपूर्तता केल्यानंतर सहा वर्षापेक्षा जास्त कालावधी झालेल्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) पुनःपरीक्षेस बसण्यास विशेष बाब म्हणून मान्यता देण्याबाबत.

परिपत्रक क्र. ११६/२००७

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार आपणास कळविण्यात येते की, अभियांत्रिकी विद्याशाखेअंतर्गत सत्रपूर्तता केल्यानंतर सहा वर्षापेक्षा जास्त कालावधी झालेल्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) २००३ च्या अभ्यासक्रमातील समकक्ष विषय घेऊन मार्च/एप्रिल २००८ पर्यंत होणाऱ्या परीक्षेस बसण्यास अंतिम संधी विशेष बाब म्हणून देण्यात येत आहे.

तसेच, यापुढे असाही ठराव करण्यात येतो की, मार्च/एप्रिल २००८ च्या शेवटच्या संधीनंतर अनुत्तीर्ण झालेल्या विद्यार्थ्यांना ते ज्या वर्गात (Class) अनुत्तीर्ण होतील त्या वर्गाच्या संपूर्ण विषयाचे त्यांनी (लेखी, प्रात्यक्षिक) इ. संपादित केलेले काम (Performance) रद्द समजण्यात येईल व त्यांना त्याच वर्गात त्या वेळेस अस्तित्वात असलेल्या अभ्यासक्रमास पुन्हा नव्याने प्रवेश (Rejoining as fresh/new syllabus course) घ्यावा लागेल. तसेच पुनःप्रवेशापासून पुढे पुन्हा नव्याने सत्रपूर्तता वैध कालावधी मोजण्यात येईल.

पुणे विद्यापीठाचे सर्व संलग्न महाविद्यालयांचे प्राचार्य यांना विनंती की, सदर परिपत्रकाचा आशय सर्व संबंधित प्राध्यापक व विद्यार्थी यांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७,
संदर्भ क्र : CBE / 2353,
दिनांक : १२.०६.२००७.

सही/- XXX
संचालकांकरिता
(म.वि.वि.मं.)

सत्रपूर्तता कालावधी व अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांच्या परीक्षेबाबत....

१. उपरोक्त विषयासंदर्भात शैक्षणिक विभागाच्या परिपत्रक क्र. ३७३/२००४, दि. १६.१०.२००४ ला अनुसरून विद्यापीठ परीक्षा विभागाच्या पत्र क्र. परीक्षा /जन./२५१, दि. १० जुलै, २००६ अन्वये शैक्षणिक वर्ष २०००-२००१ मध्ये ज्या विद्यार्थ्यांनी ज्या वर्षास प्रवेश घेतला होता, त्या वर्षाच्या परीक्षेच्या अनुत्तीर्ण विषयांना पुनःपरीक्षार्थी (Repeater Students) म्हणून बसण्यास त्यांना मार्च/एप्रिल २००७ च्या परीक्षा सत्रापर्यंत शेवटची संधी देण्यात आली होती असे कळविण्यात आले होते. यासंदर्भात पुढे कळविण्यात येते की, या परीक्षेनंतरही अद्याप असे विद्यार्थी संबंधित वर्षाच्या परीक्षेस अनुत्तीर्ण असतील तर अशा सर्व विद्याशाखांच्या विद्यार्थ्यांना (अभियांत्रिकी विद्याशाखा वगळता) आता संबंधित वर्षाच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस बसता येणार नाही. अशा विद्यार्थ्यांचे अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेचे परीक्षा-अर्ज स्वीकारू नयेत. अशा विद्यार्थ्यांना अनुत्तीर्ण असणाऱ्या संबंधित वर्षास पुन्हा नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.
२. अभियांत्रिकी विद्याशाखेच्या जुन्या अभ्यासक्रमाच्या सर्व पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) त्यांच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेची शेवटची संधी म्हणून मार्च/एप्रिल/मे २००८ च्या परीक्षा सत्रापर्यंतच बसता येईल. त्यानंतर त्यांना संबंधित वर्षाच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस बसता येणार नाही.
३. सत्रपूर्तता कालावधी नियमानुसार औषधनिर्माणशास्त्र आणि होमिओपॅथी विद्याशाखांव्यतिरिक्त इतर विद्याशाखांत शैक्षणिक वर्ष २००१-२००२ मध्ये प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या सर्व परीक्षांच्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) ते ज्या वर्षाच्या विषयाच्या/विषयांच्या परीक्षेस अद्याप अनुत्तीर्ण आहेत, त्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस शेवटची संधी म्हणून मार्च/एप्रिल/मे २००८च्या परीक्षा सत्रापर्यंतच बसता येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी. अशा पुनःपरीक्षार्थ्यांना मार्च/एप्रिल/मे २००८ च्या परीक्षेनंतर पुन्हा संबंधित विषयांच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येणार नाही. त्यांना त्या संबंधित वर्षास नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.
४. औषधनिर्माणशास्त्र आणि होमिओपॅथी विद्याशाखांच्या विविध अभ्यासक्रमांना शैक्षणिक वर्ष २००३-२००४ मध्ये प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या सर्व परीक्षांच्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) ते ज्या वर्षाच्या विषयाच्या/ विषयांच्या परीक्षेस अद्याप अनुत्तीर्ण आहेत, त्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस शेवटची संधी म्हणून मार्च/एप्रिल/मे २००७ च्या संबंधित विषयांच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी. अशा पुनःपरीक्षार्थ्यांना मार्च/एप्रिल / मे २००७ च्या परीक्षेनंतर पुन्हा संबंधित विषयांच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येणार नाही. त्यांना त्या संबंधित वर्षास नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.

या दोन विद्याशाखांच्या शैक्षणिक वर्ष २००२-०३ आणि त्यापूर्वीच्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना आता संबंधित वर्षाच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस परीक्षांस बसता येणार नाही. अशा विद्यार्थ्यांचे अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षांचे अर्ज स्वीकारू नयेत. अशा विद्यार्थ्यांना अनुत्तीर्ण असणाऱ्या संबंधित वर्षास पुन्हा नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

४. विद्यापीठ शैक्षणिक विभाग परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३, दि. २७.११.१९९३, ३७३/१९९९, दि. १६.११.१९९९, पत्र क्र. सी.बी./१५२९, दि. ७.३.२००० मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कला व ललितकला, मानस, नीती व समाजविज्ञान, विधी, वैद्यक, अभियांत्रिकी, आयुर्वेद, वाणिज्य, शिक्षणशास्त्र, व्यवस्थापन, विज्ञान, शारीरिक शिक्षणशास्त्र या विद्याशाखांचा वैध सत्रपूर्तता कालावधी सहा वर्षे आहे आणि औषधनिर्माणशास्त्र (फार्मसी) व होमिओपॅथी या विद्याशाखांचा वैध सत्रपूर्तता कालावधी तीन वर्षे आहे. विद्यार्थ्यांना या वैध सत्रपूर्तता कालावधीमध्ये संबंधित वर्षास उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. त्यामुळे आता दरवर्षी पुनःपरीक्षार्थ्यांचा (Repeater Students) परीक्षा-अर्ज स्वीकारताना तो/ती वैध सत्रपूर्तता कालावधीमध्ये आहे, हे कटाक्षाने तपासावे. वैध सत्रपूर्तता कालावधीमधील अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचेच परीक्षा-अर्ज स्वीकारून ते विद्यापीठाकडे पाठवावेत. येथून पुढेसुद्धा दरवर्षी संबंधित विद्याशाखेचा सहा अथवा तीन वर्षे वैध सत्रपूर्तता कालावधी मोजण्यात यावा.

वरील नियमांची माहिती सर्व विद्यार्थ्यांना आणि इतर सर्व संबंधितांना देण्यात यावी, ही विनंती.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७,
संदर्भ क्र : परीक्षा/कक्ष-३/१५१,
दिनांक : १२ जुलै २००७.

आपला विश्वासू,
सही/- XXX
उपकुलसचिव
(परीक्षा-२)

सत्रपूर्तता

संदर्भ पत्र क्र. : परीक्षा/कक्ष-३/जनरल/१५७, दि. ३ जुलै, २००८

१. उपरोक्त विषयासंदर्भात शैक्षणिक विभागाच्या परिपत्रक क्र. ३७३/२००४, दि. १६.१०.२००४ ला अनुसरून विद्यापीठ परीक्षा विभागाच्या पत्र क्र. परीक्षा/कक्ष-३/१५१, दि. १२ जुलै, २००७ अन्वये शैक्षणिक वर्ष २००१-२००२ मध्ये ज्या विद्यार्थ्यांनी ज्या वर्षास प्रवेश घेतला होता. त्या वर्षाच्या परीक्षेच्या अनुत्तीर्ण विषयांना पुनःपरीक्षार्थी (Repeater Students) म्हणून बसण्यास त्यांना मार्च/एप्रिल, २००८ च्या परीक्षा सत्रापर्यंत शेवटची संधी देण्यात आली होती, असे कळविण्यात आले होते. या संदर्भात पुढे कळविण्यात येते की, या परीक्षेनंतरही अद्याप असे विद्यार्थी संबंधित वर्षाच्या परीक्षेस अनुत्तीर्ण असतील तर अशा सर्व विद्याशाखांच्या विद्यार्थ्यांना आता संबंधित वर्षाच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस बसता येणार नाही. अशा विद्यार्थ्यांचे अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेचे परीक्षा-अर्ज स्वीकारू नयेत. अशा विद्यार्थ्यांना अनुत्तीर्ण असणाऱ्या संबंधित वर्षास पुन्हा नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.
 २. अभियांत्रिकी विद्याशाखेच्या जुन्या अभ्यासक्रमाच्या सर्व पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) त्यांच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस बसण्याची शेवटची संधी म्हणून मार्च/एप्रिल/मे, २००८ च्या परीक्षासत्रापर्यंत होती. आता त्यांना संबंधित वर्षाच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस बसता येणार नाही. अशा विद्यार्थ्यांना अनुत्तीर्ण असणाऱ्या संबंधित वर्षास पुन्हा नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.
 ३. सत्रपूर्तता कालावधी नियमानुसार औषधनिर्माणशास्त्र आणि होमिओपॅथी विद्याशाखांव्यतिरिक्त इतर विद्याशाखांमध्ये शैक्षणिक वर्ष २००२-२००३ मध्ये प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या सर्व परीक्षांच्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) ते ज्या वर्षाच्या विषयाच्या/विषयांच्या परीक्षेस अद्याप अनुत्तीर्ण आहेत, त्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस शेवटची संधी म्हणून मार्च/एप्रिल/मे, २००९ च्या परीक्षा सत्रापर्यंतच बसता येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी. अशा पुनःपरीक्षार्थ्यांना मार्च/एप्रिल/मे २००९ च्या परीक्षेनंतर पुन्हा संबंधित विषयांच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येणार नाही. त्यांना त्या संबंधित वर्षास नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.
 ४. औषधनिर्माणशास्त्र आणि होमिओपॅथी विद्याशाखांच्या विविध अभ्यासक्रमांना शैक्षणिक वर्ष २००५-२००६ मध्ये प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या सर्व परीक्षांच्या पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) ते ज्या वर्षाच्या विषयाच्या/विषयांच्या परीक्षेस अद्याप अनुत्तीर्ण आहेत, त्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस शेवटची संधी म्हणून मार्च/एप्रिल/मे, २००९ च्या परीक्षा सत्रापर्यंतच बसता येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी. अशा पुनःपरीक्षार्थ्यांना मार्च/एप्रिल/मे, २००९ च्या परीक्षेनंतर पुन्हा संबंधित विषयांच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येणार नाही. त्यांना त्या संबंधित वर्षास नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.
- या दोन विद्याशाखांमध्ये शैक्षणिक वर्ष २००४-०५ आणि त्यापूर्वी प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या विद्यार्थ्यांना पुनःपरीक्षार्थी म्हणून आता संबंधित वर्षाच्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस बसता येणार नाही. अशा विद्यार्थ्यांचे अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेचे परीक्षा-अर्ज स्वीकारू नयेत. अशा विद्यार्थ्यांना अनुत्तीर्ण असणाऱ्या संबंधित वर्षास पुन्हा नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

५. विद्यापीठ शैक्षणिक विभाग, परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३, दि. २७.११.१९९३, ३७३/१९९९, दि. १६.११.१९९९, पत्र क्र. सी.बी./१५२९, दि. ७.३.२००० मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे कला व ललित कला, मानस, नीती व समाजविज्ञान, विधी, वैद्यक, अभियांत्रिकी, आयुर्वेद, वाणिज्य, शिक्षणशास्त्र या विद्याशाखांचा वैध सत्रपूर्तता कालावधी सहा वर्षे आहे आणि औषधनिर्माणशास्त्र (फार्मसी) व होमिओपॅथी या विद्याशाखांचा वैध सत्रपूर्तता कालावधी तीन वर्षे आहे. विद्यार्थ्यांना या वैध सत्रपूर्तता कालावधीमध्ये संबंधित वर्षास उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. त्यामुळे आता दरवर्षी पुनःपरीक्षार्थ्यांचा (Repeater Students) परीक्षा-अर्ज स्वीकारताना तो/ती वैध सत्रपूर्तता कालावधीमध्ये आहे, हे कटाक्षाने तपासावे. वैध सत्रपूर्तता कालावधीमधील अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचेच परीक्षा-अर्ज स्वीकारून ते विद्यापीठाकडे पाठवावेत. येथून पुढेसुद्धा दरवर्षी संबंधित विद्याशाखेचा सहा अथवा तीन वर्षे वैध सत्रपूर्तता कालावधी मोजण्यात यावा.

वरील नियमांची माहिती सर्व विद्यार्थ्यांना आणि इतर सर्व संबंधितांना देण्यात यावी, ही विनंती.
कळावे,

आपला विश्वासू,

सही/- XXX

उपकुलसचिव

(परीक्षा-१)

सत्रपूर्तता कालावधी व अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांबाबत

संदर्भ : पत्र क्र./परीक्षा/समन्वयक/६८, दि. २.७.२०१०

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने सत्रपूर्ततेसंदर्भात वेळोवेळी घेतलेल्या निर्णयाप्रमाणे वरील संदर्भीय परिपत्रकांन्वये सर्व संबंधितांना वेळोवेळी कळविण्यात आलेले आहे. वरील सर्व परिपत्रकांचा एकत्रित विचार करून सर्व संबंधितांना अधिकच्या माहितीसाठी कळविण्यात येते की, कोणत्याही विद्याशाखेतील विद्यार्थ्यांने त्याची शैक्षणिक सत्रपूर्तता केल्यानंतर ठेवलेली सत्रे (टर्मस) सत्रपूर्तता केल्यानंतर त्या त्या विद्याशाखेच्या नावासमोर दर्शविलेल्या कालावधीसाठी वैध (Validity) ठरविण्यात आली आहेत. विद्याशाखा व वैध कालावधी यांचा तक्ता खालीलप्रमाणे :

अ.क्र.	विद्याशाखा	वैध सत्रपूर्तता कालावधी
१	कला, ललितकला व प्रयोगजीवी कला	६ वर्षे
२	मानस, नीती व समाजविज्ञान	६ वर्षे
३	विधी	६ वर्षे
४	विज्ञान	६ वर्षे
५	अभियांत्रिकी	६ वर्षे
६	वाणिज्य	६ वर्षे
७	शिक्षणशास्त्र	६ वर्षे
८	शारिरीक शिक्षणशास्त्र	६ वर्षे
९	व्यवस्थापनशास्त्र	६ वर्षे
१०	औषधनिर्माणशास्त्र	३ वर्षे
११	वैद्यक	६ वर्षे
१२	आयुर्वेद	६ वर्षे
१३	होमिओपॅथी	३ वर्षे

सत्रपूर्तता कालावधी मोजताना सुरुवातीला प्रवेश घेतलेले शैक्षणिक वर्ष सोडून पुढील सहा वर्षे मोजावयाची आहेत. उदा. औषधनिर्माण आणि होमिओपॅथी विद्याशाखांव्यतिरिक्त इतर विद्याशाखांत शैक्षणिक वर्षे २००४-०५ मध्ये प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या सर्व परीक्षांच्या पुनर्परीक्षार्थींना, (Repeater Student) ते ज्या वर्षाच्या विषयाच्या/विषयांच्या परीक्षेस अद्याप अनुत्तीर्ण आहेत, त्या अनुत्तीर्ण विषयाच्या परीक्षेस शेवटची संधी म्हणून एप्रिल/मे, २०११ च्या परीक्षा सत्रापर्यंतच बसता येईल. अशा पुनर्परीक्षार्थींना एप्रिल/मे, २०११ च्या परीक्षेनंतर पुन्हा संबंधित विषयाच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येणार नाही. त्यांना त्या संबंधित वर्षास नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल. वरीलप्रमाणे सत्रपूर्तता कालावधीनंतर अनुत्तीर्ण असलेल्या पुनर्परीक्षार्थी विद्यार्थ्यांचे (Repeater Student) परीक्षा अर्ज स्वाकारू नयेत.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

औषधनिर्माणशास्त्र आणि होमिओपॅथी विद्याशाखेच्या विविध अभ्यासक्रमांना शैक्षणिक वर्ष २००७-२००८ मध्ये प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता केलेल्या सर्व परीक्षांच्या पुनर्परीक्षार्थीना (Repeater Students) ते ज्या वर्षाच्या विषयाच्या/विषयांच्या परीक्षेस अद्याप अनुत्तीर्ण आहेत, त्या अनुत्तीर्ण विषयांच्या परीक्षेस शेवटची संधी म्हणून एप्रिल/मे, २०११ च्या परीक्षा सत्रापर्यंतच बसता येईल, याची कृपया नोंद घ्यावी. अशा पुनर्परीक्षार्थीना एप्रिल/मे, २०११ च्या परीक्षेनंतर पुन्हा संबंधित विषयांच्या अनुत्तीर्ण विषयांना बसता येणार नाही. त्यांना त्या संबंधित वर्षास नव्याने प्रवेश घेऊन सत्रपूर्तता करावी लागेल.

विद्यार्थ्यांना वर नमूद केलेल्या वैध सत्रपूर्तता कालावधीमध्ये संबंधित वर्षास उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. त्यामुळे आता दरवर्षी पुनर्परीक्षार्थींचा (Repeater Students) परीक्षा अर्ज स्वीकारताना तो/ती वैध सत्रपूर्तता कालावधीमध्ये आहे, हे कटाक्षाने तपासावे. वैध सत्रपूर्तता कालावधीमधील अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांचेच परीक्षा अर्ज स्वीकारून ते विद्यापीठाकडे पाठवावेत. येथून पुढे सुद्धा दरवर्षी संबंधित विद्याशाखेचा सहा (०६) अथवा तीन (०३) वर्षे वैध सत्रपूर्तता कालावधी मोजण्यात यावा व त्यानुसार परीक्षा अर्ज स्वीकारावेत.

सत्र संलग्न महाविद्यालयांचे प्राचार्य व संचालक, मान्यताप्राप्त संस्था आणि विभागप्रमुख, विद्यापीठातील सर्व शैक्षणिक विभाग यांना विनंती की, या पत्रातील आशय सर्व विद्यार्थी, प्राध्यापक व संबंधितांच्या नजरेस आणावा.

कळावे,

आपला विश्वासू,

सही/- XXX
(डॉ. शि. मो. आहिरे)
परीक्षा नियंत्रक.

संदर्भ : शैक्षणिक विभाग परिपत्रक क्र. ३७६/१९९३, दि. २७/११/१९९३

१६५/१९९६, दि. ३/६/१९९६, ३७३/१९९९, दि. १६/११/१९९९

जा. क्र. सीबी/१५२९, दि. ७/३/२०००, ३७३/२००४, जा.क्र.सीबीए/५८२४, दि. १/१६/१०/२००४

परीक्षा केंद्राविषयी

परिपत्रक क्र. : ३०३, दि. ८/९/२००८

वरील विषयास अनुसरून आपणास कळविण्यात येते की, पुणे विद्यापीठाने ज्या महाविद्यालयांना कला, ललितकला व प्रयोगजीवीकला, मानस, नीती व समाजविज्ञान, वाणिज्य, विज्ञान, शिक्षणशास्त्र, औषधनिर्माणशास्त्र, व्यवस्थापन, विधी व अभियांत्रिकी, इत्यादी विद्याशाखांतील अभ्यासक्रमांसाठी नव्याने मान्यता दिलेली आहे, अशा महाविद्यालयांना नव्याने परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी परीक्षा परिपत्रक क्र. ३०३, दि. ८.९.२००८ अन्वये विद्यापीठास अर्ज करणे अनिवार्य आहे. सदर परीक्षा परिपत्रक क्र. ३०३ विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर (www.unipune.ernet.in Link to students helpline and Examination info) उपलब्ध करून देण्यात आले आहे.

सद्यपरिस्थितीत नव्याने सुरू झालेल्या महाविद्यालयांना, महाविद्यालय क्रमांक व परीक्षा केंद्र क्रमांक हे कार्यालयीन कामाच्या सोयीसाठी तात्पुरते देण्यात आलेले आहेत. त्यामुळे अशा महाविद्यालयांना/संस्थांना परीक्षा केंद्र मंजूर करण्यात आलेले आहे, असे गृहीत धरू नये.

याबाबत पुढे आपणास कळविण्यात येते की, आपल्या महाविद्यालय/संस्थेस परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी वरील नमूद परीक्षा परिपत्रक क्रमांक ३०३ प्रमाणे विहित नमुन्यातील अर्ज करणे अनिवार्य असल्याने त्यानुसार आवश्यक ती कार्यवाही करावी, ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू

सही/- XXX

उपकुलसचिव
(परीक्षा समन्वय)

पुणे विद्यापीठ

परीक्षा परिपत्रक क्रमांक : ३०३/२००८

परीक्षा आयोजनाच्या कार्यपद्धतीचा एकूणच आढावा घेण्याची बाब विद्यापीठाच्या विचाराधीन होती. याबाबत विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार, खालीलप्रमाणे कळविण्यात येत आहे :

(अ) महाविद्यालयास विद्यापीठ परीक्षांचे केंद्र म्हणून मान्यता मिळविण्यासाठी तसेच सध्या परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता असलेल्या महाविद्यालयांसाठी खालील बाबी आवश्यक आहेत :

१. सध्या मान्यता असलेल्या परीक्षा केंद्रामध्ये तसेच नव्या परीक्षा केंद्रासाठी विद्यापीठमान्य शिक्षक प्रभारी प्राचार्य म्हणून नेमणूक केलेली असणे आवश्यक आहे.
२. महाविद्यालयामध्ये एकूण सेवेत असलेल्या शिक्षकांपैकी किमान २५% शिक्षक विद्यापीठ मान्यताप्राप्त असणे आवश्यक आहे. त्याचप्रमाणे नियमानुसार (Staffing Pattern) शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती केलेली असावी.
३. अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक (Internal Senior Supervisor) म्हणून नेमणूक करण्यात आलेल्या शिक्षकास वरिष्ठ महाविद्यालयामध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये शिकविण्याचा किमान ५ वर्षे अनुभव व विद्यापीठाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.
४. महाविद्यालयामध्ये परीक्षार्थी विद्यार्थी-संख्येच्या ब्लॉकएवढे (३० ते ४० विद्यार्थी प्रति ब्लॉक) किमान शिक्षक असावेत.
५. ऑगस्ट २००५ नंतर ज्या महाविद्यालयांना विद्यापीठ परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता देण्यात आलेली आहे, अशा सर्व महाविद्यालयांची परीक्षा केंद्रासाठी लागणाऱ्या पायाभूत सुविधा आहेत अथवा नाहीत यासाठी तपासणी करण्यात येणार आहे.

नव्याने अस्तित्वात आलेल्या महाविद्यालयांना विद्यापीठ परीक्षांचे केंद्र म्हणून मान्यता मिळवायची असल्यास त्यांनी सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट 'अ' मधील विहित नमुन्यामध्ये अर्ज करणे आवश्यक आहे.

(सोबत परिशिष्ट 'अ')

मार्च/एप्रिलमध्ये होणाऱ्या परीक्षांसाठी केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी त्याआधीच्या वर्षाच्या ऑगस्टपर्यंत आणि ऑक्टोबर/नोव्हेंबरमध्ये होणाऱ्या परीक्षांसाठी केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी एप्रिलपूर्वी परीक्षा विभागामध्ये अर्ज सादर करणे आवश्यक आहे.

महाविद्यालयांनी सादर केलेल्या अर्जातील माहितीनुसार व विद्यापीठाने नमूद केलेल्या निकषांची परिपूर्तता करणाऱ्या महाविद्यालयांना परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता देण्यासाठी विद्यापीठाकडून समिती नेमण्यात येईल व समितीच्या अहवालावर परीक्षा केंद्राबाबतचा अंतिम निर्णय घेण्यात येईल.

६. प्रतिवर्षी परीक्षेस बसणाऱ्या किमान विद्यार्थी-संख्येचा निकष पूर्ण करणाऱ्या महाविद्यालयांमध्येच विद्यापीठाच्या परीक्षांचे आयोजन करण्यात येईल.

महाविद्यालयामध्ये पदवी परीक्षा (विनाशुल्क) केंद्र सुरू करण्यास मान्यता देण्यासाठी किमान १२० विद्यार्थी आवश्यक आहेत.

पदवी परीक्षेसाठी सशुल्क परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता देताना किमान ५० विद्यार्थी असणे आवश्यक आहे. उदा. खाली नमूद केल्यानुसार परीक्षा केंद्र शुल्क आकारण्यात येईल.

- १) पदवी परीक्षा केंद्र सुरू करण्यासाठी किमान विद्यार्थी-संख्या (विनाशुल्क) रु. १२०
- २) शुल्कासह आवश्यक किमान विद्यार्थी-संख्या रु. ५०
- ३) आवश्यक असणाऱ्या विद्यार्थी-संख्येतील तफावत रु. ७०
- ४) प्रतिविद्यार्थी परीक्षा केंद्र शुल्क महाविद्यालयाने परीक्षा केंद्र म्हणून द्यावयाचे रु. १००

एकूण शुल्क = रु. ७०×१००= रु.७,०००

तसेच, पदव्युत्तर परीक्षा केंद्र (शुल्काशिवाय) सुरू करण्यासाठी किमान विद्यार्थी-संख्या ६० इतकी असणे आवश्यक आहे व शुल्कासहित परीक्षा केंद्र सुरू करण्यासाठी किमान विद्यार्थी-संख्या ३० इतकी आवश्यक आहे. सशुल्क पदव्युत्तर परीक्षा केंद्र सुरू करण्यासाठी प्रतिविद्यार्थी रु.१५०/- एवढे शुल्क आहे.

- (ब) ज्या महाविद्यालयांमध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थांमध्ये विद्यापीठ परीक्षांचे आयोजन करण्यात येत आहे, अशा सर्व महाविद्यालयांनी/मान्यताप्राप्त संस्थांनी एका शिक्षकाची विद्यापीठ परीक्षा कालावधीसाठी विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक (Custodian) म्हणून नेमणूक करणे आवश्यक आहे.

विद्यापीठाकडून परीक्षा प्रश्नपत्रिका स्वीकारून व पुढे त्याबाबतची सर्व कार्यवाही करण्यासाठी तसेच विद्यापीठ परीक्षा विभागास काही माहिती हवी असल्यास ती विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक यांनी पुरवावी. महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांनी/मान्यताप्राप्त संस्थेच्या संचालकांनी विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करण्यात आलेल्या शिक्षकाचा तपशील खालील नमुन्यात परीक्षा नियंत्रक, परीक्षा विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११००७ यांना परीक्षा सुरू होण्यापूर्वी किमान १५ दिवसांपूर्वी सादर करावा :

१. नाव :
२. पत्ता : (अ) कार्यालयीन :
(ब) निवासस्थान :
३. दूरध्वनी: (अ) कार्यालयीन :
(ब) निवास :
(क) भ्रमणध्वनी क्रमांक :

४. e-mail address :

विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षकाने करावयाची कामे :

- i) प्रश्नपत्रिका स्वीकारणे व त्याची पोचपावती देणे.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

- ii) पुणे विद्यापीठाकडून आलेल्या प्रश्नपत्रिका परीक्षा केंद्रातील विषय व विद्यार्थी-संख्येनुसार आहेत का ते तपासावे व नसल्यास विद्यापीठाशी संपर्क साधणे.
- iii) परीक्षेचा प्रत्येक पेपर सुरू होण्यापूर्वी अर्धा तास प्रश्नपत्रिकांची पाकिटे वरिष्ठ पर्यवेक्षकांना सुपूर्त करावीत.

महाविद्यालयांची संख्या वाढल्याने सर्व महाविद्यालयांतील प्रश्नपत्रिका कार्यालयीन वेळेमध्येच पोहोचविणे विद्यापीठास शक्य होत नसल्याने वेळ पडल्यास कार्यालयीन वेळनंतरही विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक यांनी विद्यापीठाकडून आलेल्या प्रश्नपत्रिका स्वीकाराव्यात. 'विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षकास' (Custodian), वरिष्ठ पर्यवेक्षकाप्रमाणे मानधन देय आहे.

(क) कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या (Junior Supervisor) नेमणुकीचे निकष :

१. विद्यापीठाच्या परीक्षांसाठी कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या नेमणूका संबंधित परीक्षा केंद्राच्या प्राचार्यांनी कराव्यात.
२. कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या वर्तणुकीची, विश्वासाहतेची खातरजमा प्राचार्यांनी करावी.
३. शक्यतो, कनिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून महाविद्यालयातील शिक्षकांची नेमणूक करण्यात यावी. पुरेसा शिक्षकवर्ग नसल्यास, वर्ग-३ मधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करण्यात यावी. नवीन महाविद्यालयामध्ये वर्ग-३ मधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करावयाची झाल्यास अथवा महाविद्यालयाबाहेरील व्यक्तीची नेमणूक करावयाची झाल्यास, ती व्यक्ती किमान पदवीधर असावी.

(ड) अंतर्गत वरिष्ठ व बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या (Internal and External Senior Supervisor) नेमणुकीचे निकष.

१. वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करताना प्राधान्याने शिक्षकांची नेमणूक करावी.
वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक होण्यासाठी वरिष्ठ महाविद्यालयामध्ये शिकविण्याचा किंवा प्रशासकीय कामकाजाचा किमान ५ वर्षांचा अनुभव असणे आवश्यक आहे. प्रशासकीय कामकाजाचा अनुभव असणारा शिक्षकेतर कर्मचारी किमान वर्ग-२ मधील असावा.
२. वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करण्यात यावयाच्या शिक्षकास विद्यापीठाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.

(इ) वरिष्ठ महाविद्यालयीन शिक्षकास, पुणे विद्यापीठाकडून एकापेक्षा जास्त नेमणूकपत्रे एकाच कालावधीसाठी प्राप्त झाल्यास व त्याप्रमाणे प्रथम प्राप्त झालेल्या नेमणूकपत्रानुसार जर तो शिक्षक कार्यरत असेल तर ती जबाबदारी पार पाडून त्यानंतर इतर नेमणूकपत्रांतील जबाबदारी प्राचार्यांच्या संमतीने विद्यापीठाने निश्चित केलेल्या प्राधान्यक्रमानुसार शिक्षकाने पार पाडावी व त्याबाबतचा अहवाल परीक्षा समन्वय विभागास सादर करावा.

(ई) विद्यापीठाच्या परीक्षा निकोप व शिस्तबद्ध वातावरणात पार पाडण्याबाबत व महाविद्यालयातील सुरक्षाव्यवस्थेबाबत.

१. विद्यापीठ परीक्षांचे आयोजन निकोप व व्यवस्थित वातावरणात पार पाडण्याची जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयाची आहे. याकरिता आवश्यकतेनुसार पोलीस बंदोबस्त नजीकच्या पोलीस चौकीकडून

उपलब्ध करून घेण्यात यावा. महाविद्यालयामध्ये पोलीस बंदोबस्ताची जबाबदारी ही संबंधित महाविद्यालयाची राहिल.

२. विद्यापीठ परीक्षा सुरक्षितपणे पार पाडणे ही महाविद्यालयाची जबाबदारी असून त्यास अनुसरून अंतर्गत सुरक्षायंत्रणेची व्यवस्था संबंधित महाविद्यालयांनी करावी. आवश्यकतेनुसार महाविद्यालयांनी अंतर्गत दक्षता समिती नेमावी.

सदर परिपत्रकात नमूद केलेला आशय सर्व संबंधित शिक्षक, शिक्षकेतर सेवक व इतर संबंधितांच्या निदर्शनास आणून त्यानुसार अंमलबजावणी करण्यात यावी, ही विनंती.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.

संदर्भ : परीक्षा-समन्वय/११११

दिनांक : ८ सप्टेंबर २००८

मा. शा. फिरंगे

परीक्षा नियंत्रक.

पुणे विद्यापीठ संलग्नित महाविद्यालय/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये पुणे विद्यापीठाच्या परीक्षांचे केंद्र सुरू करण्याबाबतच्या अर्जाचा विहित नमुना :

संलग्न महाविद्यालयाच्या/मान्यताप्राप्त संस्थेच्या लेटरहेडवर खालील मजकूर टाईप केलेला असावा.

मा. परीक्षा नियंत्रक,
पुणे विद्यापीठ,
पुणे-४११००७.

विषय : महाविद्यालयामध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये
पुणे विद्यापीठाच्या परीक्षांचे आयोजन करण्यासाठी (परीक्षा केंद्र)
सुरू करण्यासाठी विचार करण्याबाबत...

महोदय,

शैक्षणिक वर्ष मधील प्रथमार्धातील/द्वितीयार्धातील विद्यापीठाच्या परीक्षांसाठी आमच्या संलग्न महाविद्यालयामध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये परीक्षा केंद्र सुरू करण्यासाठी सोबत जोडलेल्या विहित नमुन्यामध्ये अर्ज करित आहे. तसेच प्राचार्यांनी/संचालकांनी सादर करावयाचे विहित नमुन्यातील हमीपत्र सोबत जोडले आहे.

सदर तपशिलाचा विचार करून आमच्या महाविद्यालयामध्ये/संस्थेमध्ये विद्यापीठाचे परीक्षा केंद्र सुरू करावे, ही विनंती.

आपला,

महाविद्यालयाचा/मान्यताप्राप्त
संस्थेचा शिक्का

प्राचार्य/संचालक
सही व शिक्का

स्थळ :

दिनांक :

(अ) ज्या संस्थेचे महाविद्यालय/मान्यताप्राप्त संस्था आहे, त्याची माहिती :

१. महाविद्यालयाचे/संस्थेचे नाव व पत्ता
 २. महाविद्यालयाच्या/संस्थेच्या अध्यक्षांचे नाव व पत्ता
 ३. महाविद्यालयाच्या/संस्थेच्या सचिवांचे नाव व पत्ता
- दूरध्वनी कार्यालय :
- निवास :

(ब) महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांची/मान्यताप्राप्त संस्थेच्या संचालकांची माहिती :

१. प्राचार्यांचे/संचालकांचे नाव व घरचा पत्ता
२. दूरध्वनी क्रमांक- कार्यालय :
निवास :
- भ्रमणध्वनी (Mobile No.) :
३. प्राचार्यांच्या/संचालकांच्या नेमणुकीचा प्रकार :
कायमस्वरूपी/हंगामी
४. विद्यापीठाची प्राचार्य/संचालक म्हणून नेमणुकीस मान्यता आहे/नाही.
असल्यास सदर पत्राची साक्षांकित प्रत
५. महाविद्यालयास पुणे विद्यापीठाचे संलग्नीकरण मिळाल्याचा दिनांक व क्रमांक (सदर पत्राची साक्षांकित प्रत)
६. कोणत्या शैक्षणिक वर्षापासून महाविद्यालय/संस्था सुरू झाले ते वर्ष

(क) महाविद्यालयातील/मान्यताप्राप्त संस्थेतील शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांची माहिती :

१. महाविद्यालयातील एकूण शिक्षकांची यादी खालील तपशिलासह जोडावी :

अ.क्र.	शिक्षकाचे नाव	विषय	वरिष्ठ महाविद्यालयांमधील शिकविण्याचा अनुभव	विद्यापीठाची मान्यता आहे/नाही असल्यास पत्राची साक्षांकित प्रत
--------	---------------	------	--	---

२. महाविद्यालयातील शिक्षकेतर सेवकांचा तपशील :

अ.क्र.	नाव	पदनाम	अनुभव
--------	-----	-------	-------

(ड) महाविद्यालयामध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये, पुणे विद्यापीठाच्या राबविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमांचा तपशील :

अ.क्र.	अभ्यासक्रमाचे नाव	प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या	परीक्षेसाठी ज्यांचे अर्ज विद्यापीठाकडे दाखल करावयाचे आहेत, ती विद्यार्थी-संख्या
--------	-------------------	---	---

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

(इ) आपल्या महाविद्यालयाच्या जवळच्या परिसरातील इतर महाविद्यालयांमध्ये पुणे विद्यापीठाचे परीक्षा केंद्र असल्यास त्या महाविद्यालयाचे नाव, पत्ता व आपल्या महाविद्यालयापासूनचे अंतर

(ई) महाविद्यालयातील पायाभूत सुविधा :

१. महाविद्यालयाची स्वतःची इमारत आहे अथवा नाही
२. एकूण वर्गांची संख्या व त्यांतील आसनसंख्यानिहाय तपशील
३. पिण्याच्या पाण्याची व्यवस्था
४. स्वच्छतागृहाची व्यवस्था
५. विद्यापीठ परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता मिळाल्यास विद्यापीठाच्या परीक्षांचे आयोजन निकोप वातावरणात पार पाडण्यासाठी लागणाऱ्या आवश्यक सुरक्षा यंत्रणेचा तपशील
६. विद्यापीठाकडून प्राप्त होणारे गोपनीय साहित्य सुरक्षितरीत्या ठेवण्यासाठीची योग्य ती व्यवस्था

(फ) इतर काही तपशील नमूद करावयाचा असल्यास

स्थळ :

प्राचार्याची/संचालकांची सही :

प्राचार्याचे/संचालकांचे नाव :

दिनांक :

हमीपत्र

प्राचार्यानी/संचालकांनी सादर करावयाच्या हमीपत्राचा विहित नमुना (संलग्न महाविद्यालयाच्या/मान्यताप्राप्त संस्थेच्या लेटरहेडवर)

मी, प्राचार्य/संचालक
..... महाविद्यालय/संस्था
खालील बाबींची हमी देतो की :

१. विद्यापीठाच्या निकोप व शिस्तबद्ध वातावरणात पार पाडण्यासाठी लागणारी सुरक्षाव्यवस्था महाविद्यालय/संस्था उपलब्ध करून देईल.
२. परीक्षा आयोजनासाठी विद्यापीठाने घालून दिलेल्या सर्व नियमांचे आणि सूचनांचे योग्य ते पालन केले जाईल.
३. विद्यापीठ परीक्षांमध्ये कोणत्याही प्रकारचे गैरप्रकार होणार नाहीत याबाबतची योग्य ती सर्व काळजी घेण्यात येईल.

दिनांक :

प्राचार्य/संचालक

शिकका

महाविद्यालयास/संस्थेस विद्यापीठ परीक्षांचे केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्याबाबत.

संदर्भ : परीक्षा परिपत्रक क्रमांक :१०५१, दि. १३.०७.२०१०

महोदय/महोदया,

वरील विषयास अनुसरून आपणांस कळविण्यात येते की, पुणे विद्यापीठाने ज्या महाविद्यालयांना नव्याने मान्यता दिलेली आहे तसेच ज्या महाविद्यालयांना नविन अभ्यासक्रमास मान्यता मिळालेली आहे अशा सर्व महाविद्यालयांनी सुधारित परीक्षा पत्रक क्रमांक १२४ दिनांक ०९.०७.२०१० (यापूर्वीचे परीक्षा परिपत्रक क्रमांक ३०३ दिनांक ०८.०९.२००८) नुसार विद्यापीठास अर्ज करणे अनिवार्य आहे. सदर परीक्षा परिपत्रक विद्यापीठाच्या (www.unipune.ac.in Link : Important circulars for colleges) या संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आले आहे.

सद्य परिस्थितीत नव्याने सुरु झालेल्या महाविद्यालयांना महाविद्यालय क्रमांक व परीक्षा केंद्र क्रमांक हे कार्यालयीन कामाच्या सोयीसाठी तात्पुरते देण्यात आलेले आहेत. त्यामुळे अशा महाविद्यालयांनी/संस्थांनी परीक्षा केंद्र मंजूर करण्यात आलेले आहे असे गृहित धरू नये.

याबाबत पुढे आपणास कळविण्यात येते की, आपल्या महाविद्यालय/संस्थेस परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी वरील सुधारित परिपत्रकामध्ये नमूद केलेल्या विहित नमुन्यामध्ये अर्ज करणे अनिवार्य असल्याने त्यानुसार आवश्यक ती कार्यवाही करावी ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू
डॉ. शि. मो. आहिरे
परीक्षा नियंत्रक

परीक्षा केंद्र मंजूरीबाबत सुधारित परिपत्रक क्रमांक : १२४

संदर्भ : परीक्षा परिपत्रक क्रमांक :३०३, दि. ०८.०९.२००८

परीक्षा आयोजनाच्या कार्यपद्धतीचा एकूणच आढावा घेण्याची बाब विद्यापीठाच्या विचाराधीन होती. याबाबत विद्यापीठ मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार, परिपत्रक क्र. ३०३ दिनांक ०८.०९.२००८ मधील अ (१) मध्ये सुधारणा करून खालीलप्रमाणे कळविण्यात येत आहे.

(अ) महाविद्यालयास विद्यापीठ परीक्षांचे केंद्र म्हणून मान्यता मिळविण्यासाठी तसेच सध्या परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता असलेल्या महाविद्यालयांसाठी खालील बाबी आवश्यक आहेत.

- १) सध्या मान्यता असलेल्या परीक्षा केंद्रामध्ये तसेच नव्या परीक्षा केंद्रासाठी विद्यापीठमान्य प्राचार्य अथवा किमान ५ वर्षे अनुभव असलेला विद्यापीठ मान्यताप्राप्त शिक्षक प्रभारी प्राचार्य म्हणून नेमणूक केलेली असणे आवश्यक आहे.

किंवा

- अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करण्यात आलेल्या शिक्षकास वरिष्ठ महाविद्यालयामध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये शिकविण्याचा किमान पाच वर्षे अनुभव व विद्यापीठाची मान्यता असणे आवश्यक आहे. तसेच संबंधित महाविद्यालयात/संस्थेत असे शिक्षक उपलब्ध नसल्यास अन्य महाविद्यालय/संस्थेच्या शिक्षकांची महाविद्यालयाने/संस्थेने नियुक्ती करणे आवश्यक आहे. *(परीक्षा मंडळ सभा दिनांक २२.०६.२०१०)
- २) महाविद्यालयामध्ये एकूण सेवेत असलेल्या शिक्षकांपैकी किमान २५% शिक्षक विद्यापीठ मान्यताप्राप्त असणे आवश्यक आहे. त्याचप्रमाणे नियमानुसार (Staffing Pattern) शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नियुक्ती केलेली असावी.
- ३) अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक (Internal Senior Supervisor) म्हणून नेमणूक करण्यात आलेल्या शिक्षकास वरिष्ठ महाविद्यालयामध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थेमध्ये शिकविण्याचा किमान ५ वर्षे अनुभव व विद्यापीठाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.
- ४) महाविद्यालयामध्ये परीक्षार्थी विद्यार्थी संख्येच्या ब्लॉकएवढे (३० ते ४० विद्यार्थी प्रति ब्लॉक) किमान शिक्षक असावेत.
- ५) ऑगस्ट २००५ नंतर ज्या महाविद्यालयांना विद्यापीठ परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता देण्यात आलेली आहे, अशा सर्व महाविद्यालयांची परीक्षा केंद्रासाठी लागणाऱ्या पायाभूत सुविधा आहेत अथवा नाहीत यासाठी तपासणी करण्यात येणार आहे.

नव्याने अस्तित्वात आलेल्या महाविद्यालयांना विद्यापीठ परीक्षांचे केंद्र म्हणून मान्यता मिळवायची असल्यास त्यांनी सोबत जोडलेल्या परिशिष्ट 'अ' मधील विहित नमुन्यामध्ये अर्ज करणे आवश्यक आहे.

(सोबत परिशिष्ट 'अ')

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

मार्च/एप्रिल मध्ये होणाऱ्या परीक्षांसाठी केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी त्या आधीच्या वर्षाच्या ऑगस्ट पर्यंत आणि ऑक्टोबर/नोव्हेंबर मध्ये होणाऱ्या परीक्षांसाठी केंद्र म्हणून मान्यता मिळण्यासाठी एप्रिल पूर्वी परीक्षा विभागामध्ये अर्ज सादर करणे आवश्यक आहे.

महाविद्यालयांनी सादर केलेल्या अर्जातील माहितीनुसार व विद्यापीठाने नमूद केलेल्या निकषांची परिपूर्तता करणाऱ्या महाविद्यालयांना परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता देण्यासाठी विद्यापीठाकडून समिती नेमण्यात येईल व समितीच्या अहवालावर परीक्षा केंद्राबाबतचा अंतिम निर्णय घेण्यात येईल.

६) प्रतिवर्षी परीक्षेस बसणाऱ्या किमान विद्यार्थी संख्येचा निकष पूर्ण करणाऱ्या महाविद्यालयांमध्येच विद्यापीठाच्या परीक्षांचे आयोजन करण्यात येईल.

महाविद्यालयामध्ये पदवी परीक्षा (विनाशुल्क) केंद्र सुरु करण्यास मान्यता देण्यासाठी किमान १२० विद्यार्थी आवश्यक आहेत.

पदवी परीक्षेसाठी सशुल्क परीक्षा केंद्र म्हणून मान्यता देताना किमान ५० विद्यार्थी असणे आवश्यक आहेत.

(उदा.) खाली नमूद केल्याप्रमाणे परीक्षा केंद्र शुल्क आकारण्यात येईल.

१) पदवी परीक्षा केंद्र सुरु करण्यासाठी लागणारी किमान विद्यार्थी संख्या (विनाशुल्क)	१२०
२) शुल्कासह आवश्यक किमान विद्यार्थीसंख्या	५०
३) आवश्यक असणाऱ्या विद्यार्थी संख्येतील तफावत	७०
४) प्रतिविद्यार्थी परीक्षा केंद्र शुल्क	रु. १००
महाविद्यालयाने परीक्षा केंद्र म्हणून द्यावयाचे	

एकूण शुल्क = रु. ७० x १०० = रु. ७०००/-

तसेच पदव्युत्तर परीक्षा केंद्र (शुल्काशिवाय) सुरु करण्यासाठी किमान विद्यार्थीसंख्या ६० इतकी असणे आवश्यक आहे व शुल्कासहीत परीक्षा केंद्र सुरु करण्यासाठी किमान विद्यार्थीसंख्या ३० इतकी आवश्यक आहे. सशुल्क पदव्युत्तर परीक्षाकेंद्र सुरु करण्यासाठी प्रतिविद्यार्थी रु. १५०/- एवढे शुल्क आहे.

(ब) ज्या महाविद्यालयांमध्ये/मान्यताप्राप्त संस्थांमध्ये विद्यापीठ परीक्षांचे आयोजन करण्यात येत आहे अशा सर्व महाविद्यालयांनी/मान्यताप्राप्त संस्थांनी एका शिक्षकाची विद्यापीठ परीक्षा कालावधीसाठी विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक (Custodian) म्हणून नेमणूक करणे आवश्यक आहे.

विद्यापीठाकडून परीक्षा प्रश्नपत्रिका स्वीकारून व पुढे त्याबाबतची सर्व कार्यवाही करण्यासाठी तसेच विद्यापीठ परीक्षा विभागास काही माहिती हवी असल्यास ती विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक यांनी पुरवावी. महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांनी/मान्यताप्राप्त संस्थेच्या संचालकांनी विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करण्यात आलेल्या शिक्षकाचा तपशील खालील नमुन्यात परीक्षा नियंत्रक, परीक्षा विभाग, पुणे विद्यापीठ, पुणे-४११ ००७ यांना परीक्षा सुरु होण्यापूर्वी किमान १५ दिवसांपूर्वी सादर करावा.

- १) नाव :
- २) पत्ता : अ) कार्यालयीन
ब) निवास स्थान
- ३) दूरध्वनी : अ) कार्यालयीन
ब) निवास
क) भ्रमणध्वनी क्रमांक

४) E-mail address :

विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षकाने करावयाची कामे.

- १) प्रश्नपत्रिका स्वीकारणे व त्याची पोचपावती देणे.
- २) पुणे विद्यापीठाकडून आलेल्या प्रश्नपत्रिका परीक्षा केंद्रातील विषय व विद्यार्थी संख्येनुसार आहेत का ते तपासावे व नसल्यास विद्यापीठाशी संपर्क साधणे.
- ३) परीक्षेचा प्रत्येक पेपर सुरु होण्यापूर्वी अर्धा तास प्रश्नपत्रिकांची पाकिटे वरिष्ठ पर्यवेक्षकांना सुपूर्द करावीत. महाविद्यालयांची संख्या वाढल्याने सर्व महाविद्यालयातील प्रश्नपत्रिका कार्यालयीन वेळेमध्येच पोहोचविणे विद्यापीठास शक्य होत नसल्याने वेळ पडल्यास कार्यालयीन वेळेनंतरही विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक यांनी विद्यापीठाकडून आलेल्या प्रश्नपत्रिका स्वीकाराव्यात. 'विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षकास' (Custodian), वरिष्ठ पर्यवेक्षकाप्रमाणे मानधन देय आहे.

(क) कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या (Junior Supervisor) नेमणुकीचे निकष

- १) विद्यापीठाच्या परीक्षांसाठी कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या नेमणुका संबंधित परीक्षा केंद्राच्या प्राचार्यांनी कराव्यात.
- २) कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या वर्तणुकीची, विश्वासाहतेची खातरजमा प्राचार्यांनी करावी.
- ३) शक्यतो कनिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून महाविद्यालयातील शिक्षकांची नेमणूक करण्यात यावी पुरेसा शिक्षक वर्ग नसल्यास, वर्ग-३ मधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करण्यात यावी. नवीन महाविद्यालयामध्ये वर्ग ३ मधील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करावयाची झाल्यास अथवा महाविद्यालयाबाहेरील व्यक्तींची नेमणूक करावयाची झाल्यास, ती व्यक्ती किमान पदवीधर असावी.

(ड) अंतर्गत वरिष्ठ व बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या (Internal and External Senior Supervisor) नेमणुकीचे निकष.

- १) वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करताना प्राधान्याने शिक्षकांची नेमणूक करावी.
- वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक होण्यासाठी वरिष्ठ महाविद्यालयामध्ये शिकविण्याचा किंवा प्रशासकीय कामकाजाचा किमान ५ वर्षांचा अनुभव असणे आवश्यक आहे. प्रशासकीय कामकाजाचा अनुभव असणारा शिक्षकेतर कर्मचारी किमान वर्ग-२ मधील असावा.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

२) वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नेमणूक करण्यात यावयाच्या शिक्षकांस विद्यापीठाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.

(इ) वरिष्ठ महाविद्यालयीन शिक्षकास, पुणे विद्यापीठाकडून एकापेक्षा जास्त नेमणूकपत्रे एकाच कालावधीसाठी प्राप्त झाल्यास व त्याप्रमाणे प्रथम प्राप्त झालेल्या नेमणूक पत्रानुसार जर तो शिक्षक कार्यरत असेल तर ती जबाबदारी पार पाडून त्यानंतर इतर नेमणूक पत्रातील जबाबदारी प्राचार्यांच्या संमतीने विद्यापीठाने निश्चित केलेल्या प्राधान्यक्रमानुसार शिक्षकाने पार पाडावी व त्याबाबतचा अहवाल परीक्षा समन्वय विभागास सादर करावा.

(ई) विद्यापीठाच्या परीक्षा निकोप व शिस्तबद्ध वातावरणात पार पाडण्याबाबत व महाविद्यालयातील सुरक्षा व्यवस्थेबाबत.

१) विद्यापीठ परीक्षांचे आयोजन निकोप व व्यवस्थित वातावरणात पार पाडण्याची जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयाची आहे. याकरिता आवश्यकतेनुसार पोलीस बंदोबस्त नजीकच्या पोलीस चौकीकडून उपलब्ध करून घेण्यात यावा. महाविद्यालयामध्ये पोलीस बंदोबस्ताची जबाबदारी ही संबंधित महाविद्यालयाची राहिल.

२) विद्यापीठ परीक्षा सुरक्षितपणे पार पाडणे ही महाविद्यालयाची जबाबदारी असून त्यास अनुसरून अंतर्गत सुरक्षायंत्रणेची व्यवस्था संबंधित महाविद्यालयांनी करावी. आवश्यकतेनुसार महाविद्यालयांनी अंतर्गत दक्षता समिती नेमावी.

सदर परिपत्रकात नमूद केलेला आशय सर्व संबंधित शिक्षक, शिक्षकेतर सेवक व इतर संबंधितांच्या निर्दर्शनास आणून त्यानुसार अंमलबजावणी करण्यात यावी, ही विनंती.

गणेशखिंड, पुणे विद्यापीठ

संदर्भ : परीक्षा-समन्वय/१०४९

दिनांक : ०९ जुलै, २०१०

डॉ. शि. मो. आहिरे

परीक्षा नियंत्रक

विविध परीक्षांच्या परीक्षा-अर्जाबाबत

विविध परीक्षांबाबत सूचना

परीक्षांची कार्यक्रमपत्रिका सर्व संबंधितांपर्यंत पोहोचविण्याच्या व सर्व संबंधितांना माहिती होण्याच्या दृष्टीने महाविद्यालये/मान्यताप्राप्त संस्था तसेच शैक्षणिक विभागांसह, विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रातील पुणे शहर, पुणे जिल्हा, अहमदनगर व नाशिक या ठिकाणच्या प्रमुख वर्तमानपत्रांतून तसेच विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर (www.unipune.ac.in) प्रसिद्ध करण्यात येते.

सादर परिपत्रकांमध्ये महाविद्यालयातील / मान्यताप्राप्त संस्थेतील / विभागातील विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्ज विनाविलंब शुल्क व विलंब शुल्कासह विद्यापीठाकडे केव्हा व कशा पद्धतीने सादर करावयाचे आहेत, तसेच परीक्षा शुल्क, संबंधित परीक्षेच्या तारखा, निकालाच्या संध्या तारखा इत्यादींविषयक महत्त्वाची माहिती नेहमीप्रमाणे देण्यात येते. विद्यापीठाच्या निरनिराळ्या परीक्षांच्या कामांमध्ये सुसूत्रता व शिस्त आणण्याच्या दृष्टीने व त्याचबरोबर विद्यापीठ परीक्षांचे संपूर्ण वेळापत्रक कमीतकमी कालावधीमध्ये कशा पद्धतीने बसविता येईल यांविषयी गांभीर्याने विचार करण्यात आला आहे.

या परिपत्रकाच्या अनुषंगाने खालीलप्रमाणे काही महत्त्वाच्या सूचनाही करण्यात येत आहेत व त्यांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी करण्यात यावी :

१. संबंधित परिपत्रक आपल्या महाविद्यालयातील / मान्यताप्राप्त संस्थेतील / विभागातील सर्व संबंधितांच्या व विशेषकरून विद्यार्थ्यांच्या ठळकपणे वेळीच निदर्शनास आणून द्यावे.
२. विद्यार्थ्यांना अधिकची सोय उपलब्ध करून देण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठाने घेतलेल्या धोरणात्मक निर्णयानुसार परीक्षा-अर्ज भरण्याच्या विलंब शुल्काच्या मुदतीनंतर पुढील १५ दिवसांत विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज संबंधित महाविद्यालयांचे प्राचार्य/ मान्यताप्राप्त संस्थेचे संचालक/विद्यापीठाचे शैक्षणिक विभागप्रमुख विशेष विलंब शुल्क रु. ११००/- आकारून स्वीकारू शकतील. अशा प्रकारे स्वीकारलेले परीक्षा-अर्ज शुल्कासहित, विशेष विलंब शुल्काच्या मुदतीनंतर तीन दिवसांत विद्यापीठाकडे पाठविणे आवश्यक आहे.
३. व्यावसायिक व अव्यावसायिक अभ्यासक्रमांच्या (Professional & Non-Professional Courses) परीक्षा-अर्जासाठी विलंब शुल्क रु. ११०/- राहिल.
४. विहित मुदतीनंतर महाविद्यालय / मान्यताप्राप्त संस्था / विभागांनी परीक्षा-अर्ज स्वीकारू नयेत वा परीक्षा-अर्ज स्वीकारण्याची विद्यापीठास शिफारस करू नये.
५. परिपत्रकात नमूद केलेल्या वेळापत्रकाप्रमाणेच संबंधित विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज पूर्णपणे व व्यवस्थितरीत्या भरून घ्यावेत.
६. परीक्षा-अर्ज भरण्याची अंतिम तारीख संपल्यानंतर सात दिवसांत संबंधित महाविद्यालये / मान्यताप्राप्त संस्था / विभागांनी सर्व परीक्षा-अर्ज, परिपत्रकात नमूद केलेल्या कार्यपद्धतीनुसार विद्यापीठाकडे सादर करावयाचे आहेत.
७. विद्यापीठाच्या व्यवस्थापन माहिती विभागाकडून (एम.आय.सी.) वेळोवेळी देण्यात येणाऱ्या सूचनांची / मार्गदर्शक तत्वांची काटेकोर अंमलबजावणी करण्यात यावी.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

८. कोणत्याही परिस्थितीत विद्यापीठ अधिकार मंडळाने मंजूर केलेल्या विद्यार्थी-संख्येपेक्षा (Intake capacity) जादा परीक्षा-अर्ज स्वीकारू नयेत व विद्यापीठाकडे पाठवू नयेत. मंजूर विद्यार्थी-संख्येपेक्षा कोणत्याही परिस्थितीत जादा परीक्षा-अर्ज परीक्षा विभागात स्वीकारले जाणार नाहीत.
९. ज्या परीक्षेच्या संदर्भात परीक्षेस बसण्याच्या संधीविषयी मुदत विहित करण्यात आली आहे ती मुदत संपुष्टात आलेल्या कोणत्याही संबंधित विद्यार्थ्यांचा परीक्षेचा अर्ज स्वीकारू नये वा विद्यापीठाकडे पाठविण्यात येऊ नये. अन्यथा मंजूर क्षमतेपेक्षा अधिक पाठविलेल्या वा परीक्षेस संधी नसताना पाठविलेल्या परीक्षा-अर्जांची सर्वस्वी जबाबदारी संबंधित महाविद्यालय / मान्यताप्राप्त संस्था / विभागावर राहिल.
१०. जे विद्यार्थी विहित मुदतीत परीक्षा-अर्ज सादर करणार नाहीत व ज्यांचे अर्ज आपणाकडून विहित मुदतीत येणार नाहीत अशा विद्यार्थ्यांना परीक्षेला बसता येणार नाही ही बाब आपल्या महाविद्यालय / मान्यताप्राप्त संस्था / शैक्षणिक विभागातील सर्व संबंधितांच्या व विशेषकरून संबंधित विद्यार्थ्यांच्या ठळकपणे निदर्शनास आणून द्यावी.
११. महाराष्ट्र विद्यापीठे कायदा, १९९४, कलम ३२ (५) (ग) अन्वये परीक्षासंबंधीचे काम आपणा सर्वांवर बंधनकारक आहे, याची आपणा सर्वांना कल्पना आहेच.

विद्यापीठाच्या सर्व परीक्षांच्या आयोजनाचे काम ही आपणा सर्वांची वैयक्तिक व सांघिक स्वरूपाची जबाबदारी आहे. या कामी आपण व आपले अध्यापक, अध्यापकेतर सेवक, सहकारी विद्यापीठास नेहमी सहकार्य करित आलेला आहात व पुढेही आपण आपले सहकार्य देत राहाल असा विश्वास वाटतो.

IMPORTANT INSTRUCTIONS FOR FILLING EXAM FORMS

1. The external student should follow the instructions issued separately regarding filling of the examination form. They should ensure before filling the examination forms that he/she offers subject/s for which teaching is provided in the affiliated colleges for relevant degree course/s.
2. a) accepted upto **Twenty days**, from the date of declaration of the result. However the examination forms of such students only will also be accepted upto **seven days**, with late charges of Rs.220/- for Non-Professional courses and Rs.330/- for Professional courses after the expiry of the date of filling of the examination form as mentioned above.
b) The examination forms may be accepted by the Principal / Director / Head of the University Department concerned with special late fee of Rs. 1100/- upto **fifteen days** after the expiry of the date of filling the examination form with late fee. Such examination forms should be submitted to the University within **three days** after the expiry of date with special late fee.

Under no circumstances the examination forms will be accepted after the expiry of the last date with late fee/charges.

3. If the last date of filling the examination forms falls on Holiday/Bank Holiday or any other holiday decided later, the examination forms will be accepted on the next working day.
4. The Examination fees and other Fees/Charges has been increased by 10 % and made applicable from the examinations to be held in the Second Half of the Year 2010.
5. Examination Fee for backlog paper :
 - a) A student who has a backlog of any Term/Semester/Part/Year except the course(s) in the Faculty of Management, Engineering, Pharmacy, Medicine, Ayurved and Homoeopathy will have to pay half of the examination fee upto 50% of course/s prescribed for that Term / Semester / Part / Year, e.g. In case of number of course(s) / Paper(s) for Term / Semester / Part / Year is seven then, 50% fees will be charged up to four papers. However a student having backlog of more than 50% courses shall pay full fee prescribed for that examination. In case of backlog course(s) in respect of examinations in the faculties of Management/ Engineering / Pharmacy / Medicine/ Ayurved / Homoeopathy a fee of Rs.210/- per head of passing of backlog Courses/Subject/Head is prescribed. However, the examination fee for backlog paper(s) should not be charged more than the maximum fee prescribed for that particular examination.
 - b) A student having upto 50% backlog of under graduate term-end examination will have to pay 50% examination fee prescribed for that term-end examination. However, a student having backlog of more than 50% courses shall pay full fee prescribed for that term-end examination.
6. The fee for Project/ Dissertation, other than Ph.D. shall be Rs.260/- for Non-Professional course(s) and Rs.390/- for Professional course(s). This shall be in addition to the examination fee prescribed for the course(s) by the University.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

7. A charges for Statement of Marks, C.A.P. & Passing Certificate are as under:

	Non-Professional Courses	Professional Courses	Remark
Statement of marks	Rs. 65/-	Rs. 105/-	
C.A.P.	Rs. 65/-	Rs. 105/-	For each examination
Passing Certificate	Rs. 65/-	Rs. 105/-	Those candidates who have paid this charges previously need not pay again.

8. The printed Examination Forms will not be made available henceforth. The students concerned are requested to download the Examination Form from University Website (www.unipune.ernet.in) (Linked to : Student Helpline & Examination Info. - Download Exam. Form) and pay Rs. 20/- & Rs. 30/- for Non Professional and Professional Courses respectively alongwith examination fees.
9. Blind students are exempted from the payment of examination fee only.
10. All the title of the papers will appear in the examination programme. However the question paper will be set only on those papers for which the teaching is provided in the affiliated colleges/recognised institutes/ University departments.
11. Post Graduate Departmental Examinations will be conducted by the Principals of affiliated Colleges having P.G centres/Heads of the University Departments and Director of Recognized Institutes in such a way that, the marks of the Examinations and Departmental Courses are submitted to the University on or before the commencement of the respective examinations. No relaxation will be given in this regard.
12. The Departmental Courses and Term End Examination should be arranged by the Colleges/Departments/Institutes in such a way so that it should not clash with the dates of the University examinations.
13. Rs.105/- for Non-Professional Courses & Rs.130/- for Professional courses will be charged for issuing Duplicate Admit Cards to the students.
14. Rs.65/- for Non-Professional Courses & Rs.105/- for Professional courses will be charged to the candidates for practical examination for out of turn.
15. The Examination fee of Rs.40/- for Professional courses and Rs.35/- for Non-Professional courses, per credit except Performing Arts course, is prescribed wherever the credit system has been adopted for the course. However, the Examination fee for Courses in Performing Arts, B.A./M.A. (Music, Dance, Drama at Lalit Kala Kendra)(Gurukul System only) is Rs.60/- per credit is prescribed.
16. The Examination Fee for -
- Departmental Course(s) shall be Rs.60/- per course/Paper/Subject, out of which Rs.40/- per course/Paper/Subject will be retained by the College/University Department/Institute for conduct of examination(s) including payment of remuneration to paper setters and examiners, and Rs.20/- per course/Paper/Subject, shall be remitted to the University, by Demand Draft alongwith Statement of Marks of examination of Departmental Course/Paper/Subject.
 - Internal Examination shall be Rs.10/- per course/Paper/Subject, out of which Rs.7/- shall be retained by the College/Institute/University Department/School/Centre. Out of Rs. 7/-, Rs. 2/- has to be paid to Examiner, Rs. 1.50/- to the Staff concerned with the examination work and Rs. 3.50/- be spent on stationery and photocopying (Xeroxing). The expenditure for conducting

internal examination shall be met from the amount retained by the College/Institute/University Department/School/Centre.

- c) Term End Examinations :
- i) The Examination fee for the term-end examination is Rs. 210/- for Post Graduate, out of which Rs. 130/- for conduct of Post Graduate term-end examination will be retained by the College / Institute / University Department / Centre / School. The expenditure for conducting the term-end examination including stationery, assessment and all other related items shall be met by the College / Institute / University Department / Centre / School concerned from the amount retained by them. The remaining amount of Rs. 80/- of Post Graduate term-end examination shall be remitted to the University. The Term End marks should be submitted to the University before commencement of the Examination.
 - ii) The Examination fee for the term-end examination is Rs. 210/- for Under Graduate, out of which Rs. 155/- for conduct of Under Graduate term-end examination will be retained by the College / Institute / Centre / School. The expenditure for conducting the term-end examination including stationery, assessment and all other related items shall be met by the College / Institute / Centre / School concerned from the amount retained by them. The remaining amount of Rs. 55/- of Under Graduate term-end examination shall be remitted to the University alongwith the Term-End examination marks.
- d) A Course in Environmental Awareness (Compulsory at the B.A., B.Com. and B.Sc. Degree Level) : A fee of Rs.220/- per student be charged, out of which Rs.190/- shall be retained by the College for the conduct of course and Rs.30/- shall be remitted to the University along with the grade sheet.

The repeater students who have failed in the course of Environmental Awareness, having passed in all other subjects, should fill up University Examination form and will have to pay Rs. 110/- in the college, out of which Rs. 95/- will be retained by the college & the remaining amount of Rs. 15/- shall be remitted to the University alongwith the grade sheet. In addition to this students will have to pay prescribed charges for statement of marks.

17. a) Those students who took admission in the Academic year 2003-2004 except Faculty of Pharmaceutical Sciences were eligible to appear for the Examination only upto March 2010. Hence such students are not eligible to appear for the Examination hereinafter.
- b) The repeater students who have taken admission in the academic year 2004-2005 are eligible to appear for the examination only upto March / April, 2011 Session.
- c) As per Letter No. CB/6636, dated 12.08.2008, the repeater students of this University are allowed to appear for First M.B.B.S. Examination.
18. The students are not allowed :
- a) To enter in the Examination Hall after half an hour of the Schedule time prescribed for the particular examination.
 - b) To leave the Examination Hall upto first 30 minutes of the Schedule time prescribed for the particular examination.
 - c) To leave the Examination Hall during last 10 minutes of the Schedule time prescribed for the particular examination.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

19. The students who have passed their University Theory Courses and yet to clear internal test, excluding B.Sc. & B.Sc. (Computer Science) will fill up the examination form with minimum fee of Rs.80/ to ensure easy process of the declaration of the result.
20. M.A. (Part II) English Long Term Paper : The Examination fee for M.A. (Part II) English Long Term Paper is Rs.10/- per paper, out of which Rs.7/- shall be retained by the college for conduct of said examination including payment of remuneration to Paper-Setters and Examiners and Rs.3/- shall be remitted to the University alongwith the Mark List.
21. a) Professional Course: means & includes
Course conducted in all Professional faculties, Engineering including Architecture, Print Administration, Pharmacy, Management, Computer, Town Planning, Applied Arts, Law, Education, Physical Education, Applied Courses in Science such as Bio-Informatics, Bio-Technology, Health Sciences, Environmental Sciences, Electronics or such other courses designated by the university as Applied Courses, or Professional Courses conducted in faculty of Medicine including Dentistry, Nursing, Physiotherapy, Ayurved including Unani, Homoeopathy and such other Course(s) designated by the University/Maharashtra University of Health Sciences, State Government and such other courses as may be designated to be so by the State Government, University Grants Commission or Statutory Councils such as (AICTE, M.C.I., B.C.I., Nursing Council, C.C.I.M., C.C.H.M., Pharmacy Council, Council of Architecture) and any other Statutory Councils/Bodies, as Professional Course.
- b) Non-Professional Course: means & includes
Course conducted in the faculties of Arts and Fine Arts (excluding Applied Arts), Mental Moral and Social Sciences including Bachelor and Master's Degree in Social Work, Communication and Journalism, Commerce, Science (excluding Applied and Computer Science Courses), Course in Home Science, as Non-Professional Course.
22. **The students should not carry Mobile Phone in the Examination hall. Carrying Mobile Phone in the Examination hall will attract the Provisions of Ordinance No. 9 regarding Unfairmeans.**
23. **Change of centre at any examination will not be allowed.**
24. **Student is allowed to use 'Non-Programmable Calculator' in the Examination Hall.**
Attention of the students is invited to (1) Ordinance No. 111 and (2) Ordinance 116 which are reproduced below.

Ordinance No.111

The external examinations shall be conducted in such subjects as are announced by the Registrar in the beginning of the academic year.

[Note: These will ordinarily be subjects for which tuition is provided for the internal students of this University. No external examination will be held in subjects requiring practical work such as Geography, Experimental Psychology and Statistics except in the subject of Archaeology at the M.A. examination, where a candidate is required to carry out field work. Such a candidate shall submit, alongwith his application for admission to the examination a certificate from his guide to the effect that he has done the prescribed field work in the subject.]

N.B. As the information regarding subjects for which tuition is provided for the Internal students may not be available in June/July External students should ascertain from the University office before they send in their registration forms, whether or not a particular Subject/Subjects could be offered by them for the examination.

Ordinance No. 116

No student shall be allowed to keep terms for two different degree courses simultaneously in the same academic year provided that the students shall be allowed to keep terms for one degree and one diploma or one certificate course simultaneously in the same academic year and to appear for the examinations for the said course in the same examination session of the University, provided further that no student shall be entitled to claim any change in the University Examination Programme or any other concessions on the ground that examinations of the said two courses are held at the same time or on any other grounds.

The above mentioned concessions shall not available for course included in Medical Faculty.

Important Instruction for Principal/Senior Supervisor

Appointment of Writer

The writer appointed to write answer papers of the blind, disable and learning disable or such other examinee will be paid Rs.100/- per paper in respect of examinations upto and inclusive of graduation and Rs.125/- in respect of post graduate examinations.

The Senior Supervisors are authorized, to make the appointment of a writer at an examination for a candidate who, in their opinion, is unable to write answer-scripts on serious medical grounds, blind or disabled and learning disabled. The writer to be appointed must not have passed the examination at which he is appointed to work for the examination. **The concerned writer should not be first relative with Examinee, i.e. Mother-Father, Sister-Brother, Paternal and Maternal Uncle. The concerned Examinee must submit medical certificate from 'Registered Medical practitioner.** The Senior Supervisor shall make a separate seating arrangement for the candidate and the writer. The Senior Supervisor will recover the prescribed fee of Rs.100/- per paper up to graduation and Rs.125/- per paper for Post-Graduate examination, from the candidate asking for the writer. The Principal or Senior Supervisor is permitted to collect the writer fees at the prescribed rates mentioned above from the candidates concerned and disburse them to writers appointed by them directly. No writer fee shall be collected from the blind candidates. The remuneration in respect of the writer provided to the blind candidate should be paid by the colleges from the factotum charges.

Time to Handicapped Students/Blind Students/Learning Disable

a) For Handicapped and Learning Disable:

The Senior Supervisors are also authorized to sanction additional half an hour to handicapped and learning disable students. However students will have to submit the medical certificate of civil surgeon. The candidate application must be received through the Principal to the Senior Supervisor concerned.

b) Blind Students:

The Blind students will be given an additional one hour, i.e. over and above the prescribed time.

तीन व पाच वर्षीय विधी अभ्यासक्रमांचे
परीक्षा-अर्ज स्वीकारण्याबाबत

वरील विषयाच्या संदर्भात मला प्राप्त झालेल्या आदेशानुसार आपणास कळविण्यात येते की, आपल्या महाविद्यालयातून तीन व पाच वर्षीय विधी अभ्यासक्रमांसाठी ज्या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष २००६-०७ मधील प्रथम सत्र मंजुरीनंतर प्रथम सत्राच्या परीक्षेचे अर्ज काही कारणामुळे भरावयाचे राहून गेलेले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना द्वितीय सत्राबरोबर प्रथम सत्राचा परीक्षा-अर्ज व तृतीय सत्र मंजूर झाल्यानंतर चौथ्या सत्राच्या परीक्षा-अर्जाबरोबर तृतीय सत्राचा परीक्षा-अर्ज भरण्यास परवानगी देण्यात येत आहे.

तसेच यापुढे आपणास असेही कळविण्यात येते की, उपरोक्त सवलत कायमस्वरूपी देण्यात येत आहे. मा. प्राचार्य यांना विनंती की, त्यांनी सदरची बाब संबंधित विद्यार्थी व शिक्षक यांच्या नजरेस आणून द्यावी.

कळावे,

संदर्भ : क्र. सी.बी.एल./१०२४, }
दिनांक : २३.११.२००७. }

आपला,
सही/- XXX
उपकुलसचिव
(शैक्षणिक विभाग).

परीक्षा-अर्ज भरून घेण्याबाबत सूचना

विद्यापीठाच्या बहुतांश परीक्षांच्या निकालांची कामे संगणकावर करण्यात येतात. परीक्षांची कामे संगणकावर करित असताना परीक्षा-अर्जातील अपूर्ण तसेच चुकीच्या माहितीमुळे बऱ्याच अडचणी निर्माण होतात व त्यामुळे कधी-कधी विद्यार्थ्यांच्या निकालांत विविध कारणांस्तव त्रुटी राहतात. विद्यार्थ्यांना बिनचूक व वेळेवर निकाल मिळावा या दृष्टीने खालील सूचनांचे काटेकोर पालन करावे.

(अ) परीक्षा-अर्ज :

एप्रिल/मे/ऑक्टोबर/नोव्हेंबरच्या परीक्षांचे अर्ज विद्यार्थ्यांकडून मुदतीत भरून घ्यावेत.

परीक्षा-अर्ज भरण्यासाठी विहित केलेल्या मुदतीपर्यंत एप्रिल/मे/ऑक्टोबर/नोव्हेंबरमध्ये झालेल्या परीक्षांचे निकाल जाहीर न झाल्यास अशा वेळी खालीलप्रमाणे कार्यपद्धती अवलंबिण्यात यावी :

- अ) नव्याने (Fresh) परीक्षेला बसणाऱ्या म्हणजेच बॅकलॉग नसलेल्या विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज अगोदर भरून घेण्यात यावेत.
- ब) मार्च/एप्रिलमध्ये घेण्यात आलेल्या बी.ए./बी.एस्सी./बी.कॉम./बी.एस्सी.(संगणकशास्त्र) परीक्षांना बसलेल्या विद्यार्थ्यांनी त्यांचे एप्रिल/मे चे परीक्षा-अर्ज ऑक्टोबर/नोव्हेंबर परीक्षांचे निकाल जाहीर झालेल्या तारखेपासून १५ दिवसांच्या आत महाविद्यालयामार्फत विद्यापीठाकडे पाठवावेत.
प्रथम वर्ष व द्वितीय वर्षाचे कायम नोंदणी क्रमांक (पी.आर.एन.) वेगळे असल्यास दोन्ही कायम नोंदणी क्रमांक (पी.आर.एन.) किंवा १९९५ पूर्वीचा पी.आर.एन. वेगळा असल्यास (दोन्ही पी.आर.एन.) त्याचाही उल्लेख परीक्षा-अर्जात करावा.
- क) (प्रथम वर्ष/द्वितीय वर्ष) व (द्वितीय वर्ष/तृतीय वर्ष) बी.ए./बी.एस्सी./बी.एस्सी.(संगणकशास्त्र)/बी.कॉम. कॉम्बिनेशनला (एकत्रित) बसणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी एकच परीक्षा-अर्ज भरावा. दोन वेगळे अर्ज भरू नयेत.
 - (१) विद्यार्थ्यांकडून परीक्षा-अर्ज सुवाच्य अक्षरांत बिनचूक व विहित मुदतीत भरून घ्यावेत.
 - (२) अर्जातील प्रत्येक मुद्द्यावरील माहिती स्पष्टपणे व्यवस्थित भरावी.
 - (३) छापील परीक्षा-अर्जाच्या मजकुरात खाडाखोड करू नये.
 - (४) पुनःपरीक्षार्थ्यांनी (रीपिटर स्टुडंट्स) विद्यापीठाच्या यापूर्वीच्या परीक्षेची गुणपत्रिकेची प्रमाणित सत्य प्रत परीक्षा-अर्जाबरोबर जोडावी.
 - (५) विद्यार्थ्यांनी परीक्षा शुल्क व परीक्षा-अर्ज महाविद्यालयात द्यावा.
 - (६) परीक्षा-अर्जासमवेत असलेल्या सूचनांचे पान विद्यार्थ्यांनी काढून घ्यावे व फक्त परीक्षा-अर्ज व latest गुणपत्रिकेची प्रमाणित सत्य प्रत महाविद्यालयाकडे द्यावी. (प्रथम वर्षास बसणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी १२ वी ची गुणपत्रिका जोडू नये.)
 - (७) अपूर्णरीत्या भरलेले परीक्षा-अर्ज विचारात घेतले जाणार नाहीत.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

- (८) महाविद्यालयाने परीक्षा-अर्ज पाठविताना प्रत्येक परीक्षेचे परीक्षा-अर्ज व नावांच्या याद्या वेगवेगळ्या पाठवाव्यात. उदा. व्यावसायिक (Vocational), पुनर्रचित (Re-structured), नियमित (Regular).
- (९) परीक्षेच्या दृष्टीने महत्त्वाच्या असलेल्या सर्व अध्यादेशांची माहिती (उदा. १६३, १३४A, १४९, इ.) विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाने वेळोवेळी करून द्यावी.

विद्यार्थी कोणत्या अभ्यासक्रमपद्धतीस (Pattern) परीक्षेस बसत आहे ते ठळक अक्षरांत अर्जावर लिहिणे अत्यंत महत्त्वाचे आहे. आपल्याकडे अभ्यासक्रमपद्धती मोठ्या प्रमाणात व विविध प्रकारच्या आहेत. पण खाली थोड्या प्रमाणात नमूद केल्या आहेत. (e.g. : Regular, Vocational, 2004 Pattern, 1999 Pattern, 1985 Pattern, Regular to External, External to Regular, etc.)

(ब) परीक्षा फी :

विद्यापीठाच्या परिपत्रकानुसार परीक्षा-अर्जावर परीक्षा, गुणपत्रिका, उत्तीर्ण दाखला, केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्प, इ. शुल्कांची नोंद व्यवस्थित करावी. त्यात खाडाखोड करू नये. (अ) प्रत्येक वर्षासाठी सी.ए.पी. फी स्वतंत्र भरावी (प्रथम/द्वितीय/तृतीय). (ब) गुणपत्रिकेसाठी प्रथम वर्ष व द्वितीय वर्षासाठी स्वतंत्र फी भरावी.

(क) कॉलेज नंबर - सेंटर कोड नंबर :

कॉलेज व केंद्र (सेंटर) यांसाठी दिलेल्या कोडच्या नंबरनुसार महाविद्यालयाचा रबरी शिक्का तयार करून घ्यावा व तो प्रत्येक अर्जावर स्पष्ट उठवावा. (संलग्नता नंबर वेगळा आहे. शैक्षणिक विभागाकडून आलेला नंबर फक्त पत्रव्यवहारासाठी घालावा.)

(ड) कॉलेज रोल नंबर :

परीक्षा-अर्जावर कॉलेज रोल नंबर व डिव्हिजन लिहावे.

(ई) विद्यार्थ्यांचे नाव :

(१) प्रत्येक विद्यार्थ्यांनी स्वतःचे नाव सुवाच्य अक्षरांत व त्यांना ज्या पद्धतीने एच.एस.सी. गुणपत्रिकेवर/प्रमाणपत्रावर आहे त्याप्रमाणे लिहावे (इंग्रजी व मराठी दोन्हीमध्ये लिहावे), नावात बदल असल्यास, परीक्षा-अर्जासोबत योग्य त्या कागदपत्रांची झेरॉक्स प्रत जोडावी. विद्यापीठ दफतरावर तसा बदल येण्यासाठी परीक्षा विभागाशी स्वतंत्र संपर्क साधावा.

विद्यार्थ्यांनी आईचे नाव लिहिणे आवश्यक आहे.

(२) एकसारख्या नावाचे दोन विद्यार्थी असल्यास त्यांनी परीक्षा-अर्जावर (अ) आजोबांचे नाव, (ब) कॉलेज रोल नंबर व तुकडी, आणि (क) घरचा पत्ता व्यवस्थित लिहावा व स्वाक्षरी करावी.

(३) परदेशी किंवा परप्रांतातील विद्यार्थ्यांनी त्यांचे नाव त्यांच्या प्रमाणपत्राच्या पद्धतीप्रमाणे परीक्षा-अर्जात लिहावे.

(४) परीक्षा-अर्जाप्रमाणे नाव व इतर माहिती अॅडमिट कार्डवर असेल, त्यात नंतर बदल केला जाणार नाही.

(फ) कायम नोंदणी क्रमांक (पी.आर.एन.) :

(१) विद्यार्थ्यांनी सुवाच्य अक्षरांत स्वतःचा कायम नोंदणी क्रमांक (पी.आर.एन.) शेवटच्या इंग्रजी अक्षरासह व्यवस्थित व बिनचूक लिहावा.

(२) परीक्षा-अर्जाचे गळे बांधताना गुणपत्रिकेवरील पी.आर.एन. क्रमांक व्यवस्थित दिसण्यासाठी गुणपत्रिकेच्या सहीच्या बाजूला टॅग बांधावा.

(ग) विषय :

- (१) अभ्यासक्रमात दिलेल्या गटाप्रमाणे (Group) विषयांची निवड करावी.
- (२) विद्यार्थ्यांनी आपण कोणत्या विषयांना बसणार आहे, त्या विषयाच्या पुढे (✓) अशी खूण करावी. स्पेशल विषयाचे नाव परीक्षा-अर्जात लिहावे.
- (३) विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्जात लिहिलेले विषय महाविद्यालयात/विद्यापीठातील शैक्षणिक विभागात शिकविले जात असले पाहिजेत व त्यासंबंधीची खात्री विद्यार्थ्यांनी करून घ्यावी.
- (४) पुनःपरीक्षार्थ्यांना पूर्वी ते ज्या विषयामध्ये उत्तीर्ण आहेत त्या विषयाच्या परीक्षेस परत बसता येत नाही.
- (५) प्रथम वर्ष बी.ए. अभ्यासक्रमाप्रमाणे सहा लेखी (Theory) विषयांची निवड करताना (१) एन.एस.एस., (२) प्रौढ शिक्षण हे विषय घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्जामध्ये त्या विषयाला (✓) खूण करावी.
- (६) स्पोर्ट्स/एन.सी.सी. इत्यादींमध्ये भाग घेतलेल्या विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्जात NSS/NCC/NPED/AED/IUT ला (✓) खूण करावी.
- (७) पुढे नमूद केल्याप्रमाणे विद्यार्थी कोणत्या अभ्यासक्रमास (Course) बसणार आहे, त्याप्रमाणे (✓) टिक करावी. तसेच महाविद्यालयाने त्या अभ्यासक्रमाचा शिक्षा परीक्षा-अर्जावर मारावा. उदा. नियमित (Regular), व्यावसायिक (Vocational), पुनर्रचित (Re-structured).

(ह) विषयसूट (एग्झेम्शन) :

- (१) एलएल.बी. अभ्यासक्रमात ५० गुण मिळाल्यास विषयास सूट (एग्झेम्शन) मिळते. ही सूट ६ वर्षांपर्यंत वैध असते. सहा वर्षांपेक्षा पूर्वीची सूट (एग्झेम्शन) रद्द समजण्यात येईल.
- (२) प्रत्येक परीक्षेत विषय उत्तीर्ण असल्यास त्या विषयास सूट (एग्झेम्शन) संबंधित अभ्यासक्रमाच्या नियमानुसार घेता येते (एलएल.बी.व्यतिरिक्त).

(य) दुसऱ्या विद्यापीठाकडून येणारे विद्यार्थी :

विद्यार्थ्यांनी एखादे वर्ष अन्य विद्यापीठात केले असेल तर तसा उल्लेख परीक्षा-अर्जात करावा व विद्यापीठाच्या नियमाप्रमाणे कोणते विषय उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे त्याप्रमाणे या विद्यापीठाच्या परीक्षेस बसावे.

(ल) एम.ए./एम.कॉम./एम.एस्सी. सत्रान्त परीक्षा :

- (१) महाविद्यालये/शैक्षणिक विभागाकडून एकदा आलेल्या सत्रान्त गुणामध्ये परीक्षेचा निकाल जाहीर झाल्यानंतर कोणताही फेरबदल केला जाणार नाही.
- (२) जे विद्यार्थी विद्यापीठाची वार्षिक परीक्षा पास असतील परंतु ज्यांना फक्त सत्रान्त परीक्षा द्यावयाची आहे अशा विद्यार्थ्यांनीसुद्धा विद्यापीठाचा परीक्षा-अर्ज भरणे आवश्यक आहे.
- (३) ज्या विद्यार्थ्यांची नावे सत्रान्त गुणतक्त्यामध्ये येत नाहीत अशा विद्यार्थ्यांचे गुण ठरावीक नमुन्याच्या गुणतक्त्यामध्ये भरून पाठवावेत.
- (४) सत्रान्त गुण पाठविताना विद्यार्थ्यांचे आसन क्रमांक लिहिणे आवश्यक आहे.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

(म) नावांच्या याद्या :

परीक्षेचे अर्ज विद्यापीठाकडे पाठविताना त्या अर्जासोबत नावांच्या याद्या खाली दिल्याप्रमाणे वेगळ्या पाठवाव्यात :

- (१) पूर्वी परीक्षेस बसून अनुत्तीर्ण झालेले जुने (रीपिटर) व नवे (फ्रेश) (१) जुना अभ्यासक्रम, (२) नवीन अभ्यासक्रम, (३) व्यावसायिक, (४) पुनर्रचित अशा प्रकारच्या विद्यार्थ्यांच्या वेगळ्या याद्या पाठवाव्यात.
- (२) एप्रिल, प्रथम वर्ष बी.ए. परीक्षेस जे विद्यार्थी एकदा उत्तीर्ण झाल्यानंतर सातवा जादा विषय घेऊन (अॅडिशनल सब्जेक्ट) परीक्षेस बसणार असतील अशा परीक्षा-अर्जाचा स्वतंत्र गट्टा व नावांची यादी द्यावी. तसेच प्रत्येक परीक्षा-अर्जावर (F.Y.B.A. Appearing for the Additional Subject only) असे शीर्षक द्यावे.
- (३) एन.सी.सी., एन.एस.एस. व प्रौढ शिक्षण योजना व विविध खेळांमध्ये जिल्हा अथवा राज्य पातळीवर प्रावीण्य मिळविलेल्या विद्यार्थ्यांच्या नावांच्या याद्या परीक्षेप्रमाणे वेगळ्या करून परीक्षा विभागास द्याव्यात.
- (४) परीक्षेप्रमाणे वेगळ्या केलेल्या अर्जाचा ५० (पन्नास) चा एक गट्टा टॅगने बांधावा.
- (५) अन्य परीक्षेसाठी दिलेली प्रत्येक अंतिम तारीख विनाविलंब व विलंब शुल्कासह संपल्यानंतर लगेचच सात दिवसांत वरीलप्रमाणे परीक्षा-अर्जाचे गट्टे करून विद्यापीठाकडे पाठविणे. मुदतीनंतर आलेले परीक्षा-अर्ज स्वीकारले जाणार नाहीत.
- (६) 'Class Improvement Scheme' (श्रेणी सुधार योजने) खाली परीक्षांना परत बसणाऱ्या विद्यार्थ्यांनी 'Class Improvement' साठीचा वेगळा परीक्षा-अर्ज भरावा. त्यांनी नियमित विद्यार्थ्यांसाठीचा परीक्षा-अर्ज भरू नये. श्रेणी सुधारसाठीचे परीक्षा-अर्ज स्वतंत्र यादी करून पाठवावेत.
- (७) परीक्षा-अर्ज पोस्टाने पाठवू नयेत. प्रत्यक्ष विद्यापीठ कचेरीत आणून द्यावेत. परीक्षा-अर्जाची घडी घालू नये. तसेच अर्ज चुरगळला जाणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

(न) अॅड्मिट कार्ड :

महाविद्यालयांना प्रवेशपत्रे (अॅड्मिट कार्ड) मिळाल्यावर परीक्षा-अर्जासमवेत पाठविलेल्या यादीप्रमाणे प्रवेशपत्रे (अॅड्मिट कार्ड) आली आहेत याची खात्री करून घ्यावी. चुकून दुसऱ्या महाविद्यालयाची प्रवेश पत्रे (अॅड्मिट कार्ड) आली असल्यास ती विद्यापीठास त्वरित परत करावीत.

प्रवेशपत्रात (अॅड्मिट कार्डमध्ये) जर काही दुरुस्ती असेल अथवा एखाद्या विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्ज वेळेत भरूनसुद्धा त्याचे अॅड्मिट कार्ड आले नसल्यास अशा वेळी त्वरित विद्यापीठाशी संपर्क साधावा. दुरुस्तीसाठी अॅड्मिट कार्डाची झेरॉक्स प्रत आणि दुरुस्तीबाबतचा अर्ज १५ दिवसांच्या आत पाठवावा. यासाठी विद्यार्थ्यांना विद्यापीठात पाठवू नये.

(प) परीक्षांचे निकाल जाहीर झाल्यानंतर त्यासंबंधात काही तक्रारी/त्रुटी असल्यास त्यांचे निराकरण करण्यासाठी परीक्षा विभागाकडे संबंधित महाविद्यालयाने त्वरित (एक महिन्याच्या आत) संपर्क साधणे आवश्यक आहे. उशिरा आलेल्या तक्रारीचे निवारण करणे कालांतराने कठीण होते.

वर नमूद केलेल्या सूचनांची काटेकोर अंमलबजावणी करून निकालाचे काम व्यवस्थित, वेळेवर व बिनचूक करण्यास सहकार्य करावे, ही विनंती.

विशेष सूचना

मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये/विद्यापीठ शैक्षणिक विभागप्रमुख/प्रमुख, मान्यताप्राप्त शैक्षणिक संस्था यांना विनंती की, सोबत जोडलेल्या पत्रात नमूद केल्याप्रमाणे सर्व परीक्षा-अर्ज तपासले आहेत याबद्दल खात्री करून त्या पत्रावर कॉलेजचे रजिस्ट्रार/प्राचार्य/विभागप्रमुख यांनी सही करावी. अन्यथा, परीक्षा-अर्ज विद्यापीठ कार्यालयात स्वीकारले जाणार नाहीत. प्रत्येक परीक्षा-अर्जावर मा. प्राचार्यांच्या सहीच्या शेजारी परीक्षा-अर्ज भरल्याची तारीख व महाविद्यालयातील परीक्षा-अर्ज भरून घेणाऱ्या संबंधित कर्मचाऱ्याची स्वाक्षरी/आद्याक्षरे आवश्यक आहेत. या पत्राच्या (Appendix 'A') प्रती छापून घ्याव्यात व परीक्षा-अर्ज/टर्म-एण्डचे गुण पाठविताना सोबत जोडलेले पत्र (Appendix 'A') पाठवावे.

महाविद्यालयाचे नाव/बहिःस्थ विभाग

कॉलेज / संस्था कोड नंबर

मा. कुलसचिव,
पुणे विद्यापीठ,
गणेशखिंड, पुणे-४११००७.

विषय : एप्रिल/ऑक्टोबर परीक्षेबाबत...

महोदय,

आमची संस्था/महाविद्यालयातील/विद्यापीठ विभाग यामधील विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज व नावांची यादी या पत्रासोबत पाठवित आहोत. विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्जात खालील बाबींची पूर्तता केली आहे :

- (१) सर्व विद्यार्थ्यांनी अर्जासोबत पूर्वीची गुणपत्रिकेची सत्य प्रत जोडली आहे.
- (२) शिकविल्या जाणाऱ्या अभ्यासक्रमाप्रमाणे विषय व विषय क्रमांक (कोड नंबर) समोर (✓) अशी खूण केली आहे.
- (३) कॉलेज कोड नंबर, केंद्र (सेंटर) कोड नंबर योग्य असल्याची खात्री केली आहे.
- (४) विद्यार्थ्यांनी सुटलेले विषय (Exemption) योग्य प्रकारे लिहिले आहेत.
- (५) विद्यार्थ्यांनी परीक्षा-अर्ज फी/गुणपत्रिका फी/उत्तीर्ण प्रमाणपत्र फी/सी.ए.पी. फी भरली आहे.
- (६) परीक्षेस बसणाऱ्या सर्व विद्यार्थ्यांचे अर्ज विद्यापीठ कचेरीकडे नेमून दिलेल्या मुदतीत पाठवित आहोत. आमची संस्था/महाविद्यालय/विद्यापीठ विभाग कार्यालयात कोणत्याही विद्यार्थ्यांचा परीक्षा-अर्ज राहिला नाही.

सही /-

विभागप्रमुख/प्राचार्य/संचालक

दिनांक :

महाविद्यालयाचे नाव:

मान्यताप्राप्त संस्था :

विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा-अर्जाबाबत घ्यावयाची काळजी

- (१) कॉम्बिनेशन बरोबर असल्याची खात्री करून वरील रकान्यात (✓) अशी टिक करावी.
- (२) कॉलेज व सेंटर कोड नंबर बरोबर असल्याचे पाहून रकान्यात नंबर टाकावेत अन्यथा कॉलेज व सेंटर कोड नंबरचा मोठा शिक्का मारलेला असावा.
- (३) SC/ST/OBC/DT/NT यांपैकी कोणत्याही कॅटेगरीचा विद्यार्थी असल्यास त्याच रकान्यात टिक करावी व Male/Female त्याचबरोबर टिक मार्क करावे.
- (४) विद्यार्थी Fresh/Repeater पैकी कोणता आहे हे पाहूनच (✓) मार्क करून घ्यावा.
- (५) विद्यार्थ्यांने फॉर्मवर नाव भरताना प्रथम आडनाव, स्वतःचे नाव व वडिलांचे नाव अशा वर दिलेल्या नमुन्यात BLOCK LETTERS मध्ये भरावे.
- (६) विद्यार्थी Repeater असल्यास Previous Mark Statement वरून PRN लिहावा व त्याच Marksheet ची Xerox जोडावी.
- (७) S.Y./T.Y.B.A. च्या विद्यार्थ्यांनी Special विषय घेतल्याचे फॉर्मवर दिलेल्या रकान्यामध्ये Subject Code No. व्यवस्थित पाहून लिहावा.
उदा. Marathi (02), Hindi (09), Eco (15) याप्रमाणे.
- (८) T.Y.B.Com. च्या विद्यार्थ्यांनी T.Y. चा फॉर्म भरताना Special Subject चा कोड नंबर घालावा.
उदा. Cost & Works (01), Busi. Entre. (06) याप्रमाणे. तसेच T.Y.B.Sc. ला Special विषयाचे अक्षर उदा. (A) Mathematics, (B) Physics या पद्धतीने पाहून अक्षर टाकावे.
- (९) विद्यार्थी परीक्षेस बसत असलेल्या विषयावर टिक (✓) मार्क करून जेवढे विषय भरलेले असतील तेवढेच विषय फॉर्मच्या वर दिलेल्या रकान्यात मोजून आकड्यांत लिहावेत.
- (१०) विद्यार्थी Vocational अथवा Restructure चा असल्यास फॉर्मवर वरील बाजूस टिक (✓) मार्क करावा व त्यासाठी असणाराच फॉर्म भरावा.
- (११) T.Y.B.Sc. परीक्षेचा परीक्षा-अर्ज भरताना त्यामध्ये Elective Subject चा उल्लेख व्यवस्थित करावा.

सूचना :

वरील सर्व गोष्टींची पूर्तता झाली असल्याचे महाविद्यालय कार्यालयाकडून तपासून घेऊनच विद्यार्थ्यांने फॉर्मवर स्वतःची सही करावी व त्यानंतर कॉलेज ऑफिसमध्ये फॉर्म जमा करावा, तसेच महाविद्यालय कार्यालयानेसुद्धा फॉर्म पूर्णपणे बिनचूक भरलेला आहे याची खात्री करून घेऊनच प्राचार्यांच्या सहीचा शिक्का मारावा अन्यथा परीक्षा-अर्ज रद्द करण्यात येईल. तसेच अर्जामध्ये असणाऱ्या चुकांबाबत विद्यार्थी व प्राचार्य जबाबदार राहतील याची नोंद घ्यावी.

विविध अर्ज संकेतस्थळावरून घेण्याबाबत

संदर्भ : पत्र क्र. परीक्षा/१४१, दि. २७.५.२००९

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार आपणांस कळविण्यात येते की, विद्यापीठाच्या विविध परीक्षांचे परीक्षा-अर्ज, फेरतपासणी व पुनर्मुल्यांकन अर्ज, पदवी प्रमाणपत्र, इत्यादी अर्ज विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावर (www.unipune.ac.in) (examination information) च्या मथळ्यामध्ये Downloadable examination forms येथे उपलब्ध करून देण्यात आले आहेत. सदरचे अर्ज विद्यार्थ्यांना डाऊनलोड करून घेण्याबाबत माहिती देण्यात यावी. आता हे अर्ज विद्यापीठाच्या प्रकाशन विभागात विक्रीकरिता ठेवण्यात येणार नाहीत, याची कृपया नोंद घ्यावी.

विद्यापीठाच्या संकेतस्थळावरून डाऊनलोड करून घेतलेल्या अर्जांचे शुल्क विद्यार्थ्यांकडून घेण्यात यावे व परीक्षा-अर्जात नमूद केलेल्या परीक्षा शुल्काच्या रकान्याखाली लिहिण्यात यावे आणि सर्व विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज शुल्क, परीक्षा शुल्क, इत्यादींचा एकत्रित डिमांड ड्राफ्ट काढून नेहमीच्या पद्धतीने परीक्षा-अर्ज परीक्षा विभागात व त्याचा डिमांड ड्राफ्ट वित्त विभागात सादर करावा.

उपरोक्त नमूद केलेल्या नवीन पद्धतीची सर्व विद्यार्थ्यांना, शिक्षकांना, शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना व इतर सर्व संबंधितांना माहिती द्यावी आणि या नवीन पद्धतीप्रमाणे कार्यवाही यशस्वी करून विद्यापीठास सहकार्य करावे, ही विनंती.

कळावे,

आपला विश्वासू,
सही/- XXX
(डॉ. शि. मो. आहिरे)
परीक्षा नियंत्रक.

□□

विविध अर्ज संकेतस्थळावरून घेण्याबाबत

संदर्भ : परिपत्रक क्र. २३२, दि. २१.७.२००९

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की,

१. परीक्षेत लेखनिक (writer) नेमण्यासाठी 'परीक्षेच्या कामासाठी मेहनताना दर पुस्तिका' (Rates of Remuneration for Examination Work) भाग-२ (१,४) 'रायटर्स चार्जेस'मधील तरतुदींशिवाय वरिष्ठ पर्यवेक्षकांनी अशा प्रकारे लेखनिक नेमताना खालील तरतुदीही विचारात घ्याव्यात:
 - अ) संबंधित 'लेखनिक' हे परीक्षार्थ्यांच्या प्रथम नात्यातील (First Relative) म्हणजे आई-वडील, बहीण-भाऊ, चुलते-चुलती यांपैकी नसावा.
 - ब) संबंधित परीक्षार्थ्यांने 'Registered Medical Practitioner' चे वैद्यकीय प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे.
 २. अ) विद्यापीठाच्या परीक्षा सुरु झाल्यानंतर परीक्षार्थ्यांस परीक्षा हॉलमध्ये पहिल्या ३० मिनिटांपर्यंत परीक्षेस बसण्यास प्रवेश देण्यात यावा.
 - ब) परीक्षा सुरु झाल्यानंतर पहिल्या ३० मिनिटांपर्यंत, तसेच शेवटची १० मिनिटे शिल्लक असताना कोणत्याही परीक्षार्थ्यांस परीक्षा हॉलमधून बाहेर सोडू नये.
 ३. परीक्षेत परीक्षार्थ्यांना Non-Programmable Calculator वापरता येईल.
- वरील निर्णय विद्यापीठाच्या सन २००९ च्या द्वितीयाधर्मातील परीक्षांपासून अमलात येईल.

डॉ. शि. मो. आहिरे
परीक्षा नियंत्रक.

संदर्भ : परीक्षा-समन्वय/१०६८

दिनांक : २१ जुलै, २००९

प्रत माहितीसाठी व आवश्यक त्या कार्यवाहीसाठी :

१. मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये
२. मा. संचालक, सर्व मान्यताप्राप्त संस्था
३. मा. परीक्षा नियंत्रक यांचे स्वीय सहाय्यक
४. उपकुलसचिव, परीक्षा १, २ व ३
५. सर्व सहाय्यक कुलसचिव, परीक्षा विभाग
६. सर्व कक्षाधिकारी, परीक्षा विभाग
७. कक्षाधिकारी, परीक्षा वित्त विभाग

**द्वितीय वर्ष कला व वाणिज्य परीक्षेच्या सत्रान्त व
विद्यापीठ लेखी परीक्षेस बसण्यासंदर्भात...**

प्रथम वर्ष कला व वाणिज्य परीक्षेच्या सत्रान्त व विद्यापीठ लेखी परीक्षेच्या संदर्भात पत्र संदर्भ क्र. परीक्षा/बी.ए./बी.कॉम./८९२, दि. १९ जुलै, २००५ पाठविण्यात आले होते. त्यास अनुसरून पुढे आपणास कळविण्यात येते की, एस.वाय.बी.ए. आणि एस.वाय.बी.कॉम.च्या परीक्षेस जे विद्यार्थी सत्रान्त (टर्म एण्ड) परीक्षेचे गुण व विद्यापीठ लेखी परीक्षेचे त्यासंबंधित विषयातील उत्तीर्ण गुण एकत्रितपणे धरूनही त्यासंबंधित विषयात ४० पेक्षा कमी गुण मिळवून अनुत्तीर्ण झाले आहेत, अशा विद्यार्थ्यांनी संबंधित विषयाच्या विद्यापीठ लेखी परीक्षेस तसेच सत्रान्त (टर्म एण्ड) परीक्षेचा परीक्षा-अर्ज विहित शुल्कांसह भरणे आवश्यक आहे.

एफ.वाय.बी.ए. आणि बी.कॉम.साठी वरीलप्रमाणे कार्यपद्धती मागील वर्षाप्रमाणेच आहे.

सदर तरतुदींची अंमलबजावणी टी.वाय.बी.ए. व बी.कॉम. परीक्षेसही आगामी ऑक्टोबर २००७ व त्यापुढील परीक्षांपासून लागू राहिल.

सत्रान्त (टर्म एण्ड) परीक्षा संबंधित महाविद्यालयाने आयोजित करून त्याचे गुण विद्यापीठाने दिलेल्या आसनक्रमांकावर विद्यापीठाकडे लेखी परीक्षा संपण्याच्या अगोदर पाठविणे आवश्यक आहे.

आपला विश्वासू,
सही/- X X X
उपकुलसचिव,
(परीक्षा-२)

□□

प्रथम वर्ष बी.एस्सी./बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स (वार्षिक परीक्षा पद्धत)

द्वितीय व तृतीय वर्ष बी.एस्सी./बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स

विज्ञान विद्याशाखा सत्र पद्धत या वर्षाच्या उत्तीर्णतेचे प्रमाण (Standard of Passing) याबाबत...

परिपत्रक क्र. १०/२००४

या परिपत्रकाद्वारे संबंधितांना विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार असे कळविण्यात येते की, प्रथम वर्ष बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स परीक्षेकरिता अंतर्गत मूल्यमापनाची परीक्षा २० मार्कांची घेण्यात येऊन त्याच्यात स्वतंत्ररीत्या उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता नाही. विद्यापीठाची लेखी परीक्षा ८० गुणांची होऊन त्याच्यात ३२ गुण मिळविणे आवश्यक आहे. एकूण १०० पैकी ४० गुण मिळवून उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे. प्रथम वर्ष बी.एस्सी./बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स या विषयांची प्रात्यक्षिक परीक्षा महाविद्यालयांनी आयोजित करावयाची आहे. अंतर्गत गुण २० पैकी द्यावयाचे असून त्यात स्वतंत्ररीत्या उत्तीर्ण होणे आवश्यक नाही. प्रात्यक्षिक परीक्षा ८० गुणांची असून त्यात ३२ गुण मिळणे आवश्यक आहे. एकूण १०० पैकी ४० गुण मिळवून उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.

(अ) द्वितीय वर्ष बी.एस्सी./बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स सत्र परीक्षा शैक्षणिक वर्ष २००३-२००४ पासून पुढे व तृतीय वर्ष बी.एस्सी./बी.एस्सी. कॉम्प्युटर सायन्स सत्र परीक्षा २००४-२००५ पासून पुढे होणाऱ्या परीक्षांसाठी उत्तीर्णतेचे प्रमाण (Standard of Passing) खालीलप्रमाणे राहिल :

विद्यापीठ परीक्षेत ४० पैकी १६ गुण आवश्यक आहेत. अंतर्गत परीक्षा १० गुणांची होईल. एकूण ५० पैकी २० गुण मिळवून उत्तीर्ण होणे आवश्यक आहे.

अंतर्गत १० गुणांच्या परीक्षेसाठी स्वतंत्ररीत्या उत्तीर्ण होण्याची आवश्यकता नाही. तसेच प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्ष विज्ञान आणि संगणक विज्ञानाच्या विद्यार्थ्यांची अंतर्गत परीक्षा पुन्हा घेतली जाणार नाही.

(ब) द्वितीय वर्ष बी.एस्सी. बायोटेक्नॉलॉजी या अभ्यासक्रमाची सत्र पद्धतीची परीक्षा १०० गुणांची होणार असून उत्तीर्णतेचे प्रमाण खालीलप्रमाणे राहिल :

विद्यापीठ परीक्षा ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक. अंतर्गत परीक्षा २० गुणांची राहिल. एकूण १०० पैकी ४० गुण आवश्यक. अंतर्गत गुणांच्या परीक्षेत स्वतंत्ररीत्या उत्तीर्ण होणे आवश्यक नाही.

(क) विद्यापीठाची प्रात्यक्षिक परीक्षा द्वितीय वर्षाची द्वितीय सत्राच्या वेळी व तृतीय वर्षाची चतुर्थ सत्राच्या वेळी आयोजित केली असून ती १०० गुणांची असून त्याचे उत्तीर्णतेचे प्रमाण खालीलप्रमाणे राहिल :

प्रात्यक्षिक परीक्षा ८० पैकी ३२ गुण आवश्यक. अंतर्गत होणे आवश्यक नाही. एकूण १०० पैकी ४० गुण मिळवून उत्तीर्ण आवश्यक आहे.

(ड) सत्र परीक्षा १ किंवा ३ च्या परीक्षेस विद्यार्थी बसला नसल्यास त्यास सत्र २ व ४च्या परीक्षेस सत्र १ व ३ च्या राहिलेल्या विषयांसह बसता येईल.

पुणे विद्यापीठाच्या सर्व संलग्न महाविद्यालयांचे प्राचार्य यांना विनंती की, सदर परिपत्रकाचा आशय सर्व संबंधितांच्या, प्राध्यापक व विद्यार्थी यांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.
जा. क्र. सीबीए/७८२
दिनांक: २१.१.२००४

सही/- X X X
संचालकांकरिता
(म.वि.वि.मं.)

STATISTICAL CONVERSIONAL TABLE

Out of 60	Out of 80	Out of 100	Out of 60	Out of 80	Out of 100
1	1	2	31	41	52
2	2	3	32	42	53
3	3	4	33	43	54
3	4	5	33	44	55
4	5	7	34	45	57
5	6	8	35	46	58
6	7	9	36	47	59
6	8	10	36	48	60
7	9	12	37	49	62
8	10	13	38	50	63
9	11	14	39	51	64
9	12	15	39	52	65
10	13	17	40	53	67
11	14	18	41	54	68
12	15	19	42	55	69
12	16	20	42	56	70
13	17	22	43	57	72
14	18	23	44	58	73
15	19	24	45	59	74
15	29	25	45	60	75
16	21	27	46	61	77
17	22	28	47	62	78
18	23	29	48	63	79
18	24	30	48	64	80
19	25	32	49	65	82
20	26	33	50	66	83
21	27	34	51	67	84
21	28	35	51	68	85
22	29	37	52	69	87
23	30	38	53	70	88
24	31	39	54	71	89
24	32	40	54	72	90
25	33	42	55	73	92
26	34	43	56	74	93
27	35	44	57	75	94
27	36	45	57	76	95
28	37	47	58	77	97
29	38	48	59	78	98
30	39	49	60	79	99
30	40	50	60	80	100

CONVERSION TABLE

Out of 60	Out of 20	Out of 60	Out of 20
1	1	31	10
2	1	32	11
3	1	33	11
4	1	34	11
5	2	35	12
6	2	36	12
7	2	37	12
8	3	38	13
9	3	39	13
10	3	40	13
11	4	41	14
12	4	42	14
13	4	43	14
14	5	44	15
15	5	45	15
16	5	46	15
17	6	47	16
18	6	48	16
19	6	49	16
20	7	50	17
21	7	51	17
22	7	52	17
23	8	53	18
24	8	54	18
25	8	55	18
26	9	56	19
27	9	57	19
28	9	58	19
29	10	59	20
30	10	60	20

ENVIRONMENTAL AWARENESS
IMPLEMENTATION OF SIX MONTHS COURSE ENTITLED
'A COURSE IN ENVIRONMENTAL AWARENESS'

CIRCULAR NO. 286 / 2004

It is notified for the information of all concerned that the University Authorities have decided to institute six months course entitled 'A Course in Environmental Awareness' as enclosed in the Appendix. (Syllabus, Evaluation Pattern and Guidelines for the conduct of the course are enclosed.)

The above decision will come into force from Academic Year 2004-2005.

The Head, Department of Environmental Sciences, University of Pune, Pune-7 and the Principals of all Affiliated Colleges are requested to bring the contents of this Circular to the notice of all concerned teachers and students.

Ganeshkhind, Pune-411007. }
Ref. No. CBS/4083, }
Date : 15.7.2004 }

Sd/- XXX
for **Director**
B.C.U.D.

‘A COURSE IN ENVIRONMENTAL AWARENESS’
(Compulsory at the B.A., B.Com., B.Sc. Degree Level)

Guidelines for the conduct of the course :

1. A Certificate Course in Environmental Awareness with duration of six months (40 lectures) has been introduced from the academic year 2004-2005 at the second year of degree course (B.A., B.Com. and B.Sc.) as a compulsory course.
2. The syllabus is prepared by the University.
3. A Fee of Rs. 200/- per student be charged to meet the expenditure on the conduct of the Course. The utilization of Rs. 200/- shall be as follows :
 - (A) Rs. 50/- will be sent to the University of Pune.
 - (B) Rs. 5/- each to Principal, Co-ordinator and Assistant Co-ordinator per student.
- 4a. A Course Co-ordinator be appointed to organize teaching and evaluation.
- 4b. Co-ordinator will be appointed by the Principal.
5. Facultywise Assistant Co-ordinator shall be appointed in multifaculty colleges.
6. *Qualifications of a Teacher :*

University approved teacher (Lecturer) in any subject possessing substantial knowledge to teach courses on environmental studies shall be eligible to teach the proposed course.

Principal of the College shall be authorized to decide the eligibility of the teacher. Based on published work or expository articles or books written by the teacher on environmental studies or workshop/ refresher course/training programme on environmental studies attended by the teacher.
7. A candidate has to appear for this course in the IInd year/IInd terms of the degree course.
8. (A) This course can be cleared in the IIIrd year also if candidate remains absent or fails in this course in the IInd year of degree course.
 - (B) The candidate will have to pass in the examination of ‘A Course in Environmental Awareness’ in order to obtain degree certificate from the University.
9. Appointment of Examiner : Principal shall appoint Chairman, an examiner, paper-setter, remuneration for examination work shall be paid out of the fees mentioned above. The norms for payment shall be as follows :
 - (A) MCQ Rs. 5/-
 - (B) Essay type question Rs. 5/-
 - (C) Field Work Rs. 10/- per candidate.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

10. A candidate has to pass in this paper in order to obtain degree certificate. If the candidate passes in all subjects of degree course but fails in this paper, he will not obtain degree certificate.
11. This scheme will start from academic year 2004-2005 for second year students of degree course.
12. Examination : The evaluation along the pattern suggested below shall be organized by the Principal at the College level. The grade sheet shall be submitted to the Controller of Examinations, University of Pune before the end of the University Examinations of B.A./B.Sc./B.Com. The grade shall refer on the final mark statement of each student. The results of University examination of the student who fail to get minimum C grade in this course shall be kept in reserve till the concerned students complete the course and secure the required (minimum) grade.
 - (A) Multiple Choice Question : 50 marks
 - (B) Essay Type Questions : 25 marks
 - (C) Field Work : 25 marks

Total : 100 marks Passing marks : 40 marks

Grade O : above 75, Grade A : 61 to 75, Grade B : 51 to 60, Grade C : 40 to 50
13. Administration Charges : Principal will be authorized for sufficient administration charges which will include charges of the non-teaching staff, use of class rooms and other infrastructure of the college, etc.

‘A COURSE IN ENVIRONMENTAL AWARENESS’
(Compulsory at the B.A., B.Com., B.Sc. Degree Level)
Circular No. 175 / 2005

Revised guidelines for the conduct of the course :

1. A Certificate Course in Environmental Awareness with duration of six months (40 lectures) has been introduced from the academic year 2004-2005 at the second year of degree course (B.A., B.Com. and B.Sc.) as a compulsory course.
2. The syllabus is prepared by the University.
3. A Fee of Rs. 200/- per student be charged to meet the expenditure on the conduct of the Course. The utilization of Rs. 200/- shall be as follows :
 - (A) Rs. 20/- will be sent to the University of Pune with effect from Academic Year 2004-2005. The money is to be sent to the University alongwith the Development Fund and Computer Fee.
 - (B) Rs. 5/- each to Principal, Co-ordinator and Assistant Co-ordinator per student.
 - (C) Administration Charges : Principal will be authorized for sufficient administration charges which will include charges of the non-teaching staff, use of class rooms and other infrastructure of the College, etc.
4. (a) A Course Co-ordinator be appointed to organize teaching and evaluation.
(b) Co-ordinator will be appointed by the Principal.
5. In multifaculty colleges, facultywise Assistant Co-ordinator shall be appointed by the Principal.
6. *Qualifications of a Teacher :*

University approved teacher (Lecturer) in any subject possessing substantial knowledge to teach, courses on environmental studies shall be eligible to teach the proposed course.

Principal of the colleges shall be authorized to decide the eligibility of the teacher. Based on published work or expository articles or books written by the teacher on environmental studies or workshop/ refresher course/training programme on environmental studies attended by the teacher.

Ganeshkhind, Pune-411007. }
Ref. No. CBS/4062, }
Date : 10.5.2005. }

Sd/- XXX
for **Director**
B.C.U.D.

**‘पर्यावरणजागृती’ अभ्यासक्रम विषयाच्या अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांच्या
परीक्षा शुल्काबाबत.**

विद्यापीठाच्या शैक्षणिक विभागाचे परिपत्रक क्र. १७५/२००५, दि. १०.५.०५ अन्वये ‘पर्यावरणजागृती’ अभ्यासक्रमाची परीक्षा एस.वाय.बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. आणि बी.एस्सी.(संगणकशास्त्र) परीक्षेबरोबर घेतली जात आहेच. या परीक्षेसंदर्भात विद्यापीठाने घेतलेल्या निर्णयानुसार आपणास कळविण्यात येते की, पर्यावरणजागृती (A Course in Environmental Awareness) या विषयात अनुत्तीर्ण आणि इतर सर्व विषयांत उत्तीर्ण असणाऱ्या विद्यार्थ्यांकडून शुल्क आकारण्याबाबत खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी.

जे विद्यार्थी पर्यावरणजागृती (A Course in Environmental Awareness) या विषयात अनुत्तीर्ण आहेत परंतु इतर सर्व विषयांत उत्तीर्ण आहेत, अशा रीपिटर विद्यार्थ्यांकडून रु.१००/- इतके शुल्क महाविद्यालयाने आकारावे. त्यांपैकी प्रत्येकी रु. १०/- विद्यापीठाकडे जमा करावेत. सदर विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज भरून घेऊन विद्यापीठाकडे मुदतीत पाठविणे आवश्यक आहेत. विद्यार्थ्यांचा फक्त विद्यापीठ परीक्षा-अर्ज भरून वर नमूद केलेल्या शुल्काव्यतिरिक्त इतर कोणतेही शुल्क न स्वीकारता त्यांचा अर्ज विद्यापीठाकडे मुदतीत पाठवावा. अशा विद्यार्थ्यांची वेगळी यादी करून ती विद्यापीठास पाठवावी. वरीलप्रमाणे रु. १०/- सदर विद्यार्थ्यांची गुणयादी विद्यापीठाकडे सादर करताना जमा करण्यात यावे.

कळावे,

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.
क्र : परीक्षा/एम.कॉम./५०१,
दिनांक : ११.०८.२००६.

आपला विश्वासू,
सही/- XXX
उपकुलसचिव
(परीक्षा-२)

□□

टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांबाबत

उत्तरपत्रिकांबाबत

काही महाविद्यालये बी.ए., बी.कॉम. व बी.एस्सी. व बी.एस्सी. (संगणकशास्त्र) परीक्षेच्या टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेसाठी विद्यापीठाने लेखी परीक्षेकरिता पाठविलेल्या उत्तरपत्रिकेचा वापर करतात. तरी सर्व महाविद्यालयांना कळविण्यात येते की, त्यांनी संबंधित महाविद्यालयाचे नाव व **अनुक्रमांक** छापलेल्या उत्तरपत्रिका छापून घेऊन त्यांचा वापर वरील परीक्षेकरिता करण्यात यावा. तसेच टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेच्या वेळी कॉलेजच्या रोल नंबरसमोर उत्तरपत्रिकेचा अनुक्रमांक कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या अहवालात लिहिणे आवश्यक आहे. निकाल जाहीर झाल्यावर वरील परीक्षेच्या गुणांबाबत काही त्रुटी आढळल्यास **अनुक्रमांक** छापलेल्या उत्तरपत्रिका, रोल नंबर व उत्तरपत्रिकेचा अनुक्रमांक असलेले कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या अहवालाची मूळ प्रत विद्यापीठात निकाल जाहीर झाल्यावर **एक महिन्याच्या** आत सादर करणे आवश्यक आहे.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७. }
पत्र क्र. परीक्षा/कक्ष-३/७६२,
दिनांक : ४.८.२००७.

आपला विश्वासू,
सही/- XXX
उपकुलसचिव
(परीक्षा-२)

टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकेबाबत

संदर्भ : पत्र क्र. परीक्षा/कक्ष-३/२९५, दि. २०.८.२००८

उपरोक्त विषयासंदर्भात या कार्यालयाच्या पत्र क्र. परीक्षा/कक्ष-३/७६२ दि. ४ ऑगस्ट २००७ नुसार आपणास कळविण्यात आले होते की, बी.ए., बी.कॉम., बी.एस्सी. व बी.एस्सी.(संगणक) इत्यादी परीक्षांच्या टर्म एण्ड/अंतर्गत (Term End/Internal) परीक्षेसाठी संबंधित महाविद्यालयाचे नाव व अनुक्रमांक छापलेल्या उत्तरपत्रिका छापून त्याचा वापर वरील परीक्षांकरिता करण्यात यावा. तसेच टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेच्या वेळी कॉलेजच्या रोल नंबरसमोर उत्तरपत्रिकेचा अनुक्रमांक, कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या अहवालात लिहिणे आवश्यक आहे. निकाल जाहीर झाल्यावर वरील परीक्षेच्या गुणांबाबत काही त्रुटी आढळल्यास अनुक्रमांक छापलेल्या उत्तरपत्रिका, रोल नंबर व उत्तरपत्रिकेचा अनुक्रमांक असलेल्या कनिष्ठ पर्यवेक्षकांच्या अहवालाची मूळ प्रत विद्यापीठात निकाल जाहीर झाल्यावर तपासणीसाठी विहित मुदतीमध्ये सादर करणे आवश्यक आहे.

या संदर्भात असे आढळून आले आहे की, काही महाविद्यालये वर निर्देश केलेल्या टर्म एण्ड/अंतर्गत परीक्षेसाठी विद्यापीठाने लेखी परीक्षेकरिता पाठविलेल्या उत्तरपत्रिकेचा वापर करतात. तरी आपणास पुनःच विनंती करण्यात येते की, संबंधित महाविद्यालयाचे नाव व अनुक्रमांक छापलेल्या उत्तरपत्रिकांचाच वापर वरील परीक्षांसाठी करावा, याची नोंद घ्यावी.

वरील माहिती सर्व विद्यार्थ्यांना व इतर सर्व संबंधित सेवकांना देऊन निकालाची प्रक्रिया सुलभतेने पार पाडण्यास सहकार्य करावे, ही विनंती.

आपला विश्वासू,
सही/- XXX
उपकुलसचिव,
(परीक्षा-१)

□□

**अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) विद्यार्थ्यांना
परीक्षासंबंधात विशेष सवलती**

संदर्भ : महाराष्ट्र शासन निर्णय उच्च व तंत्रशिक्षण विभाग
परिपत्रक यूएसजी/२००४/(८६/०४) विशि ४,
दिनांक ७ ऑगस्ट, २००४

परीक्षा परिपत्रक क्र. १९४/२००६

उपरोक्त विषयासंदर्भात विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार सर्व संबंधितांना या परिपत्रकाद्वारे कळविण्यात येते की, खालील सवलती पुणे विद्यापीठाच्या कार्यक्षेत्रातील पात्र अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक वर्ष २००६-०७ पासून देय राहतील :

१. अध्ययन अक्षमतेचे फायदे घेण्यासाठी संबंधित विद्यार्थ्यांने सिव्हिल सर्जनचे प्रमाणपत्र सादर करणे आवश्यक आहे. सिव्हिल सर्जनचेच प्रमाणपत्र अधिकृत मानले जाईल.
२. अध्ययन अक्षमतेचे फायदे मिळण्यासाठी संबंधित विद्यार्थ्यांने त्याच्या परीक्षा-अर्जाबरोबर स्वतंत्र अर्ज (लाल रंग) जोडणे आवश्यक आहे. अशा विद्यार्थ्यांचा परीक्षा-अर्ज रंगीत असल्यामुळे तो ओळखणे सोपे होईल.
३. i) अध्ययन अक्षमता असणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी घेण्यात येणाऱ्या तोंडी परीक्षा संबंधित विषय प्राध्यापकांनी घटक चाचणीच्या व सत्र परीक्षांच्या वेळी घेण्यात यावी. या गुणांची नोंद ठेवून वर्षाची सरासरी काढावी आणि जेथे लागू असेल तेथे प्राप्त सरासरी गुणांच्या आधारे वर्गोन्नतीनिश्चिती करावी.
ii) अध्ययन अक्षमता असलेल्या सर्व विद्यार्थ्यांना लेखी परीक्षेच्या वेळी लेखनिक घेण्याची परवानगी देण्यात यावी. तसेच त्यांना प्रत्येक परीक्षेसाठी निर्धारित वेळेपेक्षा अर्धा तास जादा वेळ देण्यात येत आहे.
iii) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांने मागणी केल्यास त्यास परीक्षा केंद्र त्याच्या घराजवळचे देण्यात यावे.
iv) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांना लेखी परीक्षेत आवश्यक तेथे आकृत्या, नकाशे, आलेख, आराखडे इ. काढण्यापासून सूट देण्यात यावी. सदर प्रश्नांचे/उपप्रश्नांचे गुण त्यांनी रूपांतरित करून देण्याची सुविधा राहिल.
v) अध्ययन अक्षमता असलेल्या अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांना उत्तीर्ण होण्यासाठी जास्तीतजास्त एकूण २० सवलतीचे गुण देण्यात यावेत. सदर सवलतीचे कमाल २० गुण एकाच विषयात वा जास्त विषयांत आवश्यकतेनुसार विभागून दिले जातील.
vi) अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांना स्पेलिंगच्या व गणितातील आकडेमोडीच्या (आकडे उलटसुलट लिहिणे) या चुकांमध्ये सवलत राहिल.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

- vii) या विद्यार्थ्यांना वार्षिक परीक्षेत एक तासाच्या पेपरला २५ टक्के जादा वेळ (१५ मिनिटे) दोन तास किंवा अधिक वेळेच्या पेपरला जास्तीतजास्त ३० मिनिटे जास्त वेळ देण्यात यावा.
४. अशा विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्षात दोनदा अंतर्गत गुण तपासणी (Internal Assessment) करावी व त्याचे सरासरी गुण विचारात घ्यावेत.
५. अशा विद्यार्थ्यांची उत्तरपत्रिका रंगीत असावी.
६. प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाच्या सुरुवातीस संबंधित महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांनी सर्व प्राध्यापकांची बैठक घ्यावी. या बैठकीच्या वेळी शक्यतो महाराष्ट्र राज्य डिसलेक्सिया असोसिएशनच्या पदाधिकाऱ्यांना बोलविण्यात यावे.
७. संबंधित प्राचार्यांनी संबंधित विद्यार्थ्यांची अध्ययन अक्षमतेबाबत शासकीय/शासनमान्य वैद्यकीय अधिकाऱ्यांच्या प्रमाणपत्रानुसार विद्यार्थी अध्ययन अक्षमतेच्या संवर्गात असल्याचे प्रमाणित करावे.
८. अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांना अत्यावश्यक प्रमाणपत्र संबंधित वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी एकदा दिल्यानंतर महाविद्यालयांनी अशा प्रमाणपत्रांची वारंवार मागणी करू नये.
९. एखाद्या अध्ययन अक्षमता असलेल्या विद्यार्थ्यांने परीक्षेची उत्तरे देण्यासाठी संगणकाची (Computer) मागणी केल्यास त्यास संगणक पुरविण्यात यावा.

मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये, मा. संचालक, मान्यताप्राप्त संस्था आणि मा. विभागप्रमुख, विद्यापीठ पदव्युत्तर विभाग यांना विनंती की, या परिपत्रकाचा आशय सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणावा आणि पदवी/पदव्युत्तर शिक्षण घेणाऱ्या सर्व पात्र अध्ययन अक्षमता (Learning Disability) विद्यार्थ्यांना वरील सोयी/सवलती मिळून असे विद्यार्थीही शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात येतील असे पाहावे.

संदर्भ : परीक्षा/समन्वय/७७६ }
दिनांक : २० मे, २००६ }

मा. शा. फिरंगे
परीक्षा नियंत्रक.

□□

विशेष परीक्षासंबंधी

परिपत्रक क्र. २००/२००१

सर्व संबंधितांना या परिपत्रकाद्वारे असे कळविण्यात येते की, ज्या खेळाडूंची राष्ट्रीय पातळीवरील किंवा आशियाई क्रीडा स्पर्धांसाठी अथवा ऑलिम्पिक स्पर्धांसाठी निवड होऊन त्या त्या पातळीवर जे खेळाडू खेळतात अशा विद्यार्थी खेळाडूंच्या परीक्षांचा कार्यक्रम हा सामान्याच्या कार्यक्रमाच्या बरोबरीने येत असेल तर अशा संबंधित विद्यार्थी खेळाडूंची वेगळी परीक्षा घेण्यात यावी असा यापूर्वी निर्णय घेण्यात आला आहे. परंतु राष्ट्रीय छात्रसेना, राष्ट्रीय सेवा योजना, वादविवाद स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, नाट्य, मूट कोर्ट्स व मा. व्यवस्थापन परिषदेने वेळोवेळी मान्य केलेल्या स्पर्धा, राष्ट्रीय शारीरिक कार्यक्षमता व पुणे विद्यापीठाचे प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम या स्पर्धांमध्ये भाग घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांची संबंधित निर्णयानुसार पूर्वी विशेष परीक्षा घेतली जात नसे. परंतु या बाबींवर संबंधित विद्यार्थ्यांना संबंधित अध्यादेशातील तरतुदीनुसार काही अधिकचे गुण देण्यात येतात.

या सर्व बाबींचा विद्यापीठ अधिकार मंडळाने सांगोपांग विचार करून असा निर्णय घेतला आहे की, राष्ट्रीय पातळीवरील, आशियाई क्रीडा स्पर्धांसाठी वा ऑलिम्पिक स्पर्धांसाठी निवड झालेल्या विद्यार्थी खेळाडूंच्या परीक्षेचा कार्यक्रम हा सामान्याच्या कार्यक्रमाच्या बरोबरीने येत असेल तर अशा खेळाडूंची वेगळी परीक्षा घेण्यात यावी व त्यानुसार राज्यस्तरीय, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर राष्ट्रीय छात्रसेना, राष्ट्रीय सेवा योजना, वादविवाद स्पर्धा, वक्तृत्व स्पर्धा, नाट्य, मूट कोर्ट्स व मा. व्यवस्थापन परिषदेने वेळोवेळी मान्य केलेल्या स्पर्धा, राष्ट्रीय शारीरिक कार्यक्षमता व पुणे विद्यापीठाचे प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम या स्पर्धांमध्ये सहभागी होणाऱ्या विद्यार्थ्यांचे संबंधित कार्यक्रम परीक्षेच्या कार्यक्रमाबरोबर येत असेल तर अशा खेळाडूंचीही वेगळी परीक्षा घेण्यात यावी.

मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये व मा. संचालक, मान्यताप्राप्त संस्था आणि विभागप्रमुख, शैक्षणिक विभाग, पुणे विद्यापीठ यांना या परिपत्रकाद्वारे अशी विनंती की, विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या वरील निर्णयानुसार पात्र विद्यार्थ्यांची प्रकरणे संबंधित कागदपत्रांसहित व आपल्या शिफारशीसहित विहित मुदतीपूर्वी विद्यापीठाकडे सादर करण्यात यावीत, की जेणेकरून संबंधित प्रकरणात योग्य ती पुढील कार्यवाही करणे विद्यापीठास शक्य होईल. पुढे अशीही विनंती करण्यात येत आहे की, या परिपत्रकाचा आशय सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७
जा.क्र. परीक्षा समन्वय/२१९८
दिनांक : २७ जुलै २००१

मा. शा. फिरंगे
परीक्षा नियंत्रक.

□□

विद्यापीठ परीक्षांच्या कामाच्या अनिवार्यतेबाबत

संदर्भ : पत्र क्र. परीक्षा/समन्वय/९८४, दि. १६.६.२००३

उपरोक्त विषयासंबंधी आपणास कळविण्यात येते की, महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४, कलम ३२(५)(ग) अन्वये परीक्षासंबंधीचे काम महाविद्यालयीन शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांवर बंधनकारक आहे. काही प्राशनिक, परीक्षक, पर्यवेक्षक इत्यादी परीक्षांची कामे काही वेळा करत नाहीत अथवा असमर्थता कळवितात. याबाबत विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेले निर्णय संदर्भ क्रमांक परीक्षा/समन्वय/२२३९, दि. ११ ऑगस्ट २००१ च्या पत्राने आपणास कळविले आहेतच. त्याचप्रमाणे विद्यापीठाने आयोजित केलेल्या विविध परीक्षांचे निकाल महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा, १९९४, कलम ७२ अनुसार ठरावीक मुदतीत जाहीर करणे आवश्यक असल्याचे आपणास विदित आहेच.

विद्यापीठाने परीक्षेच्या कामासाठी नियुक्त केलेल्या शिक्षकांना काही वेळेस काही अपवादात्मक परिस्थितीत परीक्षेचे काम करण्यास परवानगी देणे संबंधित महाविद्यालयांना शक्य होत नसल्याने त्याचा परिणाम परीक्षा आयोजन व तत्संबंधी वारंवार होतो. सदरची बाब विद्यापीठ अधिकार मंडळाच्या विचाराधीन होती. यासंबंधी सर्व बाबींचा विचार करून, विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार आपणास खालीलप्रमाणे कळविण्यात येत आहे

१. परीक्षेच्या कामासाठी प्राशनिक, नियामक, परीक्षक, वरिष्ठ पर्यवेक्षक, इत्यादी प्रकारच्या नियुक्त्या विद्यापीठाकडून करण्यात येत असतात. काही शिक्षकांच्या एकाच वेळेस एकाहून जास्त प्रकारच्या परीक्षाविषयक कामासाठी नियुक्त्या झाल्या असल्यास, अशा वेळेस खाली नमूद केलेल्या परीक्षाविषयक कामाच्या प्राधान्यक्रमानुसार संबंधित शिक्षकांनी काम करावे.

- अ) प्राशनिक (Paper-setter) म्हणून केलेली नियुक्ती
- ब) प्रात्यक्षिक परीक्षेसाठी परीक्षक म्हणून केलेली नियुक्ती
- क) उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन करण्यासाठी परीक्षक/नियामक म्हणून केलेली नियुक्ती
- ड) अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून महाविद्यालयाने केलेली नियुक्ती
- इ) विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून केलेली नियुक्ती
- ई) दक्षता समितीवरील अध्यक्ष/सदस्य म्हणून केलेली नियुक्ती
- उ) बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून केलेली नियुक्ती
- ऊ) कनिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून महाविद्यालयाने केलेली नियुक्ती.

मा. प्राचार्य/मा. संचालक/मा. विद्यापीठ शैक्षणिक विभागप्रमुख यांनी वरील प्राधान्यक्रम लक्षात घेऊन संबंधित शिक्षकांना विद्यापीठ परीक्षेच्या कामासाठी परवानगी द्यावी. संबंधित शिक्षकांनी वरील प्राधान्यक्रम लक्षात घेऊन त्यांच्या महाविद्यालयाची/संस्थेची/विद्यापीठ विभागाची परवानगी घेऊन परीक्षेचे काम करावे.

२. कनिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नियुक्त केलेली व्यक्ती ही किमान शिक्षक किंवा वर्ग-३ मधील सेवक अथवा पदवीधर (पुणे विद्यापीठाचा परीक्षार्थी नसलेली) असावी.
३. एखाद्या व्यक्तीने त्याच संस्थेच्या दुसऱ्या महाविद्यालयात बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून काम स्वीकारू नये.
४. एखाद्या व्यक्तीचा जवळचा नातेवाईक "Father, mother, wife, husband, son, daughter, grand-son, grand-daughter, brother, sister, newpnew, niece, grand-newpnew, grand-niece, uncle, aunt, first cousin,

son-in-law, daughter-in-law, brother-in-law and sister-in-law" (N.B. Son, daughter, brother or sister will be understood to include also step-son, step-daughter, step-brother or step-sister, as the case may be) परीक्षेला बसला असेल तर त्या व्यक्तीने परीक्षेचे काम करू नये.

५. एका व्यक्तीने एका वेळेस विद्यापीठाचे एकच काम करावे तसेच त्या कालावधीत विद्यापीठाचे इतर कोणतेही काम स्वीकारले नसल्यासंबंधीचे हमीपत्र द्यावे.
६. एखाद्या शिक्षकाची नियुक्ती विशेष वरिष्ठ पर्यवेक्षक/वरिष्ठ पर्यवेक्षक/दक्षता समिती अध्यक्ष वा सदस्य म्हणून केलेली असल्यास सदर नियुक्तीच्या पत्राची प्रत संबंधित महाविद्यालयाला पाठविण्यात येईल.
७. विशेष रजेवर, प्रतिनियुक्तीवर, अभ्यास रजेवर असलेल्या शिक्षकाने सर्वसाधारणपणे विद्यापीठाचे काम स्वीकारू नये. परंतु अशा कालावधीत शिक्षक ज्यांच्याकडे कार्यरत असतील अशा व्यक्तीच्या/संस्थेच्या संमतीने असे काम स्वीकारण्यास हरकत नाही.
८. महाविद्यालयाबाहेरील विद्यापीठ परीक्षेच्या वेगवेगळ्या कामांसाठी एका महाविद्यालयातील एका वेळेस साधारण ३० ते ४० टक्क्यांपर्यंत शिक्षक/शिक्षकेतर सेवक विद्यापीठ नियुक्त करील.
९. एखाद्या वेळेस केंद्रीय मूल्यमापनाच्या कामाचा कालावधी वाढल्यास, संबंधित केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाचे संचालक, त्या शिक्षकास अधिकच्या कालावधीचे पत्र देतील व त्या पत्राची प्रत संबंधित महाविद्यालयाचे प्राचार्य आणि परीक्षा नियंत्रक यांना पाठवतील.

तरी आपणांस विनंती की, वरील निर्णयांची दखल घेऊन सदरचे निर्णय सर्व संबंधित शिक्षक व शिक्षकेतर सेवकांच्या निदर्शनास आणून द्यावेत. विद्यापीठाच्या निरनिराळ्या परीक्षांचे आयोजन ही आपणा सर्वांची वैयक्तिक व सांघिक स्वरूपाची जबाबदारी आहे. विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक हितरक्षणासाठी आपणा सर्वांच्या सहकार्याची गरज आहे. मला विश्वास आहे की, आपण व आपले संबंधित शिक्षक व शिक्षकेतर सहकारी वरील निर्णयांची दखल घेऊन विद्यापीठ परीक्षेच्या कामात सहकार्य चालू ठेवतील.

कळावे,

आपला विश्वासू,
मा. शा. फिरंगे
परीक्षा नियंत्रक.

प्रत माहितीसाठी :

परीक्षा मंडळाचे सर्व सन्माननीय सदस्य.

प्रत माहितीसाठी व कार्यवाहीसाठी :

१. उपकुलसचिव (परीक्षा १ व २)
२. परीक्षा विभागातील सर्व सहाय्यक कुलसचिव
३. परीक्षा विभागातील सर्व कक्षाधिकारी.

परीक्षेच्या निकालासंदर्भातील महत्त्वाचे अध्यादेश

जुन्या अध्यादेशांऐवजी नवीन अध्यादेश लागू करण्याबाबत

परिपत्रक क्र. १०/२००३

This is in continuation of the Circular No.396 of 2002 issued by the University regarding Ordinance Nos.1 to 10 relating the Conduct of Examinations. These Ordinances will come into force with effect from the examinations commencing from March/April 2003 and onwards. It is notified for the information of all the concerned that some existing Ordinances are as follows :

Existing Ordinance	Substituted by
Ordinance No.131	Ordinance No. 9
Ordinance No. 135	Ordinance No. 3
Ordinance No. 135 A	Ordinance No. 1
Ordinance No. 136	Ordinance No. 2
Ordinance Nos.137 & 138 A & B	Ordinance No. 4
Ordinance Nos. 140 & 147	Ordinance No. 7
Ordinance No. 166	Ordinance No. 6

Apart from these Ordinances, all other existing Ordinances shall continue to remain in force.

Ref. No. Law/2003/40 }
Date : 7th February, 2003 }

Sd/- xxx
REGISTRAR

अध्यादेश क्र. १, २, ३, ४ व ७

**Ordinance 1 : Grace Marks for Passing in each of head of passing
(Theory / Practical / Oral/ Sessional) (External/Internal)**

The examinee shall be given the benefit of grace marks only for passing in each head of passing (Theory/ Practical/Oral/Sessional) in External or Internal Examination as follows :

Head of Passing	Grace Marks upto
Upto 50	2
51-100	3
101-150	4
151-200	5
201-250	6
251-300	7
301-350	8
351-400	9
and 401 & above	10

Provided that benefit of such gracing marks given in different heads of passing shall not exceed 1% of the aggregate marks in that examination.

Provided further that this gracing is concurrent with the rules and guidelines of professional statutory bodies at the All India level such as AICTE, MCI, Bar Council, CCIM, CCIII, NCTE, UGC, etc.

Ordinance 2 : Grace Marks for getting Higher Class

A candidate who passes in all the subjects and heads of passing in the examination without the benefit of either gracing or condonation rules and whose total number of marks falls short for securing Second Class/Higher Second Class or First Class by marks not more 1% of the aggregate marks of that examination or upto 10 marks, whichever is less, shall be given the required marks to get the next higher class or grade as the case may be.

Provided that benefits of above mentioned grace marks shall not be given if the candidate fails to secure necessary passing marks in the aggregate head of passing also, if prescribed in the examination concerned.

Provided further that benefits of above mentioned grace marks shall be given to the candidate for such examination/s for which provision of award of class has been prescribed.

Provided further that this gracing is concurrent with the rules and guidelines of professional statutory bodies at the All India level such as AICTE, MCI, Bar Council, CCIM, CCIII, NCTE, etc.

Ordinance 3 : Grace Marks for getting distinction in the subject only

A candidate who passes in all the Subjects/Heads of passing in the examination without benefit of either gracing or condonation rules and whose total number of marks in the subject/s falls short by not more than three marks for getting distinction in the subject/s shall be given necessary grace marks upto three in maximum two subjects, subject to maximum 1% of the total marks of that Head of Passing whichever is more, in a given examination.

Provided that benefit of the above mentioned grace marks shall be given to the candidate only for such examination/s for which provision for distinction in a subject has been prescribed.

Provided further that this gracing is concurrent with the rules and guidelines of professional statutory bodies at the All India level such as AICTE, MCI, Bar Council, CCIM, CCIII, NCTE, etc.

Ordinance 4 : Condonation

If a candidate fails in only one head of passing, having passed in all other heads of passing, his/her deficiency of marks in such head of passing may be condoned by not more than 1% of the aggregate marks of the examination or 10% of the total number of marks of that head of passing in which he/she is failing whichever is less. However, condonation, whether in one head of passing or aggregate head of passing be restricted to maximum upto 10 marks only.

Condonation of deficiency of marks be shown in the Statement of Marks in the form of asteriks(#) and Ordinance number.

Provided that this condonation of marks is concurrent with the rules and guidelines of professional statutory bodies at the All India level such as AICTE, MCI, Bar Council, CCIM, CCII, NCTE, etc.

Note for Ordinances from 1 to 4 :

1. If a candidate fails in a head of passing, which is included in another head of passing, of the same subject, he shall be entitled to the benefit of the condonation in both the heads, if necessary, subject to the maximum limit of Condonation permissible.
2. If a deficiency of marks is condoned, the class/grade in the examination concerned, of the candidate shall be declared on the actual marks obtained by the candidate.
3. The benefit of not more than one Ordinance shall only be given for one examination of one course.
4. The benefits of above mentioned Ordinances may be given to the candidates appearing in the examination with backlog and/or exemption whenever such a exemption/system of backlog has been provided.
5. The benefits under above mentioned Ordinances shall be given at the time of declaration of final examinations only.
6. Final examination for the purposes of these Ordinances means and includes such examination/s on the basis of marks on which class/grade is awarded.

Ordinance 7 : Amendment of Results :

(A) Due to errors

In any case where it is found that the result of an examination has been affected by errors, the Controller of Examinations shall have power to amend such result, in such manner, as shall be in accordance with the true position and to make such declaration as is necessary, with the necessary approval of Vice-Chancellor/Board of Examinations, provided the errors are detected within 6 months from the date of declaration of results. Errors detected thereafter, shall be placed before the Board of Examinations.

Error means :

- (i) Error in computer/data entry, printing or programming and the like.
- (ii) Clerical error, manual or machine, in totalling or entering of marks in ledger/register.
- (iii) Error due to negligence or oversight of examiner or any other person concerned with evaluation, moderation and result preparation.

(B) Due to fraud, malpractices, etc.

In any case where the result of an examination has been ascertained and published and it is found that such result has been affected by any malpractices, fraud or any other improper conduct whereby an examinee has benefited and that such examinee, has in the opinion of the Board of Examinations been party of privy to or connived at such malpractice, fraud or improper conduct, the Board of Examinations shall have power, at any time, notwithstanding the issue of the Certificate or the Award of a Prize or Scholarship, to amend the result of such examinee and to make such declaration as the Board of Examinations considers necessary in that behalf.

NCC, NSS, SPORTS, ADULT EDUCATION, ETC.

अध्यादेश क्र. १६३

¹O.163. Grant of additional marks for extra-curricular activities.

(1) Notwithstanding anything contained in any other Ordinance, five additional marks may be granted to candidate appearing for University examination of any degree, diploma or certificate, as an incentive, for his participation in any one or more of the following activities :

- (a) National Cadet Corps,
- (b) National Service Scheme,
- (c) Inter-University/National/International Sport tournaments/debating/education/ dramatics/moot court and such other competitions as approved by the Executive Council from time to time,
- (d) National Physical efficiency drive,
- (e) Adult Education Programme of Poona University.

(2) The additional marks shall be added—

- (a) to any head/s of passing or to any subject/s, as case may be in the examination if the student has failed in such head/s of passing/subject/s and if such additional marks enable the student to get necessary passing marks; or
- (b) to any subject if such additional marks enable the student to get benefits of exemption. Such additional marks only as are required for examination, shall be given.

If after the grant of additional marks under clause (a) and (b) above, if there is any balance of marks, it shall be added to the total number of marks of the examinations.

OR

- (c) to the total number of marks, secured by the candidate in the examination.

Provided that the additional marks shall not be taken into consideration for the purpose of award of any prize, scholarship, meritlist or for such other similar purposes.

(3) The additional marks shall be granted to the candidate only for that examination during the course of which the candidate has participated in the activities mentioned in Clause No.1.

Note : The candidate shall be eligible to get maximum five additional marks only once, for any of the activities mentioned above, if performed by him any year and only for an examination of one course.

Illustration : Candidate has taken admission for LL.B. and Diploma in Taxation Law Courses, simultaneously in the year 1987. He has participated in the Inter-University elocution competition in the year 1987. Such a candidate shall be eligible to get benefits of the five marks on the basis of said elocution competition either for the examination of LL.B. Course or for Diploma in Taxation Law for which he has taken admission in 1987.

(4) The additional marks shall be granted to the student subject to the conditions mentioned hereunder :

- ²(a) NCC : Candidate enrolled in NCC must have passed 'B' and/or 'C' certificate examination.
[and/or candidate enrolled in NCC must have attended 75% parades out of total No. of parades and one camp prescribed for NCC]
- (b) NSS : Candidate enrolled in NSS must have completed 120 hours of effective work and attended the necessary number of camps, as required under NSS Programme.
- (c) National Physical Efficiency Drive : Candidate enrolled in National Physical Efficiency Drive must have acquired three stars under the programme.
- (d) Inter-University Tournaments/Competition : Candidate must have participated in the Inter-University Tournaments/Competition as a Representative of this University.

¹The Ordinance has come into force w.e.f. 20th May, 1988.

²Amendment has come into force w.e.f. the exams. to be held in the month of March/April 1991 onwards.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

- (e) National/International Tournaments/Competition : Candidate must have participated as a representative of State of Maharashtra/India.
- (f) Adult Education Programme, Poona University : A candidate must have completed at least 200 clock hours work to the satisfaction of the project in-charge and secured necessary certificate of the course.
- (5) A student shall submit an application before the date of commencement of his examination alongwith fee of Rs.10/- for the grant of additional marks alongwith necessary original certificate or copies thereof countersigned by the Principal of the College/Head of the Recognized Institution. No application received after commencement of examination shall be entertained by the University.
- (6) If any difficulty arises in giving effect to provisions of this Ordinance, the Vice-Chancellor may in consultation with the Dean of the Faculty concerned give his decision in such a particular case. The decision of the Vice-Chancellor shall be final and binding in such matters.

Proforma for Grant of Certificate under Ordinance No. 163

This is to certify that Shri./Smt. _____
of University Department of _____
/ College _____ Recognized Institution _____

- (a) was enrolled in NCC and has passed 'B' and/or 'C' certificate examination and /or was enrolled in N.C.C. and has attended 75% parades out of total No. of parades and one camp prescribed for N.C.C.
- (b) was enrolled in NSS and have completed 120 hours of effective work and attended the necessary number of camps as required under NSS programme.
- (c) was enrolled in National Physical Efficiency Drive and has acquired three stars under the programme.
- (d) Participated in Inter-University Tournaments/Competition of _____ as a representative of the University of Poona.
- (e) participated in National/Inter-national Tournaments/Competitions of _____ as a representative of State of Maharashtra/India.
- (f) has joined Adult Education Programme of the University and completed 200 clock hours work to the satisfaction of the Project In-Charge.

Shri./Smt. _____ has participated/completed above mentioned activity of _____ during the year _____ and is therefore entitled to grant of additional marks under Ordinance No.163 of the University of Poona for the examination of April/October _____ for the course of _____.

Authority In-charge of the Activity :

Principal of the College/
Head of the Recognized Institution/
University Department.

अध्यादेश क्र. १६३ च्या अंमलबजावणीबाबत.

१. अध्यादेश १६३ कलम १ मध्ये नमूद केलेल्या उपक्रमांपैकी कोणताही एक अथवा अनेक उपक्रम करणाऱ्या विद्यार्थ्यांस ज्या शैक्षणिक वर्षी सदर उपक्रम केला असेल त्या शैक्षणिक वर्षातील परीक्षेसाठी ५ जादा गुणांचा फायदा देय होईल. जर एखाद्या विद्यार्थ्यांने सदर उपक्रम प्रत्येक शैक्षणिक वर्षी केलेला असेल तर त्या विद्यार्थ्यांस प्रत्येक शैक्षणिक वर्षातील परीक्षेसाठी ५ जादा गुणांचा फायदा देय होईल.
२. ज्या शैक्षणिक वर्षात विद्यार्थ्यांनी एन.एस.एस.चे १२० तास व एन.एस.एस. योजनेच्या नियमानुसार कॅम्पस पूर्ण केले असतील अशा विद्यार्थ्यांस त्याच शैक्षणिक वर्षातील परीक्षेसाठी एन.एस.एस.चे ५ जादा गुण देय होतील. प्रत्येक शैक्षणिक वर्षाच्या परीक्षेसाठी एन.एस.एस.च्या ५ गुणांचा फायदा मिळण्यासाठी विद्यार्थ्यांने प्रत्येक शैक्षणिक वर्षी एन.एस.एस.चे १२० तास व एन.एस.एस. योजनेच्या नियमानुसार कॅम्पस पूर्ण करणे आवश्यक आहे.
३. एखाद्या परीक्षेसाठी अध्यादेश क्रमांक १६३ खाली जादा गुणांचा फायदा एकदा मिळाल्यानंतर पुनःपरीक्षार्थी (रीपिटर) विद्यार्थ्यांना त्याच परीक्षेसाठी सदर जादा गुणांचा फायदा मिळणार नाही.
४. अध्यादेश १६३ अनुसार दिले जाणारे ५ जादा गुण विद्यार्थी ज्या विषयांत अनुत्तीर्ण असेल त्या विषयांना जर सदर गुणांचा फायदा मिळून विद्यार्थी उत्तीर्ण होत असेल तर आवश्यकतेनुसार विभागून देता येऊ शकतील.
५. एखाद्या विषयात सूट (एग्झेम्पशन) मिळत असेल तर त्या विषयात सदरचे ५ जादा गुण आवश्यकतेनुसार देय राहतील.
६. वर कलम ३ व ४ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे अध्यादेश १६३ अनुसार दिलेल्या गुणांचा वापर झाल्यानंतर उर्वरित गुण त्याच परीक्षेतील एकूण गुणांमध्ये मिळविण्यात येतील. उर्वरित गुण पुढील वर्षी वापरता येणार नाहीत.
७. एखादा विद्यार्थी सर्व विषयांत उत्तीर्ण असेल तर सदरचे ५ जादा गुण त्या विद्यार्थ्यांच्या त्याच शैक्षणिक वर्षाच्या परीक्षेच्या एकूण गुणांमध्ये मिळविले जातील. एखादा विद्यार्थी सदर ५ जादा गुणांचा फायदा देऊनही एखाद्या विषयात उत्तीर्ण होत नसेल तर सदरचे ५ जादा गुण त्या विद्यार्थ्यांच्या त्याच शैक्षणिक वर्षाच्या परीक्षेच्या एकूण गुणांमध्ये मिळविण्यात येतील. कोणत्याही परिस्थितीत असे ५ गुण पुढील वर्षी वापरता येणार नाहीत.
८. महाविद्यालयाने अध्यादेश १६३ कलम १ मध्ये नमूद केलेल्या उपक्रमांपैकी कोणत्याही एक अथवा अनेक उपक्रमांमध्ये भाग घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची माहिती व यादी विहित नमुन्यात व योग्य त्या शुल्कासह प्रत्येक वर्षी संबंधित विद्यार्थ्यांच्या परीक्षा-अर्जांमध्ये व अर्जासोबत संबंधित परीक्षा सुरू होण्यापूर्वी पाठविणे आवश्यक आहे.

परीक्षा सुरू झाल्यानंतर संबंधित विद्यार्थ्यांची माहिती स्वीकारली जाणार नाही व विचारातही घेतली जाणार नाही, याची विशेषत्वाने नोंद घ्यावी. संबंधित महाविद्यालयाच्या फक्त प्राचार्यांनीच प्रमाणित केलेली या संदर्भातील माहिती ग्राह्य धरण्यात येईल, याचीही नोंद घ्यावी.

अध्यादेश क्र. १६३ चा फायदा देणेबाबत.

संदर्भ : पत्र क्र. परीक्षा/बी.एस्सी./२४, दि. १४.२.२००९

आपणास कळविण्यात येते की, सन २००९ च्या प्रथमार्धातील लेखी परीक्षा दि. २४.३.२००९ पासून सुरू होत आहेत.

प्रतिवर्षाप्रमाणे आपल्या महाविद्यालयातील एन.एस.एस./एन.सी.सी.च्या संदर्भात विद्यापीठ अध्यादेश १६३ चा फायदा जे विद्यार्थी घेऊ इच्छितात, अशा सर्व विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक वर्ष २००८-२००९ चे एन.एस.एस./एन.सी.सी.च्या प्रमाणपत्राची झेरॉक्स प्रत, तसेच, सदर विद्यार्थ्यांचा कायम नोंदणी क्रमांक व बैठक क्रमांक अशी सर्व माहिती असलेली यादी व त्या प्रत्येक विद्यार्थ्यांमागे त्यासाठी आवश्यक असलेले शुल्क रु. १०/- प्रमाणे जेवढे पात्र विद्यार्थी असतील तेवढ्याचा एकत्रित शुल्काचा डिमांड ड्राफ्ट मा. कुलसचिव, पुणे विद्यापीठ, पुणे-७ यांच्या नावे वरील परीक्षा सुरू होण्यापूर्वीच विद्यापीठ कार्यालयात पाठविण्याची व्यवस्था करावी. कृपया डिमांड ड्राफ्ट वित्त विभागात जमा केल्यानंतरच संबंधित विद्यार्थ्यांची यादी व अध्यादेश १६३ चे फॉर्म संबंधित परीक्षा कक्षात जमा करावेत. यापुढे असेही कळविण्यात येते की, परीक्षा सुरू झाल्यानंतर कोणत्याही विद्यार्थ्यांचा अशा फायद्यासाठी प्रचलित नियमानुसार अर्ज स्वीकारला जाणार नाही, याची कृपया नोंद घ्यावी.

मा. उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार व विद्यापीठ परिपत्रक संदर्भ क्र. परीक्षा नियंत्रक/२७/२०००, दि. २६.५.२००० नुसार विद्यार्थ्यांचे एन.एस.एस./एन.सी.सी. सर्टिफिकेट चालू शैक्षणिक वर्षाचे म्हणजे शैक्षणिक वर्ष २००८-२००९ चे असणे अत्यंत आवश्यक आहे. तशी सर्टिफिकेट्स नसतील तर अध्यादेश १६३ च्या ५ गुणांचा फायदा संबंधित विद्यार्थ्यांना देता येणार नाही, याची कृपया नोंद घ्यावी व सदर माहिती संबंधित विद्यार्थ्यांनादेखील द्यावी.

अध्यादेश क्र. १६३ चे विहित नमुन्यातील अर्ज विद्याशाखानिहाय, कायम नोंदणी क्रमांक व बैठक क्रमांक असलेली यादी व विद्याशाखानिहाय एकत्रित शुल्काचा डिमांड ड्राफ्ट सादर करणे आवश्यक आहे.

कळावे,

आपला विश्वासू
मा. शा. फिरंगे
परीक्षा नियंत्रक.

विशेष सूचना : परीक्षानिहाय वेगवेगळ्या याद्या व विद्याशाखानिहाय स्वतंत्र डिमांड ड्राफ्ट पाठविणे गरजेचे आहे, याची कृपया नोंद घ्यावी.

प्रत माहितीसाठी : सर्व उपकुलसचिव/सहा. कुलसचिव, परीक्षा विभाग/विभागप्रमुख, माहिती व व्यवस्थापन विभाग/कक्षाधिकारी, परीक्षा वित्त विभाग.

चांगली गुणवत्ता
अध्यादेश क्र. १४०-ए
CIRCULAR NO. 37 / 1993

It is hereby notified for information of all concerned that the University authorities have revised Ordinance No.140-A.

Revised Ordinance shall be applicable to examination to be held in first session of year 1993 and onwards. Revised Ordinance No.140-A shall read as follows :

ORDINANCE NO. 140-A :

- (1) Notwithstanding anything contained in any other Ordinance, if an examinee passes in any one or more subject/s, head/s of passing, of any examination he shall not be allowed to appear for subject/s, head/s unless there is specific provision to the effect in respect of concerned examination.
- (2) If any examinee fails in any subject/s, head/s of passing in the examination, the marks obtained by him/her in such subject/s, head/s of passing shall not be carried forward.
If an examinee does not appear in any subject of passing in which he/she has failed in previous attempt, his/her performance in such subject/head of passing shall be treated as nil, unless he/she claims the benefits provided in Clause No.3.
- (3) If an examinee appears for the subejct/head of passing of the same examination of the university for more than once, highest marks obtained by him/her in the last two proceeding examination shall be given effect to in the result of the concerned examinations, on the following conditions :
 - (a) If an examinee submits an application for the purpose alongwith copies of the statement of marks of the concerned examination attested by the Principal of the College/Head of the University Department, with a fee of Rs.100/- within a period of 45 clear days from the day of declaration of result.
 - (b) If due to such marks of previous attempt, examinee passes the subject concerned and also examination as a whole.
 - (c) If an examinee has not failed in more than one subject/ head of passing.
(Note : If a candidate fails in a head of passing which is included in another head of passing of the same subject, he shall be entitled to the benefit of better performance in both the heads e.g. " In the Third Year LL.B. Examination, student has to secure 35 marks in the subject of Tenancy Law and Land Laws out of 100. He has secured 30 marks in the said subject . The student also has to secure 300 marks in all subjects taken together out of 600 total marks for passing. The student has secured 296 marks. If by getting benefit provided under Clause (3) above, marks of the students in the subject of Tenancy Law and Land Laws are increased to 36 marks, his total number of marks will increase from 296 to 302).
- (4) In case of change of marks due to verification or revaluation of the date on which revised statement of marks is issued, shall be the date of declaration of the result of the examination for the purpose of clause 3 (a) above.
- (5) The clause 3 shall not be applicable to :
 - (i) All examinations for which passing in all the subjects is required at the one and the same attempt and also to all the examinations in Medical Faculty.
 - (ii) If examinee remains absent for the subject/head of passing of the examinations.

Ganeshkhind,
Pune-411007
Ref.No.Law/93/97
Date : February 9, 1993.

Sd/- XXX
Registrar.

[Amendment to Ordinance passed by A.C. on 18/19-8-1992 and by E.C. Resolution No.11 PK-A/606/92, dated 30.9.1992/30.10.1992.]

श्रेणी सुधार योजना

अध्यादेश क्र. १६८

CIRCULAR NO. 383 / 2007

It is hereby notified for information of all concerned that the amended Ordinance 168 shall come into force with effect from 7.11.2007.

ORDINANCE NO. 168 :

IMPROVEMENT OF CLASS/GRADE

1. A candidate who has passed the B.A./B.Com./B.Sc./LL.B./B.E./B.Arch./B.Pharm./B.Lib.& I.Sc./M.A./M.Com./M.Sc./M.C.S./LL.M./M.E./M.Pharm./M.Ed./M.B.A./M.P.M./M.C.M./M.M.S/M.Lib. & I.Sc./M.C.J./M.M.M./M.B.A.(Bio-Technology)/M.C.A.(Management Faculty)/P.G.D.B.M./P.G.D.F.S./P.G.D.H.M./P.G.D.C.M.M./B.H.M.C.T./P.G.D.C.A./P.G.D.C.M./P.G.D.E.M./P.G.D.M.M./P.G.D.M.L.M./P.G.D.I.E.M./B.Sc. Hospitality Management Degree Examinations of this University with class mentioned in column No.I and who desires to improve the class as shown in column No.II below will be permitted at his/her option to appear again for the same examination without being required to keep any terms :

Column I

Pass Class or Second Class OR
Higher Second Class OR
First Class, as the case may be.

Column II

Second Class OR
Higher Second Class OR
First Class OR First Class with Distinction,
as the case may be.

2. A candidate who has re-appeared for the above examination/s under the provision of this Ordinance fails to improve his/her class/grade, his/her performance at such re-appearance shall be ignored.
3. A candidate will be allowed to re-appear for the Examination for improvement of class/grade within a period of five years from the date of his/her passing the Bachelor's/Master's Degree Examination. A candidate who has passed the Bachelor's / Master's Degree examination prior to the commencement of this Ordinance, will also be allowed to improve his/her class/grade within a period of five years from the date of commencement of this Ordinance. (Date of commencement of this Ordinance 27th January 1994.)
4. A candidate shall have to reappear for minimum 1/3 and/or maximum all the University theory courses at a time on which the class is awarded.
5. A candidate will be allowed maximum three attempts for the improvement of his/her class/grade within the stipulated period of five years.
6. A candidate appearing for the improvement of class/grade, shall not be entitled to get benefit of any rules/Ordinance of the University regarding condonation.
7. A candidate appearing for the improvement of class/grade, shall not be entitled to get any prize/medal/scholarship/award, etc.
8. A candidate who desires to apply for improvement of class/grade should submit his/her examination application form for improvement of class from the College/Department of University/Recognized Institution from which he/she has obtained the original degree. The external student shall register his/her name with External Section of the University and submit his/her examination form through External Section.
9. A candidate who has reappeared for the examination under the provisions of this Ordinance for improvement of his/her class/grade and improves his/her class/grade by such re-appearance, will have to surrender his/her original degree, statement of marks and passing certificate, etc. to the University. In the revised degree certificate, statement of marks and passing certificate, which will be issued to the candidate, mention will be made of the fact that he/she improved his/her class/grade under this Ordinance.

Ref.No. Law/2007/473, }
Date : 7.11.2007. }

Sd/- XXX
Registrar.

ग्रेसिंग किंवा कंडोनेशन रद्द करण्याबाबत

अध्यादेश क्र. १३९ (अ)

CIRCULAR NO. 370 / 1999.

It is hereby notified for information of all concerned that the University authorities are pleased to pass amount Ordinance No. 139-A whereby the date of enforcement of the said Ordinance is changed. The said Ordinance shall be applicable to the examination held in March 1994 and onwards.

ORDINANCE NO.139-A :

Notwithstanding anything contained in the Ordinance from 136 to 138 a candidate may waive the benefits contained therein as follows :

- 1) If a student is declared to have passed the University examination with benefits contained in Ordinance Nos. 136 to 138, he may submit an application in the prescribed form within 45 clear days from the date of declaration of result of his examination in the University alongwith the copy of statement of marks and with fee of Rs.50/- requesting to declare his result without benefits provided in Ordinance Nos. 136 to 138.
- 2) The University may declare the result accordingly which shall be final and no change therein shall be permitted thereafter.

This Ordinance shall be applicable to the examinations held in March 1994 and onwards.

Ref.No.Law/99/652 }
Date : 22.11.1999 }

Sd/- XXX
Registrar.

□□

CENTRAL ASSESSMENT PROGRAMME SCHEME

ORDINANCE 10 : CENTRAL ASSESSMENT PROGRAMME SCHEME

Preliminary :

The conduct of examinations and declaration of result is one of the important activities of the University. The Scheme of Central Assessment Programme is being introduced by way of Ordinance with a view to (1) declaring the result in the shortest possible time, (2) increasing the reliability of the result, (3) maintaining uniformity and consistency in the assessment, (4) increasing accuracy and efficiency in the declaration of results, and (5) creating confidence amongst the students about the assessment system.

The Central Assessment Programme shall consist of the following stages :

- (i) Pre-assessment Work
- (ii) Assessment and Moderation Process
- (iii) Post-Assessment Work.

I. PRE-ASSESSMENT :

1) To fix the venue of the Central Assessment Programme :

The venue of the CAP shall be decided by the University authorities. It shall be on the University campus/in Affiliated College/Recognized Institution/any other place decided by the University authorities.

2) Appointment of CAP Director :

The Director for the Central Assessment Programme shall be appointed by the University authorities from amongst the following :

- (i) Principal of the Affiliated College concerned or his nominee from amongst the senior faculty members.
- (ii) Head of the Recognized Institution concerned or his nominee from amongst the senior faculty members.
- (iii) Head of the University Department concerned or his nominee not below the rank of Reader.
- (iv) Any other senior person with the suitable academic and administrative experience. The Director shall communicate his acceptance along with the undertaking in the prescribed form
(Encl-1)

3) Invitation to Examiners/Moderators :

The University authorities shall provide a list indicating number of students appearing for each subject and other relevant information to the Director. The Director/Controller of Examinations shall ascertain the number of examiners and moderators required per subject. The Director shall make arrangements regarding the space and the supporting staff required for the CAP.

The Director of CAP/Controller of Examinations shall send invitation letters to all the examiners and moderators shown in the lists finalized by the University authorities well in advance so as to enable the examiners and moderators to communicate their acceptance. In case of any difficulty in doing so, the Director, CAP shall consult the Controller of Examinations and take decision. All the instructions regarding the CAP shall also be sent to examiners and moderators. In case of shortage of examiners/moderators as reported by the Director, CAP the substitute appointments of examiner/moderators shall be made by the Controller of Examinations.

4) Collection of Answer-books :

It is the responsibility of the Principal of the College /Director of the Recognized Institute / Head of the University Department to see that the answer-books of the examinations held at his centres are sent promptly to CAP Centre as per instructions given by the University authorities from time to time.

5) Preparation for CAP :

- (i) The Director of CAP shall make adequate arrangements to receive answer-books coming from the examination centres from time to time.
- (ii) On receipt of the answer-books at the CAP venue, the staff employed for this work shall check the number of answer-books. Junior Supervisor's Reports and ascertain as to whether the number of candidate present and absent indicated in the report are correct. In case of any discrepancy, it shall be resolved in consultation with the Deputy Registrar (Examinations) or an Officer nominated by the Controller of Examinations.
- (iii) It shall be seen and verified that all the answer-books of the subjects, are received from all the centres of examination. This shall be checked with the subjectwise and centrewise summaries of the examinations concerned. In case of non-receipt of answer-books from any examination centre, the Director of CAP shall take immediate steps for receiving the said answer-books from the examination centre concerned under intimation to the Co-ordinator/Asstt. Co-ordinator of the CAP.
- (iv) The bundle of answer-books so prepared shall preferably be computer coded and masked and the coded sheets shall be inserted in the bundles of answer-books. The Junior Supervisor/s Reports shall be taken out and kept in a separate file. Papers or bundles tied or presented in a doubtful manner shall be separated and further decision regarding their evaluation shall be taken in consultation with Controller of Examinations.

II. ASSESSMENT AND MODERATION PROCESS :

The University shall issue instructions to the concerned do the following :

- (i) Consistency and uniformity in assessment.
- (ii) Remedial measures in respect of discrepancies detected/noticed in the question paper.
- (iii) Unfairmeans noticed during the assessment process.
- (iv) Administrative, financial and organizational details.
- (v) Any other details not covered under this Ordinance shall be prescribed by the University and the Central Assessment Programme shall be carried out accordingly.

III. POST-ASSESSMENT :

The University shall issue instructions on the following :

- (i) Decoding/unmasking of assessed answer-books.
- (ii) Scrutiny and verification of assessed answer-books.
- (iii) Preparation and schedule of submission of mark-lists to the University.

केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाबाबत.

संदर्भ : पत्र क्र. परीक्षा/बी.एस्सी./३२२, दि. २४.११.२००९

महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४, कलम ३२ (५) (फ) अन्वये विद्यापीठाच्या सर्व परीक्षांच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन, केंद्रीय मूल्यमापन पद्धतीने करण्याची तरतूद असून कलम ७१ अन्वये परीक्षांचे निकाल ३० दिवसांच्या आत व जास्तीतजास्त ४५ दिवसांपर्यंत लावावयाचे असतात.

विविध परीक्षांचे केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्प विविध महाविद्यालये/संस्था येथे आयोजित करण्यात येत आहेत/ असतात. केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पासाठी महाविद्यालयातील/संस्थेतील विविध शिक्षकांच्या नियुक्त्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन व नियमन करण्यासाठी करण्यात येत असतात. या संदर्भात आपणास विनंती की, केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पअंतर्गत केले जाणारे मूल्यमापनाचे काम वेळेत व सुरळीत पार पाडण्यासाठी विद्यापीठाने नियुक्त केलेल्या आपल्या महाविद्यालयातील शिक्षकांना केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाच्या ठिकाणी वेळेवर उपस्थित राहण्यास सांगावे. केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्पाच्या ठिकाणी जाताना, संबंधित परीक्षकांकडे महाविद्यालयाचे संमतिपत्र (Releaving Order) व त्यामध्ये शिकवत असलेला विषय, अनुभव यांचा उल्लेख असावा, तसेच त्यांच्याजवळ ओळखपत्र असावे. याची माहिती संबंधित परीक्षक/नियामक यांना द्यावी, ही विनंती.

विद्यापीठाच्या वतीने घेतल्या गेलेल्या ऑक्टोबर २००९ मधील काही परीक्षा उशीरा सुरू कराव्या लागलेल्या आहेत व या परीक्षांचे निकाल वेळेत जाहीर करण्याच्या दृष्टीने आपले नेहमीप्रमाणे सक्रिय सहकार्य मिळेल, अशी खात्री आहे.

कळावे,

आपला विश्वासू,
डॉ. शि. मो. आहिरे
प्रभारी परीक्षा नियंत्रक.

□□

VERIFICATION AND REVALUATION

VERIFICATION OF MARKS

Ordinance No. 149

This Ordinance shall come into force with effect from the examinations to be held from October 2002 and onwards.

- (1) The candidate at the University Examinations may apply to the Registrar or Deputy Registrar (Examinations), University of Pune in the prescribed form for Verification of Marks for his/her answer-book/s through the Principal of respective college. The External students shall apply directly to the University following regular procedure.
- (2) The application form must be accompanied with fee of Rs.100/- (w.e.f. Oct.'06 - Rs.120) and Rs.75/- (w.e.f. Oct.'06 - Rs.95) for professional and non-professional courses respectively, per subject/course/paper/head of passing. This fee shall not be refunded.
- (3) The application may be entertained by the University only if it is received, through the College to the University Office, within 3 weeks from the date of declaration of result of the examination concerned.
(The period for application has been reduced to 10 days with effect from April/May 2003, vide Circular No.7 of 2002, dated 20.2.2002 and Corrigendum Circular No. 114 of 2002, dated 23.4.2002).
- (4) No application for verification shall be entertained unless :
 - (i) A xerox copy of the statement of marks of the candidate concerned, at the examination concerned, is enclosed with the application.
 - (ii) Seat number, nomenclature of Paper/s, date of examination, centre and name of the college are correctly filled in.
 - (iii) Exact amount of fees as prescribed in the rule is remitted alongwith the application form.
- (5) The Principal of colleges concerned, shall collect the application forms of verification of marks alongwith prescribed fee of verification of marks and send the same to the University in one lot with demand draft of the amount of fees collected, for verification of marks.
- (6) On receipt of application for Verification, following factors, may be verified :
 - (i) The answer-book contains the number of supplements recorded.
 - (ii) All the answers of the questions are assessed by the examiners.
 - (iii) The total of the marks is correctly counted and recorded.
- (7) For verification of marks in respect of script of Practical and Oral examination, marks on the record only may be verified.
- (8) The marks obtained by the candidate in any individual question or section of the subject/course/paper/head of passing shall not be communicated.
- (9) The candidate may be allowed to submit application for verification of marks and revaluation of answer-book/s at one and the same time.

REVALUATION NEW ORDINANCE

Ordinance No. 134 A & B

Circular No. 8 / 2008

It is hereby notified for information of all concerned that the amendment to Ordinance No. 134 A and B into force with effect from October/November 2007 Examination Session.

ORDINANCE NO. 134 A & B

A candidate at the University Examinations may be eligible to apply for revaluation of his/her answer-book/s of the theory paper/s of the University examinations, subject to the following conditions :

1. A candidate may apply for revaluation in 50% of heads of passing in theory subject/s or maximum three heads of passing in theory subject/s whichever is less, at the University examination in which he/she has appeared at the said University examination.
2. The revaluation includes the process of verification. If on verification of marks, it is found that the marks originally shown in the marklist issued to a candidate have changed as a result of verification, the changed marks shall be considered as original marks for the purpose of revaluation.
3. The revaluation of the answer-books, however, shall not be permitted in respect of scripts of practical Examination/Term Work/Internal Assessment/Sessional Marks/ Dissertation/Thesis/Clinical/MCQ (Multiple choices question in practical examination) and Viva-Voce, etc.
4. A candidate shall submit an application only in the prescribed form to the Controller of Examinations of University of Pune for :
 - (i) Verification under Ordinance 149 along with fees for verification, prescribed from time to time, per subject/course/paper/head of passing of theory paper.

OR

- (ii) Revaluation, alongwith the fee prescribed from time to time for Revaluation, per subject/course/paper/head of passing of theory paper, within 10 days from the date of declaration of the University result, through the Principal of respective college. The external students shall apply directly to the University following the regular procedure.
5. No application for verification and revaluation shall be entertained unless :
 - (i) A Xerox copy of the statement of marks at the examinations concerned is enclosed with the application.
 - (ii) Seat number, nomenclature of theory paper/s, date of examination and examination centre are correctly filled in.
 - (iii) Exact amount of fee as prescribed in the rule is remitted along with the application form.
 - (iv) This fee shall not be refunded in case of those whose application is processed for revaluation. However, the fee for revaluation can be refunded,
 - (a) If the application is not entertained and not processed for revaluation under the provision of this Ordinance, and if the candidate concerned submits his request for refund in this behalf accordingly.
 - (b) If the difference between original marks and marks obtained after revaluation exceeds by 5% or more, of the maximum marks of theory paper/s, 50% revaluation fee of the theory paper/s, concerned shall be refunded to the candidate.

6. The Principal of College concerned shall collect the application forms of verification of marks/ revaluation of answer-books of the theory paper/s along with prescribed fee of verification of marks/ revaluation of the answer-books of the theory paper/s and send the same to the University in one lot with demand draft of the amount of fees collected for verification/revaluation.
7. A candidate applying for revaluation shall note that the result of the revaluation of his/her answer-book/s of the theory paper/s shall be binding on him/her and that he/she shall accept the revised marks obtained his/her theory paper/s after revaluation.
8. The benefit of the revaluation shall be given to a candidate if the difference between original marks and the marks obtained after revaluation exceeds by 5% or more, of the maximum marks of the theory paper/s these marks will be accepted by the University and will be binding on the candidate. However, in extreme cases the Vice-Chancellor may use his discretion for getting second opinion for revaluation. For the purpose of computing the 5% difference in marks half per cent of the marks assigned to the paper or a part thereof shall be taken in to account and rounded of for next successive higher integer.
9. The Revised marks obtained by the candidate after revaluation as accepted by the University shall be taken into account for the purpose of amendment of his/her result in accordance with the rules of the University made on that behalf.
10. For the purpose of this Ordinance revaluation of the answer-book/s of the theory paper/s shall be deemed to be an additional facility provided to the students with a view to improve upon their results at the preceeding University Examination, it being understood that delay in the declaration of revaluation result for any reason whatsoever shall not confer any right upon them for admission to the next higher class and such matter shall always be regulated in accordance with the relevant ordinances and rules or regulations framed by the University in that behalf. If as a result of revaluation, the candidate attracts the provision of condonation of deficiency the same shall be applied to him.

B. Mode of Revaluation :

The answer-book shall be re-examined by a separate examiner of the choice of the Vice-Chancellor.

फेरतपासणी व पुनर्मूल्यांकनाच्या आधारे

तात्पुरता (Provisional) प्रवेश

परिपत्रक क्र. २३२/१९८१-८२

सर्व संबंधितांना विदित आहे की, पुणे विद्यापीठाने ज्या विद्यार्थ्यांना परीक्षेमध्ये उत्तीर्ण होण्यास आवश्यक गुण मिळाले नाहीत अगर विद्यार्थ्यांच्या अपेक्षेपेक्षा कमी गुण मिळाले तर त्या विद्यार्थ्यांना फेरतपासणी (Verification) व पुनर्मूल्यांकनाची (Revaluation) सवलत दिली आहे.

वरील दोन्ही सवलतींचा एखाद्या विद्यार्थ्याने फायदा घ्यायचा ठरविल्यास वरील कार्यवाहीस बराच कालावधी लागतो व त्यात तो अनुत्तीर्णाचा उत्तीर्ण झाल्यास त्यास पुढील सत्रासाठी अगर वर्षासाठी महाविद्यालयात नाव दाखल करण्यास अवघड जाते. त्यामुळे त्याचे नुकसान होते, असे दिसून आल्यामुळे पुणे विद्यापीठाने असा निर्णय घेतला आहे की, अशा विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक नुकसान टाळण्यासाठी खाली नमूद केलेल्या अटीनुसार विद्यार्थ्यांस महाविद्यालयात नवीन सत्र अगर वर्षासाठी त्यांच्या विनंतीवरून प्रवेश द्यावा :

१. जे विद्यार्थी या परीक्षेमध्ये अनुत्तीर्ण झालेले आहेत.
२. ज्या विद्यार्थ्यांनी फेरतपासणी (Verification) व पुनर्मूल्यांकनासाठी (Revaluation) अर्ज केला असेल व त्यांपैकी जे विद्यार्थी पुढील वर्गात प्रवेशासाठी विनंती करतील.
३. हा प्रवेश तात्पुरता (Provisional) राहिल.
४. सदरचा प्रवेश विद्यार्थ्यांने स्वतःच्या जबाबदारीवर घ्यावयाचा आहे.
५. जर विद्यार्थ्यांचा फेरतपासणी व पुनर्मूल्यांकनामध्ये निकाल अनुत्तीर्णतेचा उत्तीर्ण झाला तर तो प्रवेश कायम राहिल.
६. वरील गोष्टीत निकालात बदल न झाल्यास म्हणजेच विद्यार्थी अनुत्तीर्ण राहिल्यास तो प्रवेश रद्द समजण्यात येईल.
७. ज्या विद्यार्थ्यांचा प्रवेश वरील कारणासाठी (अट क्र. ६) रद्द झाला तर त्याने महाविद्यालयात भरलेले शुल्क परत केले जाणार नाही.
८. अशा तऱ्हेची सवलत ज्या ठिकाणी विद्यार्थ्यांच्या संख्येचे बंधन नाही, अशाच अभ्यासक्रमांना लागू राहिल.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.

जा.क्र. पुनर्मूल्यांकन/रिव्हॅल्यूएशन/२३५२,

दिनांक : १९.११.१९८१.

सही/- XXX

संचालकांकरिता

(म.वि.वि.मं.)

तात्पुरत्या (Provisional) प्रवेशाचे शुल्क

परिपत्रक क्र. ३२८/१९९४-९५

विद्यापीठाच्या परीक्षेमध्ये विद्यार्थ्यांना उत्तीर्ण होण्यास आवश्यक तेवढे गुण न मिळाल्यास अगर अपेक्षेपेक्षा कमी गुण मिळाल्यास, गुण फेरतपासणी (Verification) व पुनर्मूल्यांकनासाठी (Revaluation) नियमानुसार अर्ज करण्याची सवलत आहे. अशा विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात पुढील सत्रात अगर वर्षासाठी त्यांच्या विनंतीवरून परिपत्रक क्र. २३२/८१-८२, दि. १९.११.१९८१ अन्वये प्रवेश घेता येतो.

यासंबंधी विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, परिपत्रक क्र. २३२/८१-८२, दि. १९.११.१९८१ मधील तरतुदी महाविद्यालयांनी सर्व विद्यार्थ्यांच्या पुनश्च नजरेस आणाव्यात. सोबत सदरच्या परिपत्रकाची प्रत जोडली आहे.

परिपत्रक क्र. २३२/८१-८२, दि. १९.११.१९८१ च्या तरतुदींच्या अधीन राहून विद्यार्थ्यांना तात्पुरता (Provisional) प्रवेश देतेवेळी, संबंधित विद्यार्थ्यांकडून फक्त ५०% शुल्क घेण्यात यावे व प्रवेश कायम झाल्यानंतर राहिलेले ५०% शुल्क घेण्यात यावे.

मा. प्राचार्य, सर्व संलग्न महाविद्यालये व मा. संचालक, मान्यताप्राप्त संस्था आणि विभागप्रमुख, शैक्षणिक विभाग यांना विनंती की, या परिपत्रकातील आशय सर्व विद्यार्थी, पालक व इतर संबंधितांच्या नजरेस आणून द्यावा.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७. }
जा.क्र. परीक्षा-६/४९५५, }
दिनांक : २७.८.१९९४. }

सही/- XXX
कुलसचिवांकरिता.

परीक्षा गैरप्रकार प्रकरणे कार्यवाहीबाबत

अध्यादेश क्रमांक ९

परिपत्रक क्र. २१८/१९९७

या परिपत्रकाद्वारे सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, पुणे विद्यापीठाकडे ज्या विद्यार्थ्यांनी परीक्षेत गैरप्रकार केल्याबद्दल तक्रारी आलेल्या आहेत, त्या विद्यार्थ्यांच्या बाबतीत कार्यवाही करण्याकरिता विद्यापीठाच्या परीक्षा मंडळाने नेमलेल्या संबंधित समितीपुढे तक्रारी ठेवण्यात येतील. गैरप्रकार प्रकरणातील विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाचा निर्णय कळविण्यास काही कालावधी लागतो. दरम्यानच्या काळात विद्यापीठाच्या पुढील परीक्षांचे अर्ज भरण्याची तारीख विद्यापीठामार्फत जाहीर करण्यात येते. तसेच महाविद्यालये प्रवेश देण्याची प्रक्रियाही सुरू करण्याच्या तारखा जाहीर करतात. विद्यार्थ्यांना परीक्षेच्या काळातील घडलेल्या गैरप्रकारांच्या प्रकरणाबाबत निर्णय कळविला नसेल अशांना त्यांच्या स्वतःच्या जबाबदारीवर परीक्षा-अर्ज भरता येईल. तसेच महाविद्यालयात तात्पुरता प्रवेश घेता येईल. या संदर्भात खालील नियमांची अंमलबजावणी करण्यात येईल :

१. ज्या विद्यार्थ्यांनी परीक्षेत गैरप्रकार केला आहे व ज्यांची प्रकरणे विद्यापीठात आलेली आहेत, अशा विद्यार्थ्यांना पुढील सत्रासाठी अगर वर्षासाठी प्रवेश घ्यावयाचा असेल तर संबंधित विद्यार्थी प्राचार्यांना तसा अर्ज सादर करतील.
२. ज्या विद्यार्थ्यांना विद्यापीठाच्या परीक्षेसाठी अर्ज करावयाचा आहे, असे विद्यार्थी मा. प्राचार्यांना/संचालकांना/ विभागप्रमुखांना तशी लेखी विनंती करतील आणि विद्यापीठ त्यांच्या गैरप्रकाराच्या प्रकरणावर जो निर्णय घेईल तो निर्णय संबंधित विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक राहिल आणि त्याबाबत विद्यार्थ्यांची कोणतीही तक्रार राहणार नाही, असे हमीपत्र ते भरून देतील.
३. अशा विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयात तात्पुरता प्रवेश (Provisional) दिला जाईल. तसेच अशा विद्यार्थ्यांचे प्रवेश-अर्ज तात्पुरत्यास्वरूपात (Provisional) स्वीकारले जातील.
४. गैरप्रकार प्रकरणात विद्यार्थी निर्दोष आढळून आल्यास त्याचा महाविद्यालयातील प्रवेश तसेच विद्यापीठ परीक्षा-अर्ज ग्राह्य धरण्यात येईल.
५. विद्यार्थी जर परीक्षा गैरप्रकरणात दोषी आढळला तर त्याला विद्यापीठाने दिलेल्या शिक्षेच्या प्रकारानुसार त्याचा महाविद्यालयातील प्रवेश, तसेच विद्यापीठ परीक्षा-अर्ज आपोआप रद्द समजला जाईल. यासाठी भरलेली फी परत केली जाणार नाही.
६. गैरप्रकरणात सापडलेल्या विद्यार्थ्यांनी स्वतःच्या जबाबदारीवरच महाविद्यालयात प्रवेश घ्यावयाचा आहे, तसेच परीक्षा-अर्ज भरावयाचा आहे.
७. गैरप्रकरणात सापडलेल्या विद्यार्थ्यांना परीक्षा-अर्ज भरताना पुन्हा त्या परीक्षेसाठी सर्व विषयांसाठी अर्ज भरावा. परीक्षेच्या काळापर्यंत विद्यापीठाचा निर्णय त्यांना न कळविल्यास संपूर्ण विषयांची परीक्षा त्यांनी पुन्हा द्यावी. मात्र विद्यापीठातर्फे त्यांच्या प्रकरणाबाबत जो निर्णय दिला जाईल त्यानुसार त्यांच्याबाबत पुढील कार्यवाही केली जाईल.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७ }
जा.क्र. परीक्षा/कक्ष-५/१३७५ }
दिनांक : ९ जून १९९७ }

सही/- XXX
परीक्षा नियंत्रक.

परीक्षा गैरप्रकार-कारवाईविषयी

संदर्भ : परिपत्रक क्र. ३४८, दि. २३.११.२००९

परीक्षा आयोजनाच्या कार्यपद्धतीचा आढावा घेण्यात आला असून परीक्षा केंद्रात परीक्षा गैरप्रकार आढळल्यास तसेच परीक्षा शिस्तबद्ध व निकोप वातावरणात पार पाडण्याच्या दृष्टीने विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार, सर्व संबंधितांना पुढीलप्रमाणे कळविण्यात येत आहे :

१. प्रत्येक महाविद्यालयाने प्राचार्यांमार्फत त्यांच्या महाविद्यालयात कार्यरत असलेल्या वरिष्ठ प्राध्यापकांच्या अंतर्गत दक्षता पथकाची प्रत्येक सत्राच्या (सेशनच्या) वेळी नियुक्ती करावी. सदर पथकामध्ये महिला सदस्य असणे आवश्यक आहे. तसेच ते महाविद्यालयाचे अंतर्गत दक्षता पथक असल्यामुळे याबाबत कोणत्याही प्रकारचे मानधन देण्यात येऊ नये.
२. परीक्षेच्या दिवशी संबंधित महाविद्यालयातील ज्या ब्लॉकमध्ये परीक्षा चालू असताना, ब्लॉकच्या विद्यार्थी-संख्येच्या १५% पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांनी परीक्षेत गैरप्रकार केल्याचे आढळल्यास, त्या ब्लॉकमधील संबंधित कनिष्ठ पर्यवेक्षक व त्या सेशनमध्ये कार्यरत असलेल्या अंतर्गत व बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षकांना त्या दिवसाचे मानधन देण्यात येऊ नये.
३. परीक्षेच्या दिवशी संबंधित महाविद्यालयात परीक्षा चालू असताना एकूण विद्यार्थी-संख्येच्या १५% पेक्षा जास्त विद्यार्थ्यांनी परीक्षेत गैरप्रकार केल्याचे आढळल्यास परीक्षा केंद्रावर कार्यरत असलेले सर्व संबंधित कनिष्ठ पर्यवेक्षक, अंतर्गत व बहिःस्थ पर्यवेक्षक आणि प्राचार्य यांना त्या दिवसाचे मानधन देण्यात येऊ नये.

तसेच, विद्यापीठाच्या परीक्षेला प्रश्नपत्रिका तयार करणारे प्राश्निक (Paper-Setters), उत्तरपत्रिका तपासण्यासाठी परीक्षक (Examiners), नियामक (Moderator) व पर्यवेक्षक यांचे कोणते नातेवाईक परीक्षेला बसले असता परीक्षेचे कोणते काम संबंधितांनी करावे व कोणते काम करू नये यासंबंधी पुढीलप्रमाणे कळविण्यात येत आहे :

१. प्राश्निक (Paper-Setters), परीक्षक, नियामक (Moderator) व पर्यवेक्षक यांना त्यांचे नातेवाईक त्यांच्या विद्याशाखेत पदवी परीक्षेला बसला असेल तर त्यांना पदवी परीक्षेचे काम करण्यास अनुमती नसून त्यांना पदव्युत्तर परीक्षेचे काम करण्यास अनुमती देण्यात येत आहे.
२. तसेच, त्यांचे नातेवाईक त्यांच्या विद्याशाखेत पदव्युत्तर परीक्षेला बसला असेल तर त्यांना पदव्युत्तर परीक्षेचे काम करण्यास अनुमती नसून, त्यांना पदवी परीक्षेचे काम करण्यास अनुमती देण्यात येत आहे. 'नातेवाईक' या संज्ञेत खालील नातेवाईकांचा समावेश करण्यात येत आहे :

"Father, mother, wife, husband, son, daughter, daughter-in-law, brother, sister, first cousin and its children".

वरील निर्णयाची अंमलबजावणी ऑक्टोबर/नोव्हेंबर २००९ च्या परीक्षा सत्रापासून करण्यात यावी.

संदर्भ : परीक्षा-समन्वय/१६०९

दिनांक : २३.११.२००९

डॉ. शि. मो. आहिरे

प्रभारी परीक्षा नियंत्रक.

Circular No. 123/2008

It is hereby notified for information of all concerned that the new Ordinance No. 182 as regards supply of the photo copy/ies of assessed and/or moderated theory subject/s answer-book/s to the examinees, This Ordinance shall be made applicable from March/April, 2008 examination season.

ORDINANCE NO. 182

1. The photo copy/ies of assessed and/or moderated theory subject/s answer-book/s of the current examination will be supplied to the examinee/s. The photo copy/ies of answer-books of practical examination, sessional marks, marks of viva-voce/dissertation/thesis/project, Common Entrance Test conducted by University etc. shall not be supplied to the examinee/s.
2. An examinee may apply for the photo copy/ies of the answer-book/s in 50% of theory subjects/papers or maximum three of theory subjects/papers, whichever is less, for which he/she has appeared at the University examination.
3. The prescribed application form for demand of photo copy/ies of answer-book/s will be available at the Publication Unit of the University or *from* Regional Centres, on payment of Rs.20/- for Non-professional Course and Rs.30/- for Professional Course.
4. The photo copy/ies shall be supplied on the payment of non-refundable fees as follows :
 - a) Non- Professional course - Rs.250/- per answer-book of theory paper.
 - b) Professional course - Rs. 300/- per answer-book of theory paper.
5. The prescribed application form shall have to be filled in and signed by the examinee only and shall be submitted to the Principal of the college concerned along with the requisite fees, within 10 days (both days inclusive) from the date of declaration of results of the examination concerned. Incomplete or Incorrect application form shall be rejected without assigning any reasons and fees paid along with application form shall not be refunded, The external students should apply directly to the Controller of Examinations of the University along with the requisite fees, within 10 days (both days inclusive) from the date of declaration of results of the examination concerned.
6. The Principal of the College shall forward all such applications collectively to the Controller of Examinations, University of Pune within 15 days (both days inclusive) from the date of declaration of results of the examination concerned.
7. In clause 5 & 6 above, if the last day happens to be the holiday to the College/University, the next working day will be treated as the last day.
8. Out of the fees collected for supply of photo copy/ies, a sum of Rs. 10/- (Rs. Ten only) per examinee shall be deducted by the college concerned towards administrative charges and D. D. commission and remaining amount shall be sent by Demand Draft in favour of Registrar, University of Pune along with the application forms and statements of fees collected/remitted.
9. Upon receipt of the application forms by the University from the college., "The Photo Copies Cell of the University" ('hereinafter referred to as the Cell') shall scrutinize the answer-book/s and shall verify the following :
 - a) Whether the total marks in the given paper awarded to the examinee on the statement of marks matches with the marks awarded to the examinee on the cover page of the answer-book/s?
 - b) Whether the question-wise marks awarded to all the questions inside the answer-book are correctly

carried over to the cover page?

- c) Whether the total of the question-wise marks on the cover page is correct?
 - d) Whether all the answers or parts thereof in the answer-book have been assessed by the examiner?
10. Discrepancy, if any on any, of the count as mentioned in clause 9 above, noted by the Cell, shall be corrected by the Cell.
 11. If any question or part thereof in the answer-book is found to be unvalued/unassessed, the same shall be got valued from the examiner and additional marks awarded, if any, shall then be carried, and added on the cover page and accordingly, the total of the marks shall be corrected.
 12. The change, if any, on the counts mentioned in clause 9 above, shall be informed to the examinee and corrected statement of marks shall also be issued to the examinee on his/her surrendering the original statement of marks to the University through the college concerned, without charging any fees.
 13. The photo copy/ies of the answer-book/s shall be made available to the examinee after making corrections, if any, in the marks on the cover page and after awarding grace marks, if any, and concealing the identity of the examiner and moderator. The designated officer shall certify on main page of the answer book by placing the seal. In no case, the identity of the examiner/s, moderator/s shall be disclosed.
 14. The photo copy/ies of only written part of answer book/s shall be provided. No photo copy/ies of blank pages of answer book/s shall be provided.
 15. The photo copy/ies of the answer-book/s shall be sent to the Principal/s of College/s concerned for further issuance of the same to the examinee/s concerned. The Principal of the college concerned shall obtain from the examinee, a written acknowledgement of the receipt of photo copy/ies of answer book/s.
 16. The University shall supply the photo copy/ies within 45 days from the date of receipt of application through the Principal of the College concerned.
 17. Upon receipt of photo copy/ies of answer-book/s, an examinee may apply for Revaluation within seven days from the date of the receipt of the answer-book/s (both days inclusive) through his/her college. The external student/s concerned shall apply directly to the University. The Principal of the College concerned shall forward all such applications to the University within three days (both days inclusive). The fees for revaluation shall be as follows :
 - a) Non-professional course : Rs. 180/- per subject/course/head of passing of the theory paper.
 - b) Professional course : Rs. 245/- per subject/course/head of passing of the theory paper. The said fees may be revised, by the University from time to time.
 18. An examinee may apply separately for Verification & Revaluation of answer-book/s as per Ordinance 149 and Ordinance 134 A & B and for photo copy/ies of answer-book/s as per this ordinance simultaneously. An examinee, upon the receipt of the photo copy/ies of answer-book/s, may also apply for revaluation as mentioned in clause 17 above subject to following conditions :
 - a) An examinee will not be eligible to apply for Revaluation again for the subjects for which he/she has applied to get photo copies and Revaluation was also carried out for the same subjects initially as per his application.
 - b) An examinee who has initially applied for Revaluation Separately and who also applies for Revaluation after the receipt of Photo copies of answer-books, may also apply for Revaluation

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

of answer-books of theory papers for maximum 50% heads of passing in theory subjects or maximum three head of passing in theory subjects whichever is less in both the modes of Revaluation taken together. :

19. Photo copy/ies of answer-book/s after revaluation, shall not be provided.
20. The supply of photo copy/ies of answer-books is an additional facility made available to the candidates. The University shall not be liable for failure or delay in supplying the photo copy/ies of the answer-book/s due to any reason beyond the control of the University.
21. An examinee who is found to have indulged in any malpractice/s as per the Ordinance 9 relating to the conduct of examinations and/or has been punished on account of malpractices in the examination/s, shall not be eligible to apply for photo copy/ies of answer-book/s of any of the subjects/papers of that examination.
22. The examinee shall be sole custodian of the photo copy/ies so supplied and shall not be entitled to transfer the same to anybody for any purpose, whatsoever. The examinee shall further refrain himself from putting such photo copy/ies to any misuse that might jeopardize the reputation of the University.
23. In case of misused of photo copy/ies by the examinee, University Authority will take action against such candidates as per the provision of Section 32(6) (a) of Maharashtra Universities Act, 1994.
24. If any difficulty arises in application of this Ordinance, the Vice-Chancellor shall be competent to take the decision and his decision shall be final and binding.

Ref. No. Law/2008/105
Date : 12-3-2008

Sd/- XXX
Registrar.

Copy for information to :

- 1) The Principals of Affiliated Colleges
- 2) The Heads of Recognized Institutions
- 3) The Heads of University Departments
- 4) The Heads of Sections in the University Office.

□□

UNIVERSITY OF PUNE
CIRCULAR NO. 178/2008

It is hereby notified for the information of afl concerned that the amended Ordinance 104-A regarding permission to apply for degrees/diplomas in various faculties, after convocation shall come into force with effect from 29/1/2003.

ORDINANCE NO. 104-A

The Management Council under provisions of Section 28(n) on the recommendations of the Academic Council under Section 96(1) of the Maharashtra Universities Act, 1994, confer the Degrees/Dilpomas/ Certificates and other academic distinction at the University Convocation.

The Candidates examined and found eligible for degrees/diplomas in different faculties but could not apply for admission to the convocation held, would be permitted to apply even after the convocation. Such degrees/diplomas will be issued to them as per procedure laid down below :

- (a) The candidates must have passed the examination before the date of convocation held in the year and must have been qualified for the award of the degree/diploma concerned before the said date.
- (b) Such candidates will have to apply to the University in the prescribed form. He/She will have to pay the prescribed fee and an additional prescribed fee as a special fee, along with the application.
- (c) Such candidates can apply for degree/diploma certificates through out the year. The certificates will be issued through out the year except the period of 30 days before regular Convocation of the year.
- (d) (i) Candidates residing in Pune will have to collect certificates from the University Office one month after the submission of application in exchange of the fee receipt,
(ii) For candidates residing outside Pune, certificates will be sent by Registered post.
(iii) For Candidates residing abroad, certificates will be sent by registered post on payment of Rs. 150/- in addition to the prescribed fee and additional fee.
- (e) Degree/Diploma/Certificate issued after Convocation under the provision of this ordinance will bear the signature of the Hon'ble Vice-Chancellor in the Chair.

Ref.No. : Law/2008/135
Date : 29.3.2008

Sd/- XXX
Registrar.

Copy for information to:

- 1) The Principals of Affiliated Colleges
- 2) The Heads of Recognized Institutions
- 3) The Heads of University Departments
- 4) The Heads of Sections in the University Office.

प्रथम वर्ष परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग करण्याबाबत

प्रथम वर्ष कला, वाणिज्य व विज्ञान परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग करण्याबाबत.

संदर्भ : परिपत्रक क्र. परीक्षा/समन्वयक/१६३, दि. २.२.२०१०

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार प्रथम वर्ष कला, ललितकला, मानस नीती व समाजविज्ञान, वाणिज्य, विज्ञान (संगणक) व विज्ञान (जैवतंत्रज्ञान) या अभ्यासक्रमांच्या परीक्षा शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ पासून महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्या असल्याचे संदर्भ क्र. परीक्षा/समन्वय/१६३३, दि. २४ नोव्हेंबर, २००९ च्या पत्रान्ये आपणास यापूर्वीच कळविण्यात आलेले आहे. सदर परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्यानंतर करावयाच्या कामकाजाबाबतच्या सविस्तर सुधारित सूचना सोबत जोडलेल्या आहेत.

आपणांस विनंती की, या पत्राचा आशय सर्व संबंधित शिक्षक, शिक्षकेतर सेवक, विद्यार्थी व इतर सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

कळावे,

आपला विश्वासू,

(डॉ. शि. मो. आहिरे)

प्रभारी परीक्षा नियंत्रक.

सोबत : वरीलप्रमाणे.

**प्रथम वर्ष परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्यानंतरच्या कामकाजाची कार्यपद्धती
(सुधारित)**

प्रथम वर्ष कला, ललितकला, मानस, नीती व समाजविज्ञान, वाणिज्य, विज्ञान, विज्ञान (संगणक) व विज्ञान (जैवतंत्रज्ञान) या परीक्षा शैक्षणिक वर्ष २०१०-२०११ पासून महाविद्यालयांकडे सोपविण्याबाबत निर्णय घेण्यात आलेला असून सदर परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्यानंतर करावयाच्या कामकाजाबाबतच्या सविस्तर सूचना/कार्यपद्धती खालीलप्रमाणे राहिल :

(१) विद्यापीठाने करावयाची कामे :

- परीक्षांची कार्यक्रमपत्रिका (Schedule of Examinations) जाहीर करणे.
- महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४, कलम ३२ (५) (अ) अन्वये सभांचे आयोजन करून प्राशिकांच्या नियुक्त्या करणे.
- प्राशिकांच्या सभा आयोजित करून प्रश्नसंच तयार करून घेणे.
- परीक्षेचे वेळापत्रक जाहीर करणे.
- प्रश्नपत्रिकांची छपाई करून त्या संबंधित महाविद्यालयांना वेळेत पोहोचविणे.
- परीक्षा निकोप वातावरणात पार पाडण्यासाठी दक्षता पथकांची नेमणूक करणे.
- परीक्षेचा निकाल तयार करण्याच्या प्रक्रियेबाबत महाविद्यालयांतील प्रतिनिधींची जिल्हावार कार्यशाळा आयोजित करणे.
- प्रथम वर्षाच्या परीक्षा व त्यांच्या उत्तरपत्रिका तपासण्याचे कामकाज द्वितीय व तृतीय वर्षाच्या परीक्षा सुरू होण्याच्या आधी पूर्ण करण्यासाठी प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्ष परीक्षांची कार्यक्रमपत्रिका त्यानुसार तयार करणे.

(२) महाविद्यालयाने करावयाची कामे :

१. शैक्षणिक पात्रता तपासून विद्यापीठ नियमाप्रमाणे विद्यार्थ्यांना प्रवेश देणे.
२. उपस्थिती व तदनुषंगिक बाबी विचारात घेऊन सत्रपूर्तता (Term Grant) करणे.
३. पात्र विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज भरून घेऊन विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाचा आसनक्रमांक देणे, विषयवार समरी करून विद्यार्थ्यांना परीक्षेच्या वेळापत्रकानुसार परीक्षेचे प्रवेशपत्र देणे, विद्यार्थ्यांची परीक्षेची बैठकव्यवस्था करणे, इत्यादी. सदर विद्यार्थ्यांना कायम नोंदणी क्रमांक (PRN) देण्यात येऊ नये.
४. परीक्षेसाठी महाविद्यालयाचे नाव व अनुक्रमांक असलेल्या उत्तरपत्रिका छापून घेणे व त्यांचा वापर परीक्षेसाठी करणे.
५. विषयनिहाय विद्यार्थी-संख्या विद्यापीठास मुदतीत कळविणे व त्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिका विद्यापीठाकडून स्वीकारणे.
६. परीक्षा आयोजनासाठी नियमानुसार संबंधितांच्या नेमणुका करणे.
७. परीक्षा आयोजनासाठी अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक तसेच बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक नियुक्त करणे. संबंधित प्राचार्यांनी अन्य संस्थेच्या महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांशी संपर्क साधून वरिष्ठ महाविद्यालयातील कमीतकमी पाच वर्षांचा शिकविण्याचा अनुभव असलेल्या शिक्षकास बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नियुक्त करणे. अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षकास पाच वर्षे शिकविण्याची अट शिथिलक्षम राहिल.
८. परीक्षेच्या वेळापत्रकानुसार परीक्षेचे आयोजन करणे.
९. महाविद्यालय आवारात उत्तरपत्रिका संबंधित पात्र विषय शिक्षकाकडून तपासून घेणे.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

१०. संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठ नियमांनुसार परीक्षेचा निकाल मुदतीत जाहीर करणे.
११. गुणपत्रकांवर महाविद्यालयाचे नाव, आय.डी.क्रमांक, तसेच विद्यापीठाच्या लोगोसह छापून घेणे व त्या विद्यार्थ्यांना निकालानंतर देणे.
१२. तपासलेल्या उत्तरपत्रिका निकाल जाहीर झालेल्या तारखेपासून पुढे सहा महिन्यांपर्यंत जतन करून ठेवणे.
१३. फेरतपासणी व पुनर्मूल्यांकन तसेच उत्तरपत्रिकेची छायांकितप्रत, विद्यापीठ नियमाप्रमाणे शुल्क आकारून देणे.
१४. विद्यार्थ्यांना दुय्यम (duplicate) गुणपत्रक देणे, इत्यादी.
१५. विद्यापीठ परीक्षेसाठी केंद्र मान्यतेचा प्रस्ताव द्वितीय वर्षासाठी (परिपत्रक ३०३, दि. ८ सप्टेंबर २००८ नुसार) सादर करणे.
१६. परीक्षांचे आयोजन, मूल्यमापन, स्टेशनरी, इत्यादी विविध कामांसाठी करावा लागणारा खर्च, महाविद्यालयाने परीक्षा शुल्क व इतर शुल्कांतील महाविद्यालयाच्या हिश्यातून करावयाचा आहे. महाविद्यालयाच्या हिश्याची रक्कम महाविद्यालयाने ठेवून घ्यायची असून उरलेल्या विद्यापीठाच्या हिश्याची रक्कम विद्यापीठाकडे पाठवावयाची आहे.

महाविद्यालयाचा व विद्यापीठाचा हिस्सा खालीलप्रमाणे आहे :

अ.क्र.	शुल्काचे वर्णन	शुल्क	महाविद्यालयाचा हिस्सा	विद्यापीठाचा हिस्सा
१.	परीक्षा-अर्जाची किंमत			
	अ) अव्यावसायिक	रु. २०/-	रु. १५/-	रु. ५/-
	ब) व्यावसायिक	रु. ३०/-	रु. २०/-	रु. १०/-
२.	परीक्षा शुल्क			
	प्रथम वर्ष अ) कला व ललितकला	रु. २४०/-	रु. १४५/-	रु. ९५/-
	ब) वाणिज्य	रु. २४०/-	रु. १४५/-	रु. ९५/-
	क) विज्ञान	रु. ३६०/-	रु. २२०/-	रु. १४०/-
३.	केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्प			
	अ) अव्यावसायिक	रु. ६०/-	रु. ४०/-	रु. २०/-
	ब) व्यावसायिक	रु. ९५/-	रु. ६०/-	रु. ३५/-
४.	गुणपत्रक			
	अ) अव्यावसायिक	रु. ६०/-	रु. ४०/-	रु. २०/-
	ब) व्यावसायिक	रु. ९५/-	रु. ६०/-	रु. ३५/-
५.	गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकन अर्जाची किंमत			
	अ) अव्यावसायिक	रु. २०/-	रु. १५/-	रु. ५/-
	ब) व्यावसायिक	रु. ३०/-	रु. २०/-	रु. १०/-

अ.क्र.	शुल्काचे वर्णन	शुल्क	महाविद्यालयाचा हिस्सा	विद्यापीठाचा हिस्सा
६.	गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकन शुल्क अ) अव्यावसायिक ब) व्यावसायिक	रु. २७५/- रु. ३६५/-	रु. १७५/- रु. २२०/-	रु. १००/- रु. १४५/-
७.	उत्तरपत्रिका छायांकित प्रत अर्जाची किंमत अ) अव्यावसायिक ब) व्यावसायिक	रु. २०/- रु. ३०/-	रु. १५/- रु. २०/-	रु. ५/- रु. १०/-
८.	उत्तरपत्रिका छायांकित प्रत शुल्क अ) अव्यावसायिक ब) व्यावसायिक	रु. २५०/- रु. ३००/-	रु. १५०/- रु. १८०/-	रु. १००/- रु. १२०/-
९.	गुणपत्रक दुय्यम प्रत अ) अव्यावसायिक ब) व्यावसायिक	रु. ६५/- रु. ९५/-	रु. ४५/- रु. ६०/-	रु. २०/- रु. ३५/-

परीक्षा-अर्जाची किंमत, परीक्षा शुल्क, केंद्रीय मूल्यांकन शुल्क व गुणपत्रक शुल्क या सर्व शुल्कांचा सर्व विद्यार्थ्यांचा (नियमित व बहिःस्थ), विद्यापीठाच्या हिश्याचा एकत्रित धनाकर्ष पाठवावा. अनुक्रमांक ५ ते ९ बाबतचे विद्यापीठाच्या हिश्याचे शुल्क संबंधित परीक्षा सत्राच्या शेवटी विद्यापीठाकडे पाठविणे बंधनकारक आहे.

(३) बहिःस्थ विद्यार्थी :

शैक्षणिक वर्ष २०१०-२०११ या वर्षापासून प्रथम वर्ष कला व वाणिज्यसाठी विद्यार्थ्यांनी त्यांच्या आवडीनुसार संलग्न महाविद्यालयामध्ये बहिःस्थ विद्यार्थी म्हणून नोंदणी करावी व त्याच वेळी परीक्षेचा अर्ज भरावा. त्या महाविद्यालयामध्ये शिकवीत असणाऱ्या विषयांपैकीच विषय निवडणे त्या विद्यार्थ्यांवर बंधनकारक असेल. संबंधित महाविद्यालयामध्ये बहिःस्थ विद्यार्थी म्हणून नोंदणी केल्यानंतर त्या विद्यार्थ्यांला परीक्षेचे प्रवेशपत्र देण्याची, विद्यार्थ्यांची परीक्षा घेण्याची, उत्तरपत्रिका तपासण्याची व निकाल जाहीर करण्याची, इत्यादी जबाबदारी संबंधित महाविद्यालयावर राहिल.

शैक्षणिक वर्ष २०१०-२०११ मध्ये प्रथम वर्ष कला व वाणिज्य अभ्यासक्रमासाठी ज्या महाविद्यालयांमध्ये बहिःस्थ विद्यार्थी म्हणून नोंदणी केलेली असेल त्या बहिःस्थ विद्यार्थ्यांनी पुढील वर्ष द्वितीय वर्ष (सन २०११-२०१२) व त्यानंतर तृतीय वर्ष (सन २०१२-२०१३) कला व वाणिज्य अभ्यासक्रमासाठी त्याच महाविद्यालयामध्ये बहिःस्थ विद्यार्थी म्हणून नोंदणी करावयाची आहे. अभ्यासक्रमासाठी नोंदणी केलेल्या बहिःस्थ विद्यार्थ्यांची परीक्षा त्याच महाविद्यालयात नियमित विद्यार्थ्यांबरोबर आयोजित करावी. संबंधित महाविद्यालयांनी परीक्षा आयोजनासाठी आवश्यक असलेल्या सोयी, सुविधा, जागा, इत्यादी बाबी विचारात घेऊन बहिःस्थ विद्यार्थ्यांची नोंदणी करावी. तसेच, महाविद्यालयाची संपूर्ण माहिती त्यांच्या संकेतस्थळावर प्रसिद्ध करणे बंधनकारक राहिल.

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

शैक्षणिक वर्ष २०१०-२०११ पासून प्रथम वर्ष कला/वाणिज्य/विज्ञान/विज्ञान(संगणक)/विज्ञान(जैवतंत्रज्ञान) या अभ्यासक्रमांच्या नियमित व बहिःस्थ विद्यार्थ्यांची (पूर्वीच्या अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसह) ऑक्टोबर/नोव्हेंबर सत्रातील परीक्षा (ऑक्टोबर २०११ च्या परीक्षांपासून) आयोजित करण्यात येणार नाही. (No Examination will be conducted in Oct./Nov. season of first year B.A./B.Com./B.Sc./B.Sc.(Computer Science)/B.Sc.(Biotechnology) from the examinations of Oct./Nov. 2011 season and onwards.)

ज्या महाविद्यालयांमध्ये मान्यताप्राप्त प्राचार्य नाहीत, आवश्यक त्या प्रमाणात मान्यताप्राप्त प्राध्यापकांची पदे भरलेली नाहीत व परीक्षा घेण्यासाठीच्या पायाभूत सुविधा उपलब्ध नाहीत अशा महाविद्यालयांना परीक्षा केंद्र असणार नाही. अशा महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांची सोय लक्षात घेऊन नजीकच्या महाविद्यालयाकडे परीक्षेची सर्व व्यवस्था सोपविण्यात येईल. संबंधित महाविद्यालयांनी याची नोंद घेऊन त्यानुसार विद्यापीठ कार्यालयास वेळीच कळविणे आवश्यक आहे.

वरील कार्यपद्धतीचा अवलंब करून परीक्षा व तद्संबंधित इतर कामे व्यवस्थित पार पाडण्यात यावीत, ही विनंती.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.

दिनांक : ०२.०२.२०१०

(डॉ. शि. मो. आहिरे)

प्रभारी परीक्षा नियंत्रक.

प्रथम वर्ष बी.बी.ए./बी.सी.ए./बी.बी.एम.(आय.बी.) (जुना बी.एफ.टी.) परीक्षा
महाविद्यालयांकडे वर्ग करण्याबाबत.

संदर्भ : पत्र क्र. परीक्षा/समन्वयक/२६५, दि. २५.२.२०१०

विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेल्या निर्णयानुसार आपणास कळविण्यात येते की, बी.बी.ए./बी.सी.ए./बी.बी.एम.(आय.बी.) (जुना बी.एफ.टी.) या अभ्यासक्रमांच्या प्रथम वर्ष (प्रथम व द्वितीय सत्र) परीक्षांच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन, तसेच प्रात्यक्षिक परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग करण्यात येत आहेत. सदर परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्यानंतर करावयाच्या कामकाजाबाबतच्या सविस्तर सूचना सोबत जोडलेल्या आहेत. या निर्णयाची अंमलबजावणी शैक्षणिक वर्ष २०१०-११ पासून करण्यात यावी.

आपणांस विनंती की, या पत्राचा आशय सर्व संबंधित शिक्षक, शिक्षकेतर सेवक, विद्यार्थी व इतर सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

कळावे,

आपला विश्वासू,

सही/- XXX

(डॉ. शि. मो. आहिरे)

प्रभारी परीक्षा नियंत्रक.

सोबत : वरीलप्रमाणे.

संदर्भ : विद्यापरिषद ठराव क्र. वि.प.अ. ५ पीए/३१०/२००९, दि. ३० नोव्हेंबर, २००९.

व्यवस्थापन परिषद ठराव क्र. ४९ प्रवअ ५९/१५०२१०, म : ६०/१५०२१०

**प्रथम वर्ष परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्यानंतरच्या
कामकाजाची कार्यपद्धती**

बी.बी.ए./बी.सी.ए./बी.बी.एम.(आय.बी.) (जुना बी.एफ.टी.) या अभ्यासक्रमांच्या प्रथम वर्ष (प्रथम व द्वितीय सत्र) परीक्षांच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यमापन, तसेच प्रथम वर्षाच्या प्रात्यक्षिकांची परीक्षा शैक्षणिक वर्ष २०१०-२०११ पासून महाविद्यालयांकडे सोपविण्याबाबत निर्णय घेण्यात आलेला असून सदर परीक्षा महाविद्यालयांकडे वर्ग केल्यानंतर करावयाच्या कामकाजाबाबतच्या सविस्तर सूचना/कार्यपद्धती खालीलप्रमाणे राहिल :

(१) विद्यापीठाने करावयाची कामे :

- परीक्षांची कार्यक्रमपत्रिका (Schedule of Examinations) जाहीर करणे.
- महाराष्ट्र विद्यापीठ कायदा १९९४, कलम ३२ (५) (अ) अन्वये सभांचे आयोजन करून प्राशिकांच्या नियुक्त्या करणे.
- प्राशिकांच्या सभा आयोजित करून प्रश्नसंच तयार करून घेणे.
- परीक्षेचे वेळापत्रक जाहीर करणे.
- प्रश्नपत्रिकांची छपाई करून त्या संबंधित महाविद्यालयांना वेळेत पोहोचविणे.
- परीक्षा निकोप वातावरणात पार पाडण्यासाठी दक्षता पथकांची नेमणूक करणे.
- परीक्षेचा निकाल तयार करण्याच्या प्रक्रियेबाबत महाविद्यालयांतील प्रतिनिधींची जिल्हावार कार्यशाळा आयोजित करणे.
- प्रथम वर्षाच्या परीक्षा व त्यांच्या उत्तरपत्रिका तपासण्याचे कामकाज द्वितीय व तृतीय वर्षाच्या परीक्षा सुरु होण्याच्या आधी पूर्ण करण्यासाठी प्रथम, द्वितीय व तृतीय वर्ष परीक्षांची कार्यक्रमपत्रिका त्यानुसार तयार करणे.

(२) महाविद्यालयाने करावयाची कामे :

१. शैक्षणिक पात्रता तपासून विद्यापीठ नियमाप्रमाणे विद्यार्थ्यांना प्रवेश देणे.
२. उपस्थिती व तदनुषंगिक बाबी विचारात घेऊन सत्रपूर्वता (Term Grant) करणे.
३. पात्र विद्यार्थ्यांचे परीक्षा-अर्ज भरून घेऊन विद्यार्थ्यांना महाविद्यालयाचा आसनक्रमांक देणे, विषयवार समरी करून विद्यार्थ्यांना परीक्षेच्या वेळापत्रकानुसार परीक्षेचे प्रवेशपत्र देणे, विद्यार्थ्यांची परीक्षेची बैठकव्यवस्था करणे, इत्यादी. सदर विद्यार्थ्यांना कायम नोंदणी क्रमांक (PRN) देण्यात येऊ नये.
४. परीक्षेसाठी महाविद्यालयाचे नाव व अनुक्रमांक असलेल्या उत्तरपत्रिका छापून घेणे व त्यांचा वापर परीक्षेसाठी करणे.
५. विषयनिहाय विद्यार्थी-संख्या विद्यापीठास मुदतीत कळविणे व त्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिका विद्यापीठाकडून स्वीकारणे.
६. परीक्षा आयोजनासाठी नियमानुसार संबंधितांच्या नेमणुका करणे.
७. परीक्षा आयोजनासाठी अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षक तसेच बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक नियुक्त करणे. संबंधित प्राचार्यांनी अन्य संस्थेच्या महाविद्यालयाच्या प्राचार्यांशी संपर्क साधून वरिष्ठ महाविद्यालयातील

कमीतकमी पाच वर्षांचा शिकविण्याचा अनुभव असलेल्या शिक्षकास बहिःस्थ वरिष्ठ पर्यवेक्षक म्हणून नियुक्त करणे. अंतर्गत वरिष्ठ पर्यवेक्षकास पाच वर्षे शिकविण्याची अट शिथिलक्षम राहिल.

८. परीक्षेच्या वेळापत्रकानुसार लेखी व प्रात्यक्षिक परीक्षेचे आयोजन करणे.
९. महाविद्यालय आवारात उत्तरपत्रिका संबंधित पात्र विषय शिक्षकाकडून तपासून घेणे.
१०. संबंधित महाविद्यालयाने विद्यापीठ नियमानुसार परीक्षेचा निकाल मुदतीत जाहीर करणे.
११. गुणपत्रकांवर महाविद्यालयाचे नाव, आय.डी.क्रमांक, तसेच विद्यापीठाच्या लोगोसह छापून घेणे व त्या विद्यार्थ्यांना निकालानंतर देणे.
१२. तपासलेल्या उत्तरपत्रिका निकाल जाहीर झालेल्या तारखेपासून पुढे सहा महिन्यांपर्यंत जतन करून ठेवणे.
१३. फेरतपासणी व पुनर्मूल्यांकन तसेच उत्तरपत्रिकेची छायांकितप्रत, विद्यापीठ नियमाप्रमाणे शुल्क आकारून देणे.
१४. विद्यार्थ्यांना दुय्यम (duplicate) गुणपत्रक देणे, इत्यादी.
१५. विद्यापीठ परीक्षेसाठी केंद्र मान्यतेचा प्रस्ताव द्वितीय वर्षासाठी (परिपत्रक ३०३, दि. ८ सप्टेंबर २००८ नुसार) सादर करणे.
१६. परीक्षांचे आयोजन, मूल्यमापन, स्टेशनरी, इत्यादी विविध कामांसाठी करावा लागणारा खर्च, विद्यापीठाच्या प्रचलित नियमानुसार महाविद्यालयाने परीक्षा शुल्क व इतर शुल्कांतील महाविद्यालयाच्या हिश्यातून करावयाचा आहे. महाविद्यालयाच्या हिश्याची रक्कम महाविद्यालयाने ठेवून घ्यायची असून उरलेल्या विद्यापीठाच्या हिश्याची रक्कम विद्यापीठाकडे पाठवावयाची आहे.

महाविद्यालयाचा व विद्यापीठाचा हिस्सा खालीलप्रमाणे आहे :

अ.क्र.	शुल्काचे वर्णन	शुल्क	महाविद्यालयाचा हिस्सा	विद्यापीठाचा हिस्सा
१.	परीक्षा-अर्जाची किंमत	रु. ३०/-	रु. २०/-	रु. १०/-
२.	परीक्षा शुल्क			
	प्रथम वर्ष अ) बी.बी.ए. : सत्र-१	रु. ९८०/-	रु. ६००/-	रु. ३८०/-
	सत्र-२	रु. ९८०/-	रु. ६००/-	रु. ३८०/-
	प्रोजेक्ट	रु. ४००/-	रु. २४५/-	रु. १५५/-
	ब) बी.सी.ए. : सत्र-१	रु. ९८०/-	रु. ६००/-	रु. ३८०/-
	सत्र-२	रु. ९८०/-	रु. ६००/-	रु. ३८०/-
	क) बी.बी.एम. : सत्र-१	रु. ९८०/-	रु. ६००/-	रु. ३८०/-
	सत्र-२	रु. ९८०/-	रु. ६००/-	रु. ३८०/-
	प्रोजेक्ट	रु. ४००/-	रु. २४५/-	रु. १५५/-
३.	केंद्रीय मूल्यमापन प्रकल्प	रु. १०५/-	रु. ६५/-	रु. ४०/-

परीक्षा कामकाज पुस्तिका

अ.क्र.	शुल्काचे वर्णन	शुल्क	महाविद्यालयाचा हिस्सा	विद्यापीठाचा हिस्सा
४.	गुणपत्रक	रु. १०५/-	रु. ६५/-	रु. ४०/-
५.	गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकन अर्जाची किंमत	रु. ३०/-	रु. २०/-	रु. १०/-
६.	गुणपडताळणी व पुनर्मूल्यांकन शुल्क	रु. ४००/-	रु. २४५/-	रु. १५५/-
७.	उत्तरपत्रिका छायांकित प्रत अर्जाची किंमत	रु. ३०/-	रु. २०/-	रु. १०/-
८.	उत्तरपत्रिका छायांकित प्रत शुल्क	रु. ३३०/-	रु. २००/-	रु. १३०/-
९.	गुणपत्रक दुय्यम प्रत	रु. १०५/-	रु. ६५/-	रु. ४०/-

परीक्षा-अर्जाची किंमत, परीक्षा शुल्क, केंद्रीय मूल्यांकन शुल्क व गुणपत्रक शुल्क या सर्व शुल्कांचा सर्व विद्यार्थ्यांचा विद्यापीठाच्या हिश्याचा एकत्रित धनाकर्ष (Demand Draft) विद्यापीठाकडे नेहमीच्या पद्धतीने द्वितीय वर्षाचे परीक्षा-अर्ज जमा करताना पाठवावा. अनुक्रमांक ५ ते ९ बाबतचे विद्यापीठाच्या हिश्याचे शुल्क संबंधित परीक्षा सत्राच्या शेवटी विद्यापीठाकडे पाठविणे बंधनकारक आहे.

(३) शैक्षणिक वर्ष २००९-२०१० व तत्पूर्वी प्रवेशित विद्यार्थ्यांबाबत :

शैक्षणिक वर्ष २०१०-२०११ मधील ऑक्टोबर २०१० च्या परीक्षांपासून प्रथम वर्ष बी.बी.ए./बी.सी.ए./बी.बी.एम.(आय.बी.) (जुना बी.एफ.टी.) या अभ्यासक्रमांच्या विद्यार्थ्यांची (पूर्वीच्या अनुत्तीर्ण विद्यार्थ्यांसह) प्रथम सत्र व द्वितीय सत्राची परीक्षा सर्व संबंधित महाविद्यालयांनी आयोजित करावयाची आहे. शैक्षणिक वर्ष २००९-२०१० व त्यापूर्वीच्या ज्या पुनःपरीक्षार्थ्यांची (Repeater Students) परीक्षा विद्यापीठाने घेतली होती, त्या विद्यार्थ्यांची सत्र-१ व सत्र-२ मधील ज्या विषयांचा अनुशेष (Backlog) आहे, त्या विषयांची परीक्षादेखील संबंधित महाविद्यालयाने आयोजित करावयाची आहे. अशा सर्व विद्यार्थ्यांची गुणपत्रके संबंधित महाविद्यालयाने द्यावयाची आहेत. पुनःपरीक्षार्थ्यांना (Repeater Students) गुणपत्रक देताना, विद्यापीठाने तत्पूर्वी घेतलेल्या परीक्षेत विद्यार्थी ज्या विषयांमध्ये उत्तीर्ण असेल त्या विषयांचे गुण हे विद्यापीठाने महाविद्यालयास दिलेल्या निकालपत्राच्या (College Ledger) आधारे घेऊन संबंधित विद्यार्थ्यांच्या गुणपत्रिकेत समाविष्ट करून दाखविण्यात यावेत व त्यानुसार संबंधित विद्यार्थ्यांचा निकाल जाहीर करण्यात यावा.

ज्या महाविद्यालयांमध्ये मान्यताप्राप्त प्राचार्य नाहीत, आवश्यक त्या प्रमाणात मान्यताप्राप्त प्राध्यापकांची पदे भरलेली नाहीत व परीक्षा घेण्यासाठीच्या पायाभूत सुविधा उपलब्ध नाहीत अशा महाविद्यालयांना परीक्षा केंद्र असणार नाही. अशा महाविद्यालयांतील विद्यार्थ्यांची सोय लक्षात घेऊन नजीकच्या महाविद्यालयाकडे परीक्षेची सर्व व्यवस्था सोपविण्यात येईल. संबंधित महाविद्यालयांनी याची नोंद घेऊन त्यानुसार विद्यापीठ कार्यालयास वेळीच कळविणे आवश्यक आहे.

वरील कार्यपद्धतीचा अवलंब करून परीक्षा व तद्संबंधित इतर कामे व्यवस्थित पार पाडण्यात यावीत, ही विनंती.

गणेशखिंड, पुणे-४११००७.

दिनांक : २५.०२.२०१०

(डॉ. शि. मो. आहिरे)

प्रभारी परीक्षा नियंत्रक.

संकेतस्थळावर माहिती उपलब्धतेबाबत.

संदर्भ : परीक्षा/पनि/७१, दि. १.७.२०१०

महोदय/महोदया,

विद्यापीठाने यापूर्वीच घेतलेल्या धोरणात्मक निर्णयानुसार परीक्षा विभागाविषयीची जास्तीत जास्त माहिती संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. त्याचाच एक भाग म्हणून खालील माहिती संकेतस्थळावर उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

- १) **परीक्षा विषयी अध्यादेश** : विद्यार्थ्यांच्या निकालासंदर्भात काही अधिकचे गुण देण्याबाबतचे तसेच अन्य विषयासंबंधीचे सर्व अध्यादेश स्वतंत्ररीत्या संकेतस्थळावर ठेवण्यात आलेले आहेत. (www.unipune.ac.in (Link : Ordinance))
- २) **पूर्वीच्या प्रश्नपत्रिका** : विद्यार्थ्यांना संदर्भासाठी आधीच्या वर्षाच्या प्रश्नपत्रिका संकेतस्थळावर विद्याशाखानिहाय उपलब्ध करून देण्यात आल्या आहेत. (www.unipune.ac.in (Link : Old Question Papers))
- ३) **परीक्षा कामकाज पुस्तिका** : विद्यापीठ अधिकार मंडळाने घेतलेले निर्णय व अन्य परिपत्रके वेळोवेळी महाविद्यालये, मान्यताप्राप्त संस्थांना कळविण्यात आलेली आहेत. सदर निर्णयांची व परिपत्रकांची एकत्रित पुस्तिका परीक्षा विभागाने तयार केली असून तीही संकेतस्थळावर लवकरच ठेवण्यात येत आहे.

आपणांस विनंती की, वरील पत्राचा आशय सर्व शिक्षक, शिक्षकेतर कर्मचारी, विद्यार्थी व इतर सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावा.

कळावे,

आपला विश्वासू,
सही/- XXX
(डॉ. शि. मो. आहिरे)
परीक्षा नियंत्रक.

UNIVERSITY OF PUNE

Circular No. 37/2010

It is hereby notified for information of all concerned that the University Authorities are pleased to revise the Convocation Fees and other charges shall come into force with effect from the Convocation commencing from 1st June 2010.

Ref. No. Ex/Con/1101
Ganeshkhind, Pune-411007
Date : 07th May 2010

Dr. M. L. Jadhav
Registrar.

UNIVERSITY OF PUNE

**Revised Fee for the following Certificates
From 1st June 2010**

Sr.No.	Description	Revised Charges	
		Non Professional	Professional
1	a) Degree PG Degree/Diploma Certificate (withing 5 years)	200	265
	b) Late fee after prescribed date	165	220
	c) Application received after Convocation (Special fees in Addition to regular charges)	395	525
	d) Degree/PG Degree/Dimploma Certificate (after 5 years)	395	525
	e) Duplicate Degree Dimploma Certificate	395	525
2.	Duplicate Statement of Marks	70	105
3.	Duplicate Statement of Marks	70	105
4.	Rank Certificate	200	265
5.	Special Certificate	105	135
6.	Transcript (For each year)	105	135
7.	Certificate Verification (each Certificate)	105	135

**Statement showing Increase in Workload
For the year from 2000 to 2009.**

Sr.No.	Particulars /Item	Workload in 2000	Workload in 2006	Workload in 2009
1	Affiliated Colleges	265	436	587
2	Recognized Institutes	135	240	382
3	University Teaching Departments School/Centers	050	060	60
4	No.of Examinations in March/April/May Season	275	348	388
5	Students for Oct. & April Season	4,49,357	6,14,223	8,46,045
6	Paper Setter	5,300	7,300	7,295
7	Examiners	14,000	16,703	16,391
8	Question Paper (April)	2,700	4,475	5,011
9	External Senior Supervisor	1,800	2,000	2,454
10	CAP Director	026	045	66
11	Degrees	42,630	44,535	56,166
12	Veri./Rev. Applications	26,272 April 2004	39,139 April 2006	53,177 April 2009